

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN
6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

M. Levent HÜCÜPTAN

Enstitü Anabilim Dalı: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Çetin BAYTEKİN

MAYIS 2006

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN
6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

M. Levent HÜCÜPTAN

Enstitü Anabilim Dalı: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Bu tez 14/06/2006 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Aytekin İŞMAN
Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Çetin BAYTEKİN
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Murat İSKENDER
Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

M. Levent HÜCÜPTAN
29.05.2006

ÖNSÖZ

Bilgisayar teknolojisinin eğitime girmesi ile başlayan yeni dönemde bilgisayarlardaki gelişmelere paralel olarak bilgisayarın eğitim ve öğretime katkısı da hızla gelişmektedir. Sosyal Bilgiler dersi de bireyin kendini ve çevresini tanıması yani sosyalleşmesi açısından çok önemli bir derstir. Bu açıdan Sosyal Bilgiler dersinin en etkili öğretim yöntemi ile verilmesi bir zarurettir.

Bu çalışmada da “6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim İle Klasik Öğretimin Öğrenci Başarısı Açısından Karşılaştırılması (Coğrafya Ve Dünya’mız, Türkiye Tarihi)” konuları araştırma konusudur. Uzman kanılarına başvurularak seçilen Bilsa eğitim CD’ si bilgisayar destekli öğretim sürecinde kullanılır.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Klasik Öğretime göre daha etkili olduğu görülür.

Bu çalışma sırasında desteklerini sürekli olarak esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Çetin BAYTEKİN’ e istatistik bilgilerini çözümlenmede tamamen yardımını gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Bayram ÇETİN’ e bugünlere ulaşmamda katkıları olan tüm hocalarıma minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

Çalışmam sırasında manevi desteklerinin eksik etmeye eşim Merve HÜCÜPTAN, kızım Berre Sude HÜCÜPTAN, annem İnci HÜCÜPTAN’ a teşekkür ederim. Aynı dönemde tez çalışmasını verdiğim ve desteğini hiç esirgemeyen arkadaşım Hakan SARI’ ya ayrıca teşekkür ederim. Bu araştırmayı şuan hayatta olmayan babam Erol HÜCÜPTAN’ a armağan ediyorum.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	i
TABLolar LİSTESİ	ii
ŞEKİLLER LİSTESİ	iii
RESİMLER LİSTESİ.....	iv
ÖZET.....	v
SUMMARY.....	vi
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: PROBLEM.....	5
1.1.Problem Cümlesi.....	5
1.2.Alt Problemler.....	5
1.3.Araştırmanın Amacı	5
1.4.Araştırmanın Önemi.....	6
1.5.Araştırmanın Sayıtlıları	7
1.6. İlgili Araştırmalar.....	7
1.7.Tanımlar	9
BÖLÜM 2: YÖNTEM (METODOLOJİ) ve UYGULAMA.....	10
2.1 Araştırmanın Modeli.....	10
2.2.Araştırmanın Evreni.....	11
2.3.Araştırmanın Örnekleme.....	11
2.4.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	12
2.5.Verilerin Toplanması.....	12
2.6 Araştırma Süreci ve Uygulama.....	13
2.8. Kullanılan Yazılımın Tanıtımı.....	14
2.9.Verilerin Analizi.....	18
BÖLÜM 3: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	19
3.1.Eğitim ve Öğretim	19
3.2.Sosyal Bilgilerin Bilimler Arasındaki Yeri.....	20

3.3.İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersinin Okutulması.....	22
3.3.1.Tarih.....	26
3.3.2.Coğrafya.....	27
3.3.3.Vatandaşlık ve İnsan Hakları (Yurttaşlık).....	27
3.4.Sosyal Bilgiler Dersinin Tanımı ve Amaçları.....	28
3.5.Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....	29
3.5.1. Anlatım	30
3.5.2. Soru – Cevap.....	30
3.5.3. Tartışma.....	31
3.5.4. Problem Çözme.....	31
3.5.5. Gösterip Yapma (Demostrasyon).....	31
3.5.6. Örnek Olay.....	32
3.5.7. Dramatizasyon.....	32
3.5.8. Bilgisayar Destekli Öğretim.....	32
3.6. Öğrenme – Öğretmede Bireysel Çalışma Teknikleri	32
3.6.1 Bireysel Öğretim Tekniği.....	33
3.6.2. Programlı Öğretim Tekniği.....	33
3.7. Eğitim Teknolojisi.....	39
3.8.Bilgisayar Destekli Öğretim Nedir?.....	41
3.8.1.Dünya’da Bilgisayar Destekli Öğretim.....	43
3.8.2.Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim.....	44
3.9.Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....	47
3.10.Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları.....	47
3.11.Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları.....	48
3.12.Eğitim ve Öğretim ‘de Bilgisayarın Kullanımı.....	49
3.13. Bilgisayarın Okullarda Kullanım Alanları.....	52
3.13.1. Bilgisayarın Öğretimde Kullanım Alanları.....	53
3.13.1. Bilgisayarın Yönetim Alanında Kullanımı.....	53
3.13.1. Bilgisayarın Ölçme ve Değerlendirmede Kullanımı.....	54
3.13.1. Bilgisayarın Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Alanında Kullanımı.....	55
3.13.1. Bilgisayarın Okul Aile İşbirliği Alanında Kullanımı.....	57

BÖLÜM 4: BULGULAR VE YORUMLAR.....	58
4.1.Coğrafya ve Dünya'mız Ünitesi Ön - Son Test Değerlerine Ait Bulgular.....	58
4.2.Türkiye Tarihi Ünitesi Ön - Son Test Değerlerine Ait Bulgular.....	63
SONUÇ VE ÖNERİLER	71
KAYNAKLAR.....	73
EKLER.....	81
ÖZGEÇMİŞ.....	98

KISALTMALAR LİSTESİ

B.D.Ö. = Bilgisayar Destekli Öğretim

M.E.B. = Milli Eğitim Bakanlığı

M.L.O. = Müfredat Laboratuvar Okulu

B.D.E. = Bilgisayar Destekli Eğitim

K. Ö. = Klasik Öğretim

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmanın Model Tablosu	11
Tablo 2: Cumhuriyet dönemi sosyal bilgiler dersinin ilkokullardaki değişimi.....	23
Tablo 3: Cumhuriyet dönemi sosyal bilgiler dersinin ortaokullardaki değişimi.....	24
Tablo 4: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi Deney ve kontrol guruplarının istatistiki bilgileri	58
Tablo 5: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurubu ön test sonuçlarının t testi değerleri	59
Tablo 6: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurubu son test istatistikleri.....	60
Tablo 7: Coğrafya ve Dünya'mız Ünitesi deney ve kontrol gurupları son test sonuçlarının t testi değerleri.....	61
Tablo 8: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi ön ve son testlerine ilişkin istatistikî değerler.....	61
Tablo 9: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurupları ön test son test değerleri arasındaki korelasyon	61
Tablo 10: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurubu son test sonuçlarının t testi değerleri	62
Tablo 11: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney kontrol gurubu kovaryans analizi sonuçları.....	63
Tablo 12: Türkiye Tarihi Ünitesi deney – kontrol gurubu ön test istatistiki değerleri.....	64
Tablo 13: Türkiye Tarihi ünitesi deney ve kontrol gurubu ön test sonuçları t testi değeri.....	64
Tablo 14: Türkiye Tarihi son test istatistikleri.....	65
Tablo 15: Türkiye Tarihi ünitesi son test sonuçlarının t testi değerleri.....	65
Tablo 16: Türkiye Tarihi ünitesi ön - son test istatistiki değerleri.....	66
Tablo 17: Türkiye Tarihi ünitesi deney kontrol gurupları ön-son test korelasyonu.....	66

Tablo 18: Türkiye Tarihi ünitesi deney ve kontrol gurupları t testi değerleri67

Tablo 19: Türkiye Tarihi ünitesi deney kontrol gurubu kovaryans analizi
sonuçları.....67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sosyal Bilimlerin Kapsadığı Alanlar.....	21
Şekil 2: Bilgisayarın Öğretim Kademelerinde Kullanımı.....	51
Şekil 3: Bilgisayarın Okullarda Kullanım Alanları	52

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Öğretimsel Uygunluk.....	14
Resim 2: Eğitim Programıyla Uyumluluk.....	15
Resim 3: Biçimsel uygunluk.....	17
Resim 4: Programlama uygunluğu.....	18
Resim 5: Programlı Öğretim İlk Sayfa.....	34
Resim 6: Programlı Öğretim İkinci Sayfa.....	35
Resim 7: Programlı Öğretim Üçüncü Sayfa.....	36
Resim 8: Programlı Öğretim Dördüncü Sayfa.....	37
Resim 9: Programlı Öğretim Beşinci Sayfa	38
Resim 10: Bir B.D.Ö. anı.....	42
Resim 11 : Bilgisayarın Ölçme değerlendirme alanında kullanımı	54
Resim 12: Bilgisayarın Rehberlik ve Psikolojik danışma alanında kullanımı	56

Tezin Başlığı: Bilgisayar destekli Öğretimin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenci Başarısına Etkisi	
Tezin Yazarı: M. Levent HÜCÜPTAN	Danışman: Yrd. Doç. Dr. Çetin BAYTEKİN
Kabul Tarihi: 14.06.2006	Sayfa Sayısı : xi (ön kısım)+80(tez)+18(ekler)
Ana bilim dalı: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü	
<p>Bu araştırma, B.D.Ö. yönteminin 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğrenci başarısına etkisini ele almaktadır. Zübeyde Hanım İ.Ö.O. B.D.Ö. yönteminde deney gurubunu oluşturur. Hakkı Demir İ.Ö.O. K.Ö. yönteminde kontrol gurubunu oluşturur. Yapılan çalışmada, yeni teknolojilerin ders konuları öğretiminde, öğrenci başarısına yaptığı katkı incelenmektedir.</p> <p>Öncelikle konu ile ilgili araştırmalar gözden geçirilmiştir. Bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısını artırdığı tespit edilmiştir. Araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir test hazırlanmıştır.</p> <p>Deney ve kontrol guruplarına, B.D.Ö. ve K.Ö. yöntemlerinden önce ön test uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre, deney ve kontrol guruplarının giriş düzeyinde eşit oldukları görülmüştür. Ünitelerin bitiminde deney ve kontrol guruplarına son testler uygulanmıştır. Deney ve kontrol guruplarının istatistiksel karşılaştırılmaları yapılmış, öğrenci başarıları yorumlanmıştır. İstatistiksel yorumlamaların sonucuna göre B.D.Ö. ve Klasik öğrenmedeki eğitim öğretim farklılıkları ortaya çıkarılmıştır.</p> <p>Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şunlardır. Coğrafya ünitelerinin B.D.Ö. işlenmesi öğrenci başarısına olumlu etki sağlamıştır. Tarih ünitelerinin B.D.Ö. işlenmesi öğrenci başarısına olumlu etki sağlamıştır. Elde edilen farklılıklara göre; bilgisayarın öğrenme ve öğretmedeki başarıya ulaştırmada avantajlı olduğu bulunmuştur.</p> <p>Sonuç kısmında Sosyal Bilgiler dersinin B.D.Ö. yöntemi ile işlenmesinin öğrenci başarısına olumlu katkı sağladığı görülmüştür.</p> <p>Önerilerde ise; B.D.Ö. yöntemi ile ilgili Sosyal Bilgiler alanında daha fazla araştırmanın yapılması gerekmektedir. Eğitim, öğretim ve öğrenmeye katkılar sağlamak yenilikler oluşturmak amacıyla bazı yollar gösterilir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Öğrenme ortamı, Öğretim ortamı, Sosyal Bilgiler, B.D.Ö, Ön Test ve Son Test	

Title of the Thesis: Computer Supporting Teaching's Effect to 6. Class Social Sciences Student Success	
Author: M. Levent HÜCÜPTAN	Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Çetin BAYTEKİN
Date: 14.06.2006	Nu. of pages: xi (pre text)+80 (main body)+ 18 (appendices)
Department: Computer and Teaching Technologies Education Part	
<p>This research is included that the methatof computer supporting teaching's effect to 6. class social sciences student success Zübeyde Hanım Elementary School makes up the test group at computer supporting teaching method. Hakkı Demir Elemantary School makes up the control group at classic learning method. In this researc, the effect of new technology to success of student is investigated in teaching.</p> <p>At first, the researches which are connected with subject are scanned. It waz determined that computer supporting teaching increases the success of student and the test was prepared. It was formed optional questions. The test was be applied to test and control groups before from computer supporting teaching and classing learning methods.</p> <p>According to results of test; test and control groups are equal at first level and at the final of unit; the final test was be applied to these groups. According to results of these, the differences of education and teaching were appeared at computer supporting teaching and classic learning.</p> <p>At the result of research, these inventions were found: When the units of geography and history are taught with computer supporting teaching, a lot of advantages were supplied to the success of student.</p> <p>At the end of research; it was seen that social science lesson's teaching with computer supporting teaching is very useful</p> <p>At sugestion; it is necessary that more researches should be done connected with computer supporting teaching in social science lesson and some ways are showed to get advantages at education, teaching and learning.</p>	
Keywords: Learning environment, teaching environment, social science, CST, fore test and final test	

GİRİŞ

Toplumlar sosyalleşme ve teknik gelişmedeki önemini kavrayınca, okulların açılması başlar(Baytekin 2000, 2003, 2004:16). Yazının oluşumundan önce de iletişim ve öğretim için mağara resimleri biçiminde, çağın gereği teknolojilerle taşlarla yapılmış resimler bulunur. Bunlar o çağın eğitim teknolojisinin ilk ürünleridir. Yaşlı nesiller resimlerle ekinsel etkinlikleri genç nesillere aktarmaktadır (Baytekin, 2004:36). “Yazının bulunmasından bu tarafa geçen yaklaşık 6000 yılda kum havuzları ve ağaç dalları kullanımı ile başlayan eğitim teknolojisi uzun süre öğretmen ve ders kitabının çok ortamlı öğretim metodu olarak kullanılmasıyla devam etmiş, günümüz modern eğitimine görsel – işitsel araçlar (bilgisayar ve internet) kullanılarak gelinmiştir.” (Baytekin, 2004). Öğretmen ve ders kitabının kullanıldığı yıllardan günümüze gelinceye dek bilgi, nesilden nesile aktarılarak gelir, her nesil kendi ekinsel öğelerini ve bilgilerini katar. Böylelikle günümüzde kullandığımız bilgisayar, internet gibi modern öğretim araçları kullanılmaya başlanır.

Teknolojik gelişmeler sonucu, öğrenme ortamlarında kullanılan araç-gereçlerin sayıları ve türleri her geçen gün artmaktadır. Bilgisayar, diğer araçlardan farklı olarak bire-bir öğretim ortamı sağlayabilme özelliği nedeniyle, öğrenme-öğretme aracı olarak diğer araçlardan daha fazla bir etkiye sahiptir. Bilgisayarların öğrenme-öğretme sürecinde yardımcı bir araç olarak kullanılmasına Bilgisayar Destekli Öğretim denir. Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi, öğrencilerin hem görsel hem de işitsel olarak gözlere ve kulaklara hitap eden (klasik öğretimde, öğretmen anlatımı sadece kulağa yani bilginin alınmasına hitap eder.) ve bu yolla öğrenmeyi daha kalıcı ve daha zevkli hale getiren bir yöntemdir. Bu yöntemde her öğrenci kendi öğrenme hızında ilerleyebilme şansı yakalar. Çekbaş (2006)'dan elde edilen bilgilere göre; bilgisayar destekli eğitimin başarıyı artırmasının yanı sıra öğrencilerde üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesini sağlar, dolayısı ile öğrenciler ezberden çok kavrayarak öğrenir.

İşman (2005:222) bilgisayar destekli eğitim konusuna “Bilgisayarlar eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Bilgisayarlar, öğretmen ve öğrencilerin rollerini, öğrenme öğretim yöntemlerini, yönetim biçimlerini ve bilgi edinme yöntemlerini değiştirir.” diyerek katkı da bulunur. Bilgisayar hızlı, bilgileri hafızasına alabilen ve istenildiğinde aynı hızda geri

veren makine, hem okul sistemleri içerisindeki derslerin öğretimine, hem de öğretim görevi üstlenerek öğretmenlerin eğitiminde görev alır.

Sosyal Bilimlerde bilgisayardan değişik şekillerde kullanılarak yararlanılır. Aşkar bu konuda “Bilgisayarlardan eğitim ortamlarında öğretim aracı olarak yararlanılması da kendi içinde çeşitlilik göstermektedir.” demektedir. Bu çeşitliliği de şöyle sıralar: Ders sunu aracı olarak bilgisayardan yararlanma, alıştırma ve tekrar amacıyla bilgisayardan yararlanma, özel öğretmen olarak bilgisayardan yararlanma, benzetim etkinlikleri sunu aracı olarak bilgisayardan yararlanma, öğretici oyunlar için bilgisayardan yararlanma (Aşkar, 1998).

Çekbaş (2006)’ın belirttiği gibi, eğitimciler ve bilim adamları bilgisayarları eğitim amaçlı olarak ilk defa 1960 yılında kullanır ve 1975 yılında mikro bilgisayarların ortaya çıkması ile bilgisayar kullanımı iş yerleri, okullar ve evlerde bile hızla yaygınlaşmaya başlar. Bilgisayarın yaygınlaşması ile bilginin dağılım hızı akıl almaz şekilde artar, bilgi otobanları oluşur.

Skinner’in öğretim makinesi ve daha sonra Carol ve Bloom’un ve Colins’in öğretim ortamına yapmış oldukları katkı sonucunda programlı öğretime geçilir.

Bu geçiş sırasında eğitim teknolojisi ön plana çıkar. Alkan (1995) “Eğitim Teknolojisi, insanın öğrenmesi ve iletişim alanındaki verimli bir eğitimi geliştirerek insan gücü ve insan gücü kaynaklarından yararlanarak sistematik tasarım, değerlendirme ve geliştirme yapan disiplinler arası bir disiplindir.” şeklinde açıklamaktadır.

Eğitim’de teknoloji kullanımı süratle geometrik olarak artarken, Dünya bu sürate ayak uydurmaya çalışır. Dünya’da ayakta kalmak isteyen ülkelerde; Bilgi Çağı’na ayak uyduran ülkeler olacaktır.

“Derslerde; araç, gereç kullanımı, öğrencinin derse daha iyi motive olmasını sağlamakta ve öğrenciyi etkinliğe sevk etmektedir.” diyen Meydan’ nın (2001) eğitim teknolojisinin öğrenci motivasyonunu artırdığını belirtirken, İşman (2001) “eğitimciler, teknolojiyi eğitim sisteminde etkili bir şekilde kullanabilmesi için bireylerin nasıl öğrendiklerini

bilmek gerekmektedir.” diyerek bireylerin öğrenme özelliklerini de bilmenin önemine dikkat çeker.

Araştırmanın Amacı

6. sınıf

Sosyal Bilgiler derslerinin Coğrafya ve tarih ünitelerinde B.D.Ö.’nün öğrenci başarısına etkisini belirlemek, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi amaçlarına ulaşma da B.D.Ö.’nün başarı düzeyini göstermektir. Gelecek yıllarda Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerimize konuları öğretmek amacıyla B.D.Ö. yararlarını ortaya koymak ve böylece öğrenci başarısının artmasına katkı sağlamaktır.

Araştırmanın Önemi

Sürekli gelişen teknoloji ile eğitim sorunlarının çözümünde yeni yöntemler, teknikler ve araçlar geliştirilmekte yeni gelişen teknolojilerinde eğitime uygulanabilirliği araştırmalara konu olmaktadır. 2000’li yıllar yani içinde bulunduğumuz çağ hızlı bir değişim çağı olmuştur. Öğrencilerin hızlı değişime ayak uydurmaları için mutlaka bilgisayarları tanımaları gerekmektedir.

Bilgi Çağında; bireyler problem çözme, yaratıcı, eleştirel ve etkili düşünme becerilerine sahip olmalıdır. Bilgisayar ile öğrenci bilgi aktarılan kap olmaktan çıkarak, öğrenmeyi öğrenen haline alır. Özellikle de eğitim sistemindeki en büyük sorunlar olan eğitim eşitsizliğini, kalabalık sınıf, yetersiz teknoloji vb. sorunlara en pratik, en ekonomik çözümü derslerin B.D.Ö. ile verilmedi.

Araştırmanın Metodu

Araştırma B.D.Ö. ‘nün öğrenci başarısına etkisini gösteren deneysel bir çalışmadır. Araştırma, deney ve kontrol gurupları üzerinde ön ve son testin kullanıldığı deneysel çalışmadır. Araştırmanın evreni 2005–2006 öğretim yılında Sakarya ili Zübeyde Hanım İ.Ö.O. ile Hakkı Demir İ.Ö.O. 6. sınıf öğrencileri oluşturur. Araştırmanın deney gurubunu Zübeyde Hanım İ.Ö.O. 6/A ve 6/B sınıflarına devam eden 37 kız 60 erkek toplam 97 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın kontrol gurubunu ise Hakkı Demir İ.Ö.O. 6/A ve 6/B sınıflarına devam eden 35 kız ve 33 erkek toplam 68 öğrenci oluşturmaktadır. Ön ve son testler için geçerliliği için uzman görüşüne başvurulurken, güvenilirlik analizi için İteman test analiz programı kullanılmıştır. Deney ve kontrol guruplarına dersler başlamadan önce ön test uygulanmıştır. 4 hafta süreyle deney

gurubu B.D.Ö. uygulanırken kontrol gurubu K.Ö. yöntemi ile ders işlemleridir. Bu süreç sonunda öğrencilere son testler verilmiştir. Elde edilen bulgular t testi, Kovaryans analizi ve Korelasyon katsayısı kullanarak çözümlenmiştir.

BÖLÜM 1. PROBLEM

Bu bölümde; problem cümlesi, araştırmanın amacı, alt problemler, araştırmanın önemi, sayılılar, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1 Problem Cümlesi

Bilgisayar destekli öğretimin 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğrenci başarısına etki düzeyi nedir?

1.2 Alt Problemler

1. Bilgisayar destekli öğretim ile klasik öğretimin uygulandığı sınıflarda Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde, öğrencilerin ön testleri arasında anlamlı bir fark var mı?
2. Bilgisayar destekli öğretim ile klasik öğretimin uygulandığı sınıflarda Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde, öğrencilerin son testleri arasında anlamlı bir fark var mı?
3. Bilgisayar destekli öğretim ve klasik öğretimin uygulandığı sınıflar arasında Türkiye Tarihi ünitesinde öğrencilerin ön testleri arasında anlamlı bir fark var mı?
4. Bilgisayar destekli öğretim ve klasik öğretimin uygulandığı sınıflar arasında Türkiye Tarihi ünitesinde öğrencilerin son testleri arasında anlamlı bir fark var mı?
5. Bilgisayar destekli öğretim tekniğinin Sosyal bilgiler dersinde kullanımı ile öğrenci başarısı arasında anlamlı farklılık var mı?

1.3.Araştırmanın Amacı

Yukarıda açıklanan temel özelliklerden hareket ederek Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde, B.D.Ö. uygulamaları incelemektir.

Bu araştırmanın amacını ise; Sosyal Bilgiler derslerinin Coğrafya ünitelerinde B.D.Ö.'nün öğrenci başarısına etkisini belirlemek.

Sosyal Bilgiler derslerinin Tarih ünitelerinde B.D.Ö.'nün öğrenci başarısına etkisini belirlemek.

Altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi amaçlarına ulaşma da B.D.Ö.'nün başarı düzeyini göstermektedir. Gelecek yıllarda Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerimize konuları öğretmek amacıyla B.D.Ö. araştırmalarına ışık tutmaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

“Klasik öğretimin günümüzde öğrencilerin sorunlarını çözemeyeceği pek çok eğitimcinin ortak görüşüdür. Bilgi akışının hızlı olduğu bir çağda, teknolojik gelişmelerin eğitim ortamlarında kullanılmasının da kaçınılmaz olacağı ortaya çıkmaktadır. Teknolojik gelişmeler eğitim sisteminin yapısını ve eğitim ortamlarında uygulanan öğrenme öğretme faaliyetlerini de etkilemektedir.”(İşman, 2005:37).

Bireyin başarı, okul ortamında belirli bir ders ya da akademik programlardan, bireyin ne derece yararlandığının bir ölçüsü ya da göstergesidir. Okuldaki başarı ise akademik programdaki derslerden öğrencinin aldığı notların, ya da puanlarının ortalaması olarak düşünülür, diyen Özgüven, (1998) başarı ve okul başarısının en etkili bir şekilde nasıl kazanılacağını bu araştırma gösterecektir. Teknoloji, etkinlik içinde öğretimde öğrencinin birden fazla duyu organına hitap eder.

Çilenti (1991) Cobun'a göre verdiği bilgilerde; öğreticinin verdiği bilgiler, öğrenilenlerden % 83' ünü görme , %3,5'ini işitme, %1,5' inin dokunma ve %1' ini tatma duyularıyla elde edilen yaşantılar yoluyla kazanıldığını belirtmektedir. Bütün bu anlatılanlara baktığımızda, öğrenme, öğretme sürecine ne kadar duyu organı katarsak; öğrenme, öğretmenin o kadar kalıcı olacağını görmekteyiz (Baytekin, 2005).

Sürekli gelişen teknoloji ile eğitim sorunlarının çözümünde yeni yöntemler, teknikler ve araçlar geliştirilmekte yeni gelişen teknolojilerinde eğitime uygulanabilirliği araştırmalara konu olmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersinin B.D.Ö. ile verilmesinin;

1. İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinin daha verimli geçmesine katkıda bulunacağı beklenir.

2. Yeni geliştirilecek Sosyal Bilgiler ders yazılımlarına kaynak olacağı beklenir.

3. Bloom'un tam öğrenme ilkesinin gerçekleşmesinde önemli bir yer tutacağı beklenir.

4. Coğrafya ve Tarih öğretiminde katkı sağlayacağı beklenir.

Bilgi Çağında; bireyler problem çözme, yaratıcı, eleştirel ve etkili düşünme becerilerine sahip olmalıdır. Bilgisayar ile öğrenci bilgi aktarılan kap olmaktan çıkarak, öğrenmeyi öğrenen halini alır.

Geçmiş yıllardaki kaynak azlığı ve olana ulaşma sorunları ortadan kalkarak bilgi otobanlarında (Clinton) istediğin kaynağa istediğin zaman ulaşma imkânı doğması, öğretmenin de rolü değiştirir.

Günümüz eğitim sisteminde okullarda karşılaştığımız problemlerden en büyüğü, bireylere olan ilgi yetersizliği. En az 30, çoğunlukla 45 ortalamaya sahip sınıflarda, tek bir öğretmen dersini anlatma ve öğrencilerine hiç bilmedikleri konuları birkaç saat içinde öğretme çabasıdadır. Bilgisayar sayesinde bu zorlukları aşma fırsatı doğar, eğitim dünyasındaki bu hızlı değişim eğitim alanında yeni gelişmelere gebe olacağı açıktır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmaya katılan deney gurubunu oluşturan Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu öğrencilerinin bilgisayara karşı tutumlarının aynı olduğu kabul edilir.
2. Öğrencilerin ön test ve son test sorularına verdikleri cevaplar onların gerçek davranışlarını yansıtmaktadır.

1.6. İlgili Araştırmalar

Bu kısımda araştırmacı tarafından ulaşılan tezler ve kaynaklar belirtilir.

Sezer ve Pınar (2002) deneysel olarak yaptıkları “Ortaöğretimde Coğrafya Öğretim Teknolojisini Öğrenci Başarısına Etkisi” araştırması, iki aşamada gerçekleşir, birinci

aşamada öğrencilerin demografik özellikleri ve deneysel işlem sürecinde işlenecek konuya ilişkin hazır bulunuşluluk düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel yöntem kullanılır. İkinci aşamada Orta öğretimde coğrafya öğretim teknolojisinin öğrenci başarısına nasıl etki ettiğini belirlemek amacıyla deneysel yöntem kullanılır. Bu bölümde 5 hafta çalışılır ve sonucunda öğrenci görüşleri alınır. Şu sonuçlara ulaşılır.

- Coğrafya Öğretiminde, öğretim teknolojisi kullanmak, öğrencilerin öğrenmelerini daha kalıcı, yaşantıya dönük ve gözlenebilir olmasını sağlamaktadır.
- Öğrenmelerini daha kalıcı, yaşantıya dönük ve gözlenebilir olmasını sağlamaktadır. Öğrenci başarısını da olumlu yönde etkilemektedir.
- Coğrafya öğretiminde, öğretim teknolojisi kullanmak, öğrencinin derse yönelik duyuşsal ve bilişsel tutumunu ve öğrencilerin başarısını olumlu yönde artırmaktadır.

Karadağ'ın (2004) "Bilgisayar Destekli Eğitimde Öğretim Elemanı Yetiştirme ve İzleme Programı " isimli araştırmasında, gözlemleri, anketleri ve uygulamaları bu kullanır. Araştırmanın en önemli amacı eğitim fakültelerinde matematik ve fen öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının eğitim yazılımı geliştirme becerileri kazandırmak için düzenlenecek dersin içeriği nasıl olmalı sorusudur. Araştırma sonucunda şu sonuçlara ulaşır.

- Öğrenciler eğitim yazılımı geliştirme çabasına ilgi duymaktadır. Öğrenciler, bilgisayarda çalışma yaparken öğreticiden ve bilgisayar kullanmaktan çekinmemektedir.
- Derse ilgisi ve başarıma isteği çok yüksek olan öğrenciler çoğunluğu oluşturur.
- B.D.E. yöntem ve teknikleri ile öğrenilenler pekiştirildi diyenler % 66 çıkar.
- B.D.E.' de öğretmen yetiştirme önemine inanma oranı %90'ın üstündedir.

Akçay (2002) "İlköğretim 6. sınıflarda Fen Bilgisi derslerinde Çiçekli Bitkiler Konusunun Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi" isimli araştırmasında, Kastamonu ilinde 23 Ağustos ile Merkez İlköğretim okulları

arasında Macromedia Authorware ile yazılan bir program ile hazırlanan B.D.Ö. uygulanır. Ön test, son test ve anket ile elde edilen sonuçlar T testi ve varyans analizi (ANOVA) ile kontrol edilir. Araştırma 4 hafta sürer araştırma sonucunda istatistikî bilgiler ışığında çiçekli bitkiler konusunun dersi B.D.Ö. ile işleyenler lehine anlamlı bir fark olduğu görülür.

Aydın (2002) yaptığı çalışmada, Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde kullanılan yöntemlerin, tekniklerin, materyallerin ve etkinliklerin tespiti ve kullanma durumları ile öğretmenlerin B.D.Ö. konusunda düşüncelerini inceleme açısından tarama modelini, B.D.Ö. ile işlenen bir ders ile geleneksel yöntemle işlenen bir dersin başarısının ve hatırlama düzeyine etkisinin incelenmesi yönüyle de deneme modeli uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda, B.D.Ö. geleneksel yöntemle göre başarıyı ve kalıcılığı artırdığı tespit edilir öğretmenlerin B.D.Ö. ile derste kullanılan yöntem ve teknikler arasında olumlu düşüncelere sahip olduğu görülür.

1.7.Tanımlar

Klasik Öğretim: Realist felsefeye göre öğretmen ve konuyu merkeze alan bir öğretim türüdür.

Bilgisayar Destekli Öğretim: Bilgisayarın sunu aracı, tekrar, alıştırma ya da herhangi bir öğretim yöntemini kullanarak sınıf ortamı içerisinde kullanılmasıdır.

DeneySEL Yöntem: Bu yöntemde bağımlı ve bağımsız değişkenlerden oluşan deney ve kontrol gurupları vardır. Araştırma bağımlı ve bağımsız değişkende uygulanır sonuçların matematiksel verilerine göre yorum yapılır.

Öğrenme: Öğrencilerin etkinlikler sonrasında almış olduğu bilgilerin zihinlerinde kalan izleridir.

Öğretme: Bilen ve öğrenmek isteyen bir arada bir durumdur.

Başarı düzeyi: Öğrencilerin aldıkları akademik düzeylerin artmasının matematiksel ifadesidir.

BÖLÜM 2. YÖNTEM (METODOLOJİ) ve UYGULAMA

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, verilerin toplanması, ön ve son test sonuçları, araştırmanın süreci ve uygulama, verilerin analizi en son olarak da araştırmada kullanılan yazılım yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma B.D.Ö. 'in öğrenci başarısına etkisini gösteren deneysel bir çalışmadır. Araştırma deneysel yöntem kullanılarak yapılmıştır. Araştırma öncesinde konu ile ilgili İlköğretim 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde (Yakın Çevremiz Ünitesi) Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi (Erzurum- Ilıca Örneği), Bilgisayar Destekli Öğretim Etkinliklerinin İlköğretim 5.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Erişilerine Etkisi, İlköğretim Okullarında Bilgisayar Destekli Öğretim, Bilgisayar Destekli Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Başarı ve Hatırlama Düzeyi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi Bilgisayar Destekli Eğitimde Öğretim Elemanı yetiştirme ve İzleme Programı (İlköğretim 6-8. Sınıf, Matematik ve Fen Bilgisi Örneği) tezlerine ulaşılmıştır. Bu kaynaklardan alınan örneklerle Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına uygun yeni bir test oluşturulmuştur. Araştırmada Deneme modelleri, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacı ile deney-kontrol grupları üstünde ön-son testler uygulanmıştır.

Tablo 1:Araştırmanın Model Tablosu

Guruplar	Ön Test	Süreç	Son Test
Deney (6/A - 6/B)	Coğrafya ve Dünya' mız Ü.	B.D.Ö. Yöntemi	Coğrafya ve Dünya' mız Ü.
	Türkiye Tarihi Ü.	4 Hafta	Türkiye Tarihi Ü.
Kontrol (6/A - 6/B)	Coğrafya ve Dünya' mız Ü.	Klasik Yöntem	Coğrafya ve Dünya' mız Ü.
	Türkiye Tarihi Ü.	4 Hafta	Türkiye Tarihi Ü.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, deney ve kontrol guruplarına önce ön testler uygulanır. Araştırmacı, deney gurubu ile Bilgisayar Destekli Öğretim yöntemini uygulamıştır. Kontrol gurubu ile de sınıf öğretmeni ve Klasik Öğretim yöntemini uygulamıştır. 4 haftalık süreç sonunda, deney ve kontrol guruplarına ilgili son testler uygulanmıştır. Son testler sonucunda elde edilen bulgular, İteman test analiz programı, t testi, Kovaryans analizi ve Korelasyon kullanılarak çözümlenmiştir.

2.2. Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evreni; 2005- 2006 yılında Sakarya’nın merkez ilçesindeki Hakkı Demir İlköğretim Okulu ve Zübeyde Hanım İlköğretim okullarında okuyan 6. sınıf öğrencileridir.

2.3. Araştırmanın Örneklemi

Bu çalışmanın örneklemi ise Sakarya ili Adapazarı merkez ilçesindeki Zübeyde Hanım İ.Ö.O. 6/A ve 6/B ve Hakkı Demir İ.Ö.O. 6/A - 6/B sınıflarına devam eden öğrencileri oluşturmaktadır. Hakkı Demir İ.Ö.O. 6/A ve 6/B sınıfları kontrol gurubunu, Zübeyde Hanım İ.Ö.O. 6/A – 6/B sınıfı öğrencileri deney gurubunu oluşturur. Araştırmaya

Kontrol gurubundan 35 kız ve 33 erkek olmak üzere toplam 68 öğrenci katılırken, Deney gurubundan 37 kız ve 60 erkek olmak üzere toplam 97 öğrenci katılmıştır.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırmada B.D.Ö. uygulaması Sosyal Bilgiler dersinin “Coğrafya ve Dünya’ımız Ünitesi” ile “Türkiye Tarihi Ünitesi” ile sınırlıdır.

2. Bu araştırma Sakarya ili, Adapazarı merkez ilçesi Hakkı Demir İ.Ö.O. ile Zübeyde Hanım İ.Ö.O.’u 2’şer sınıfı ile sınırlıdır.

2.5.Verilerin Toplanması

Deneysel özellikli bu çalışmada, öğretimi yapılan “Coğrafya ve Dünya’ımız – Türkiye Tarihi” üniteleri, Sosyal Bilgiler dersinin konuları arasından bir ünite Coğrafya dersinden, diğeri Tarih dersinden olmak üzere seçilmiştir. Bu ünitelerle ilgili test geliştirilmiş, başarı testi geliştirirken güvenilirlik testi için İteman test analiz programı ve KR-20 güvenilirlik testi uygulanmıştır. Geçerliliği için ise, uzman görüşüne başvurulmuştur. Testin geçerliliği için Sosyal Bilgiler konusunda eğitimini almış ve halen görev yapan üç Sosyal Bilgiler öğretmenine sorular gösterilerek, 16 soru seçilmiştir. Bu sorular için tez danışmanından da onay alındıktan sonra Coğrafya ve Dünya’ımız Üniteleri ve Türkiye Tarihi üniteleri için ön ve son testler ortaya çıkmıştır. Bu testlerin KR-20 güvenilirliği ölçülmüştür.

İlk olarak K.Ö. ve B.D.Ö. öğretimi veren ikişer sınıfa öğretim yapılmadan önce araştırma dâhilindeki konular hakkında ne kadar ön bilgiye sahip oldukları, aynı zamanda ön bilgilerinin farklı olup olmadığını tespit maksadıyla ön test uygulanmıştır.

İkinci olarak deney gurubuna B.D.Ö. ile öğretim verilirken, kontrol gurubuna K.Ö. ile öğretimi 4 hafta süreyle verilmiştir.

Üçüncü olarak her iki guruba da son testler uygulanmış ve sonuçlar alınmıştır. Alınan sonuçlar, SPSS programı kullanılarak t testi, Kovaryans analizi ve Korelasyon analizleri yapılmıştır.

Dördüncü olarak ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiş, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2.6. Araştırma Süreci ve Uygulama

Sosyal Bilgiler dersi, Sosyal Bilgiler öğretimi, Bilgisayar Destekli Öğretim ile ilgili literatür araştırması yapılmıştır.

Öncelikle uygulamaların yapılabilmesi için Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğünden yazılı izin alınmıştır. 2005- 2006 öğretim yılı güz döneminde Deney gurubunun bulunduğu Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu ve Kontrol gurubunun bulunduğu Hakkı Demir İlköğretim Okullarında uygulanmıştır.

Araştırmada, Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu 6-A, 6-B sınıfları deney gurubu ve Hakkı Demir İlköğretim Okulunda ise 6-A, 6-B sınıfları kontrol gurubu olmak üzere iki deney ve iki kontrol gurubu seçilmiştir. B.D.Ö. ve K.Ö. dersleri uygulanmadan önce, Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu 6-A, 6-B sınıfına ve Hakkı Demir İlköğretim Okulunda ise 6-A, 6-B sınıflarına ön testler uygulanmıştır. Kontrol gurubu olan Hakkı Demir İlköğretim Okulu ise 6-A, 6-B sınıflarında klasik eğitim yöntemleri olan anlatım, soru- cevap vb. teknikler uygulanırken, deney gurubu Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu 6-A, 6-B sınıflarında, bu öğretim yöntemlerinin yanında bilgisayar destekli öğretim yöntemi de uygulanmıştır. Derslerin bitiminde Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu 6-A, 6-B sınıfına ve Hakkı Demir İlköğretim Okulunda ise 6-A, 6-B sınıflarına son testler uygulanmıştır. 4 hafta süren Coğrafya ve Dünya'mız Ünitesi ile 4 hafta süren Türkiye Tarihi Ünitesi, B.D.Ö.' nün uygulandığı Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu' nda her haftanın birer saatinde olmak üzere toplam 8 hafta B.D.Ö. uygulanmıştır. B.D.Ö. yönteminde Özer yazılım firmasının hazırlamış olduğu eğitim yazılımı kullanılmıştır.

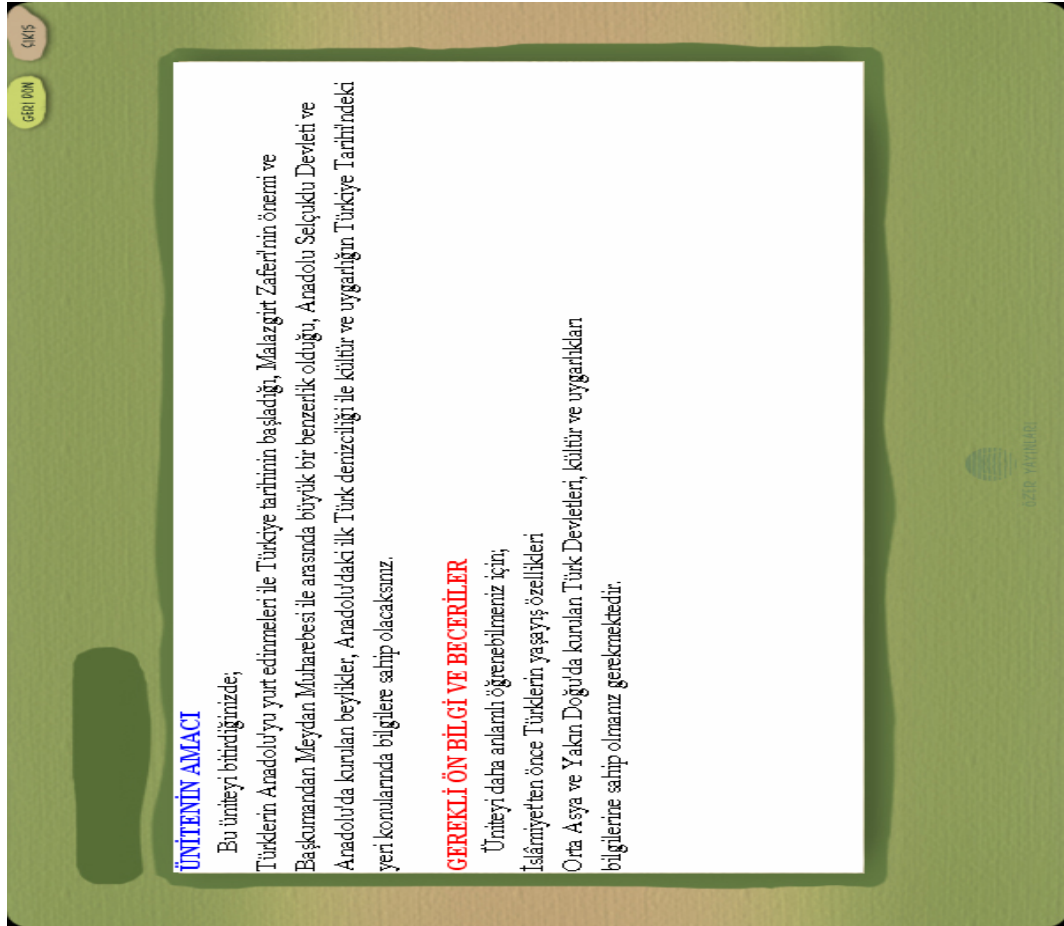
Ön ve son testlerin sonuçları karşılaştırılmış, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2.7. Kullanılan Yazılımın Tanıtımı

Bu öğretim yazılımı 4 başlık altında değerlendirilmiştir (Şahin ve Yıldırım, 1999:70).

1. Öğretimde Uygunluk: Resim 9’da görüldüğü gibi araştırma da kullanılan program kullanım kolaylığı bakımından rahatlıkla tuşlara erişilebilir. Yazılımı kullanabilmek için gerekli olan bilgiler ve açıklamalar açık ve doğru olarak verilir. Bu yardımlar sayesinde programı sorunsuz bir şekil kullanılır. Hedefler öğrencilerin yaş seviyelerine uygundur. Üniteler ve konular yani içerik ögesi ise çok iyidir. Rahatlıkla aradığın konuya ulaşılabilir. Konular rahat anlaşılması için küçük birimlere ayrılır. Resim 1’da öğrenciler ünitenin amacını görererek motive olurlar. Bu ünite için gerekli ön bilgilerde burada gösterilmektedir.

2. Resim 1: Öğretimsel Uygunluk

The screenshot displays a software interface with a green background. At the top left, there are two circular buttons: a yellow one labeled 'GERİ DÖN' and a pink one labeled 'ÇIKIŞ'. The main content area is a white rectangle with a green border. It contains the following text:

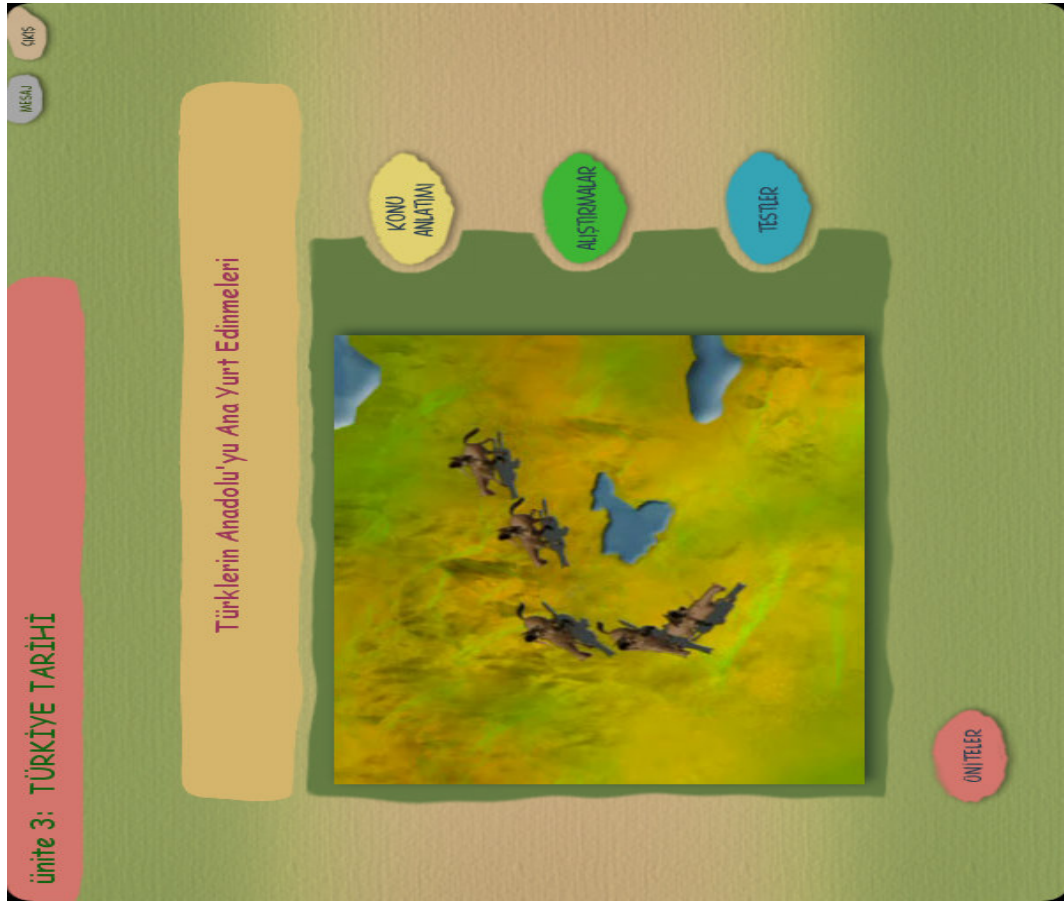
ÜNİTENİN AMACI
Bu üniteyi bitirdiğinizde,
Türklerin Anadolu'yu yurt edinmeleri ile Türkiye tarihinin başladığı, Malazgirt Zaferinin önemi ve Başkumandan Meydan Muharebesi ile arasında büyük bir benzerlik olduğu, Anadolu Selçuklu Devleti ve Anadolu'da kurulan beylikler, Anadolu'daki ilk Türk denizciliği ile kültür ve uygarlığın Türkiye Tarihiindeki yeri konularında bilgilere sahip olacaksınız.

GEREKLİ ÖN BİLGİ VE BECERİLER
Üniteyi daha anlamlı öğrenebilmeniz için;
İslamiyet'ten önce Türklerin yaşayış özellikleri
Orta Asya ve Yakın Doğu'da kurulan Türk Devletleri, kültür ve uygarlıktan
bilgilere sahip olmamız gerekmektedir.

3. **Eğitim Programları ile Uyumluluğu:** Diğer dersler ve derslerin konu içerikleriyle uyum içinde, sorular ve açıklamalar konuları kapsar, öğrenme açısından etkinlikler olarak beklentileri karşılar. Derslerle ilgili bilgiler çok çabuk eskiyecek bilgiler değildir, konular verilen srelerde tamamlanır, programda öğrenme zamanına dikkat edilmiştir.

Resim 2’de atlıların yani Türklerin Asya’dan Anadolu’ya gelmeleri gösterilmektedir. Bu sayfada animasyon gösterisi bitince ya da bitmeden konu anlatımı yazan yere tıklanırsa, dersin işlenildiği kısma geçilir. Alıştırmalara tıklanırsa, konu ile ilgili alıştırmalar çözülebilir. Testlere tıklanırsa n ve son testin olduğu kısma geçilir. niteler yazan kısma tıklanırsa, başka ünitelere geçilerek yeni konular öğrenilir.

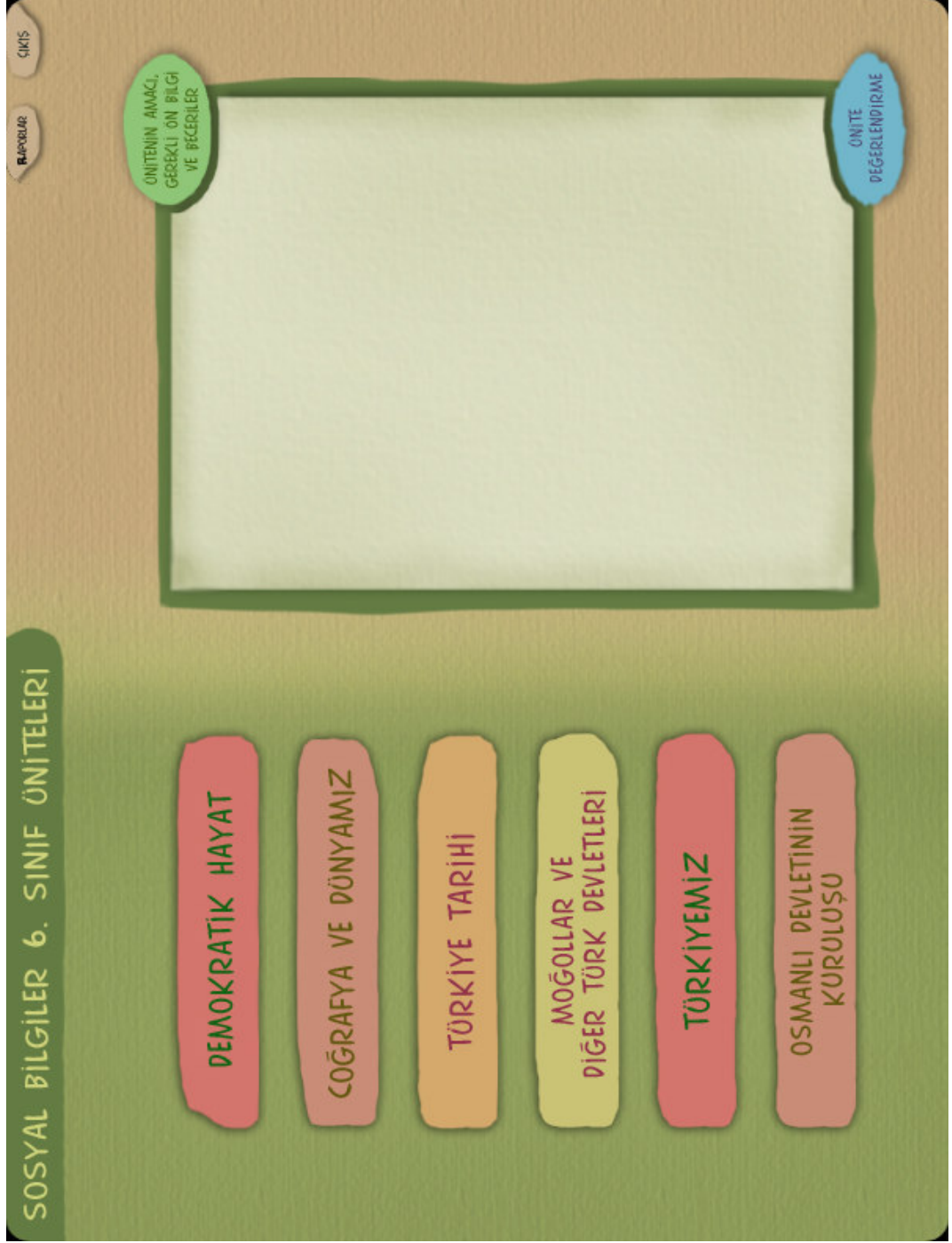
Resim 2: Eğitim Programıyla Uyumluluğu

4. **Biçimsel Etkinlik:** Ekran okuma açısından problem teşkil etmeyecek şekilde düzenlenmiştir, gözü yormaz ve net olarak bilgilere erişilebilir. Önergeler açık ve isteği karşılamaktadır. Yeni sayfaya geçişler otomatik olarak değil öğrenci hızına göre değişir. 6. sınıf öğrencisi bu yazılımı rahatlıkla açıp kullanabilir ve kapatabilir. Resim 3’de İstenilen konunun üzerine tıklayarak o konuya geçilir, bölüm geçişleri rahat istediği ölçüde ve sayıda tekrar yapılmasına uygundur.

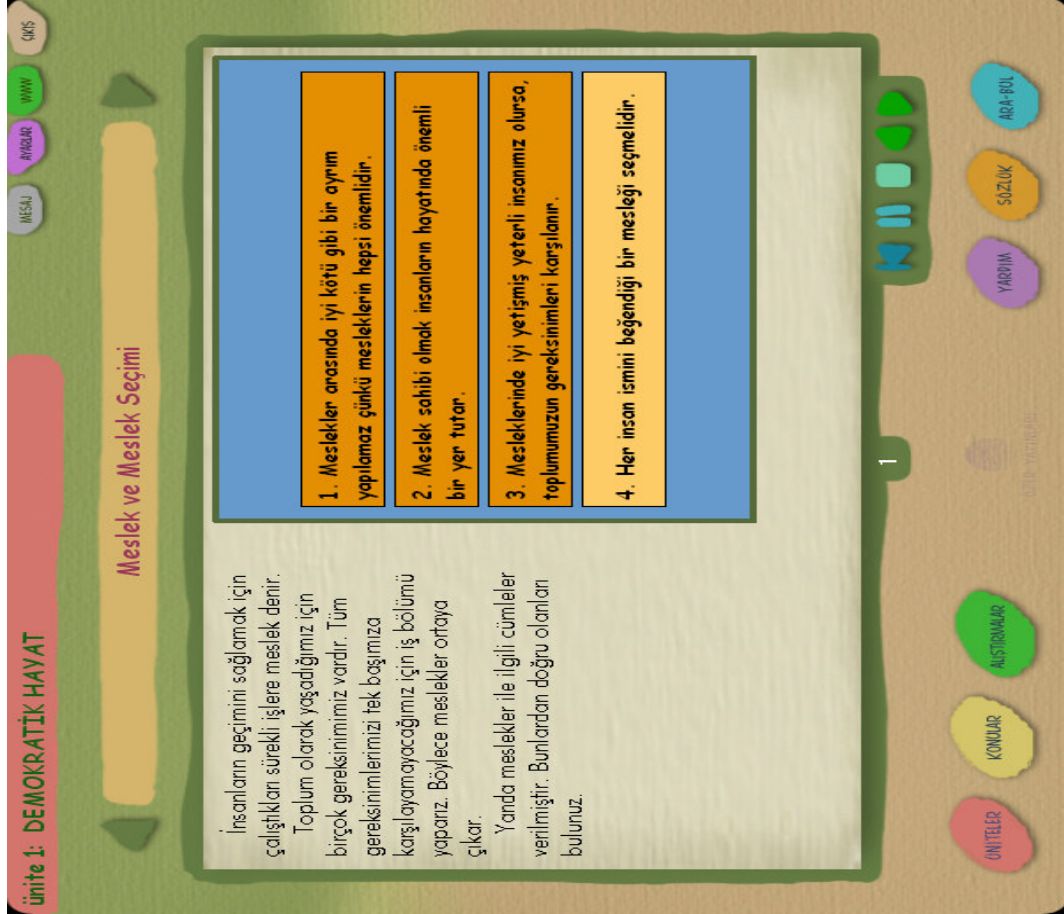
Örneğin; Demokratik hayat ünitesine geçmek için ilgili kutucuğa basmak gerekir. Açılan yeni sayfada konu ile ilgili öne bilgilerinizi kontrol edebileceğiniz testler, ünite ve ünite ile ilgili sorularla alıştırmalara rahatlıkla ulaşabilirsiniz.

Resim 3: Biçimsel uygunluk

5. **Programlama Uygunluğu:** Kullanım esnasında program hata vermiyor. Nereye tıklanırsa yani nereye gitmek istenirse oraya gidiliyor. Resim 4’ de meslekler konusu anlatılırken doğru yanlış cevaplardan oluşan örnek görülmektedir.

Resim 4: Programlama uygunluğu

2.9.Verilerin Analizi

Deney ve kontrol guruplarına ilişkin 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Coğrafya ve Dünya'mız ve Türkiye Tarihi Üniteleri uygulama öncesi ve sonrası konu başarı testi sonuçları elde edilmiştir. Konu başarı testlerinin KR – 20 güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu verileri kullanarak deney ve kontrol gurupları arasında B.D.Ö.'nün öğrenci başarısına etki düzeyi bağımsız t testi, kovaryans analizi ve korelasyon analizi ile sınıanmıştır.

BÖLÜM 3. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

3.1. Eğitim ve Öğretim

Bu bölümde eğitim ve öğretimin bazı tanımlarına yer verilmiştir.

Eğitim; “planlı, programlı, belirli bir amaçla belirlenmiş, toplumsal ve bireysel hedeflere doğru yapılan ve yaşam boyu devam eden uygulamalı bir süreçtir.” (Baytekin, 2004:15). Öğretim; “eğitim programlarında yer alan bilimsel disiplinlerin öğretim ortamında bireyin ilgi yetenek yeti ve anlıklarına göre sistemli bilgi kategorileri biçiminde sunulmasıdır.” (Baytekin, 2004:15). Baytekin’ e (2004) göre; eğitim ile öğretim arasındaki farkı en pratik biçimde şu şekilde açıklanır. Okulda öğretmen öğrencisine “Çocuklar yollarda karşıdan karşıya geçerken, trafik işaret lambalarındaki kırmızı duran adama bakın, o yanıyor durun. Yeşil yürüyen adama bakın o yanıyor yürüyün” der. Bu örnekte anlatılanları çocuk ışıklı yollarda geçerken uygularsa eğitilir. Çocuk anlatılanları uygulamıyorsa öğrenir demektir. Baytekin bu örnekte eğitim ile öğretim arasındaki farkı öğrenilen-öğretilen davranışların uygulanıp uygulanmaması olarak değerlendirir.

Çilenti (1998) ise; “eğitimi içinde yaşanan toplumca arzu edilen davranışların bireylerde oluşturulma süreci” olarak açıklar. Eğitim, aynı zamanda insanı çevresinin tutsaklığından kurtardığını da belirtmek gerekmektedir.

Eğitimin iki öge yani sosyal çevre ve bireyin arasında geçen bir süreçtir. Yine bu tanımlarda topluma uyum sağlayacak yani olumlu yönde şekillenen bir bireyin yetiştirilmesi eğitimin en önemli işlevi olarak görülmektedir. Toplumdaki genel kurallar ve toplumun özellikleri değiştikçe toplum, eğitimi istediği kurallara göre yeniden yapılandırılır.

Güngördü (2002) öğretimi; “öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümü” olarak belirtir. Öğretimin düzenli, sistemli, denetimli, yönetimli etkinlikler olarak belli noktaları üzerinde önemle durmak gerekmektedir. Bu tanımlar incelediğinde şu görülmektedir. Öğrenme ile eğitim beraber

değerlendirilir. Öğretim ancak öğrenmenin gerçekleşmesi ile eğitsel değere kavuşacaktır. Eğitim öğretimi kapsamaktadır.

3.2. Sosyal Bilgilerin Bilimler Arasındaki Yeri

Sosyal Bilimler

Sosyal bilimler, insan tarafından üretilen gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgilerdir (Sönmez, 1998:15).

“ 'Sosyal' olma iddiasındaki bilimler, insan davranışlarını ve bu davranışların nedenlerini ve sonuçlarını zaman ve mekânla sınırlı olarak yorumlayabildikleri için, bu yorumlama sırasında kullanılan tüm kavramlar ve ulaşılan sonuçlar evrensel gerçekler olmaktan çok, o zamana ve mekâna özgü bilgi paylaşımları olacaktır. “ (Aslan, 2003:4-5)

Sosyal bilimlerin daha birçok tanımı incelediğinde, insanların Dünya'yı ve çevresini tanımak için çalıştığı gerçeklerin olduğu ya da insanlar arası ilişkileri inceler ve genel olarak, toplumda insan davranışlarıyla ilgilenen disiplinleri içerdiği görülür.

Sosyal bilimlerde araştırma yapılan saha insan, çevresi ve sonuçlar olduğundan elde edilen bilgilerin geçerliliği ve güvenilirliği karmaşık ve sübjektiftir. Elde edilen bilgiler zamana, mekâna ve zaman içinde değişebilir.

Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgiler dersi toplumsal yaşamla çok yakından ilgilidir, özellikle içinde yaşadığımız yakın ve uzak çevrenin, geçmişi, bugünü ve geleceği ile yakından tanıma olanağı bulunur. (Sözer, 1998). Bu derste çocuk, toplumsal sorunlarla karşı karşıya bırakılır ve kendisinin toplumsal yaşamla kaynaşması sağlanır. Sönmez, sosyal bilgileri “Toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilen dirik bilgiler.” şeklinde ifade etmiştir (Sönmez, 1998:17).

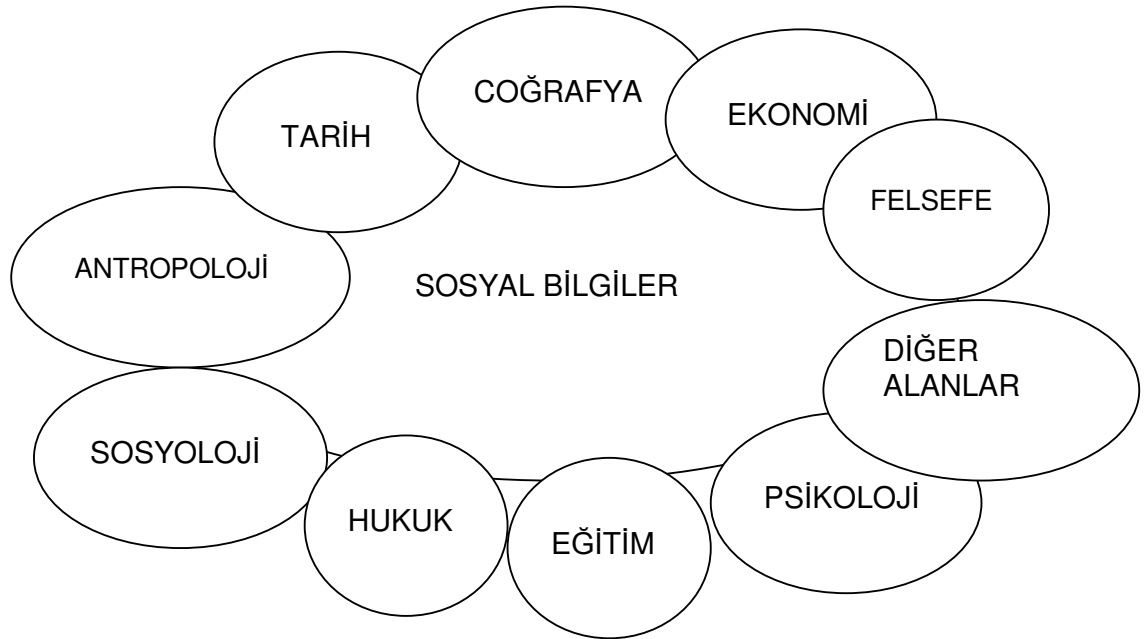
Sosyal Bilgiler, dersi disiplinler arası bir program yaklaşımı olarak Türkiye’de ilk kez 1960’lı yıllarda (1963) benimsenir. Bu tarihten önce, gerek Osmanlı, gerekse Cumhuriyet dönemlerinde, bu dersin kapsamına giren disiplinler, ilköğretim düzeyinde ayrı dersler olarak verilir. Cumhuriyet dönemi 1926, 1930, 1936, 1948 programlarında

da ayrıca Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerine yer verilir (Otluoğlu-Öztürk, 2002).

Sosyal Bilgiler dersi, Dünya toplumlarının geçmişini, günümüzü etkilediği gibi geleceğini de etkiler. Sosyal Bilgiler dersi, toplumların politik, ekonomik, kültürel ve çevresel sorunlarını ve bunların çözümüne yönelik eğitimi ön plana alır ve öğrencileri bu yönde yetiştirir. Sosyal Bilgiler dersinde, çocuklara eleştirel düşünme becerisi kazandırılır, sorumlu bir vatandaş olarak yetişmelerine olanak verilir.

Bu bağlamda Sözer (2004) dersin temel amacını “Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı da, öğrencilere önemli sosyal becerileri kazandırarak onların toplumsallaşmasını sağlamak ve onları iyi birer vatandaş olarak yetiştirmektir.”(Sözer, 2004:87-95) şeklinde açıklar. “İlköğretim çağında öğrencilerde soyut düşünme yeteneği tam olarak gelişmemiştir.” (Sönmez, 1998:19). Sosyal Bilgiler dersinde olgular bir bütünlük içinde verilir. Konular bir bütün olarak görüp değerlendirilir, sosyal bilgiler dersinin öğrenciyi topluma hazırlamasını Sosyal bilimlerdeki tüm alanların Sosyal bilgilerin içinde az çok yer alması da ispatlar, Sönmez (1998) Şekil 1 de görülür.

Şekil 1: Sosyal Bilimlerin Kapsadığı Disiplinler

(Sönmez 1998). Sosyal Bilgiler dersi, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi konularının öğrencilerin öğrenim seviyelerine göre birleştirilmesiyle oluşturulur (Otluoğlu ve Öztürk, 2002). Sosyal bilgiler dersi, sosyal bilim konularının ilkököl öğrenci seviyesinde harmanlanmasıyla oluşur da denebilir.

3.3. İlköğretim’ de Sosyal Bilgilerin Okutulması

Sosyal Bilimler adı altında bir dersin okutulmasını ilk kez Fransız düşünür Condorcet savunur (Sönmez, 1998:22). Sosyal Bilgiler toplumsal yaşamda, siyasal yaşamda, bilim ve teknikteki gelişmeler, ders saati ve içeriği zamana ve şartlara bağlı olarak değişmesini gerektirmektedir.

Cağlar, (1992) göre, Sosyal Bilimlerin büyük ölçüde ortak ve birbirini tamamlayıcı yönlere sahip bulunması, disiplinler arası yaklaşımı desteklemekte, ayrıca bunu gerekli kılmaktadır. İşte Sosyal Bilgiler dersi, daha önce de belirtildiği gibi, böyle bir yaklaşıma olanak tanırken temel kültür öğelerini, birçok alandaki çalışmalardan sağlanan bulgulardan, disiplinler arası bir yaklaşımla alarak yoğurur; ilköğretim düzeyine ve kendi yapısına, kendi doğasına uygun bir anlayışla varlığını bütünleştiren bir ders olarak öğretim programlarındaki yerini alır. Son yıllarda, toplumsal gelişmelerin hızlanması ve bilimsel bilginin hızla artmasıyla, ortaya çıkan 'bilgi patlaması' sonucu, Sosyal Bilimler içinde yeni yeni disiplinler oluşmakta ve disiplinler arası çalışmalar giderek önem kazanır (Dilek, 2001).

Tablo 2: Cumhuriyet dönemi sosyal bilgiler dersinin ilkokullardaki değişimi

YIL	1926		1930		1932		1936		1948		1962		1968		1989		1993		1999		2005	
DERS/SINIF	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.	4.	5.
TARİH	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
COĞRAFYA	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
YURTTAŞLIK BİLGİSİ	2	2	2	1	2	1	2	1	2	1	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
TOPLUM VE ÜLKE İNCELEMELERİ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	6	5	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
SOSYAL BİLGİLER	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	5	5	5	5	3	3	3	3	3	3
Haftalık Toplam	30		30		30		30		30		30		30		30		30		30		26	

* = Dersin okutulmadığı yıllardır.

Cumhuriyet döneminde ilkokulda 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989, 1993, 1998 ve 2005 yıllarında yetişeklerin haftalık ders saatlerinde (program) değişikliğe gidilmiştir.

Halen ilkokulun 4. ve 5. sınıflarında okutulan Sosyal Bilgiler dersi; 1926' da, 4. ve 5. sınıflarda haftada toplam 6 saat ve tarih 2 saat, coğrafya 2 saat,

yurttaşlık bilgisi 2 saat olarak verilir (M.E.B. 1923). Bu programda öğrencinin çevresine uyum sağlaması suretiyle iyi vatandaş yetiştirmek amaçlanır. 1930, 1932, 1936 ‘da, yukarıdaki amaca Cumhuriyete uyum sağlama, milli, medeni, insani fikirlere sahip olmak gibi ilkeler eklenir. Ders saatlerinde ise; sadece 5. sınıflardaki yurttaşlık bilgisi dersi 1 saate düşürülür. 1948’de, diğer ilkelere milli kültürün aşılması da eklenir. Haftalık ders saatleri aynen korunur. 1962’de, tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi dersleri birleştirilir Toplum ve ülke incelemeleri adını alır. Haftalık ders saati ise 4. sınıfta 6 saat, 5. sınıfta 5 saat olarak yani toplam ders saatinde bir değişiklik olmaz. 1968’de ise, dersin adı sosyal bilgiler olarak değiştirilir. Toplam ders saati 4. ve 5. sınıfta da 5’er saat olarak okutulmaya başlanır. Yani önceki yetişeğe göre 4. sınıfta ders saati 1 saat azaltılır. 1996’de, ilkokullar ile ortaokullar birleştirilmiş 8 yıla çıkartılır ve ilköğretim adını alır. 1998’de, Sosyal bilgiler dersi programı 4. sınıftan 7. sınıfa kadar tekrar planlanır, gereksiz tekrarlar çıkartılır ve 4. ve 5. sınıflarda haftada 3’er saat olarak okutulmaya başlanır. 2005 yılında ise haftalık ders saati yine 3 saat olarak kalır. Tablo 2’ de açıkça görülmektedir.

Tablo 3: Cumhuriyet dönemi sosyal bilgiler dersinin ortaokullardaki değişimi

YIL	1924			1927			1930			1931			1938			1949			1967			1986			1994			1998			2005		
	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.			
DERS/SINIF	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.	6.	7.	8.			
TARİH	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	2	2	2															
COĞRAFYA	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1															
YURTTAŞLIK BİLGİSİ		1	1		1	1		1	1	1	1	1		2	2	1	1	1															
MİLLİ TARİH																						2	2		2	2							
MİLLİ COĞRAFYA																						2	2		2	2							
SOSYAL BİLGİLER																																	
T.C. İNKILAP TARİHİ																																	
VATANDAŞLIK VE İNSAN HAKLARI																																	
Haftalık toplam ders saati	30			30			30			30			30			30			30			31+4			30			30			30		

Not* :

2005 yılı programı, 2006 yılından itibaren kademeli olarak uygulanacaktır.

Ortaokullardaki değişiklikler Tablo 3’de görüldüğü gibi şöyle olmuştur.

1924, 1927, 1930, 1931, 1938, 1949, 1967, 1996, 2006 yıllarında değişiklikler yapılmıştır. 1924’de tarih dersi, 1. sınıfta 2 saat ve 2. ve 3. sınıfta 3 saat, coğrafya dersi ise 1. sınıfta 2 saat 2. ve 3. sınıfta 1’er saat, yurttaşlık bilgisi 2. 3. sınıfta 1 saat olarak okutulur. 1927’de tarih dersi, 1. sınıfta 2 saat ve 2. ve 3. sınıfta 3 saat, coğrafya dersi 1. ve 2. sınıfta 2’şer saat 3. sınıfta 1 saat, yurttaşlık bilgisi 2. 3. sınıfta 1 saat olarak okutulur. 1930’da tarih dersi, 1. sınıfta 2 saat ve 2. ve 3. sınıfta 3 saat, coğrafya dersi 1. ve 2. sınıfta 2’şer saat 3. sınıfta 1 saat, yurttaşlık bilgisi 2. 3. sınıfta 1 saat olarak okutulur. 1931’de tarih dersi, 1. sınıfta 2 saat ve 2. ve 3. sınıfta 3 saat, coğrafya dersi 1. ve 2. sınıfta 2’şer saat 3. sınıfta 1 saat, yurttaşlık bilgisi 1.2.3. sınıflarda 1 saat olarak okutulur. 1938’da tarih ve coğrafya dersleri, 1. 2. 3. sınıflarda 2’şer saat, yurttaşlık bilgisi 2. ve 3. sınıflarda 2’şer saat olarak okutulur. 1949’da tarih dersi 1. 2. 3. sınıflarda 2’şer saat, coğrafya dersi 1. ve 2. sınıfta 2’şer saat 3. sınıfta 1 saat, yurttaşlık bilgisi 1.2.3. sınıflarda 1 saat olarak okutulur. 1967’de milli tarih, milli coğrafya, yurttaşlık bilgisi dersleri sosyal bilgiler dersi adı altında birleştirilir, 1. ve 2. sınıflarda 5 saat, 3. sınıfta 4 saat okutulur. 1998’da sosyal bilgiler dersi 6. ve 7. sınıflarda 3 saat, T.C.İnkılâp tarihi dersi 8. sınıflarda 2 saat, Vatandaşlık ve insan hakları dersi 7.ve 8. sınıflarda 1 saat olarak okutulur.

İçerik analiz edildiğinde, her sınıf düzeyinde bazı ünitelerin eklendiği, bazılarının da çıkarıldığı görülür. Programdaki yerini koruyan bazı üniteler ise, ad ve içerik yönünden değişir (Öztürk ve Dilek, 2002:69). Ayrıca 1968 İlkokul Hayat Bilgisi Programı’nda yer almayan, sınıf etkinliklerine katılım ve görev paylaşımı, bilinçli tüketicilik ve verimlilik, iletişim, toplum hayatımız, dünya ve uzay, hareket ve kuvvet gibi yeni üniteler de 1982 programına konur (Özdemir, 1998:9). Kimi değişikliklerle şekillenen 1998 programının; çocukları, son 30 yılda önemli oranda kentlileşen ve böylece, onlar için sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi yönden kavranması güç bir hal alan Türk toplumuna uygun olarak sosyalleştirmeyi amaçladığı söylenebilir (Öztürk ve Dilek, 2002: 69). 2005 – 2006 eğitim – öğretim yılında Türkiye’de tüm ilköğretim kurumlarında uygulamaya konan Hayat Bilgisi dersi programında daha önceki programlardan farklı olarak amaç ifadelerine yer verilmez, bunun yerine “çocukların doğrudan gözlenebilir davranışlarının yanı sıra bilgi, beceri, tutum ve değerlerini de içeren ifadeler” olarak tanımlanan kazanımlara yer verilir. Kazanımların öğrenciler tarafından gerçekleştirilecek etkinlikler aracılığıyla elde edilmesi söz konusu

olduğundan öğrenme – öğretme etkinlikleri bu programda en kritik öge olarak görülür. (Hayat Bilgisi dersi programı, 2004:10).

Günümüzde Sosyal Bilgilerde 1998 programı esas alınarak uygulanır. 2005 programı göre 4. ve 5. sınıflarda hemen uygulamaya konar. 6. 7. 8. sınıflarda kademeli bir geçiş düşünülür. 2006'da 6. sınıflar 2007'de 7. sınıflar 2008'de 8. sınıflar yeni müfredatı uygulamaya başlar. Son olarak programlar sosyal, toplumsal, iletişimsel, gelişen Dünya'ya ait kavramları öğretmekle beraber siyasi amaçlara doğru da yönelir.

3.3.1.Tarih

Tarih, en basit ifadeyle "geçmişin bilimi" olarak tarif edilir. Ancak bu eksik bir tariftir. Tarihin çeşitli tanımları arasında en çok kabul göreni; insan topluluklarının her türlü faaliyetlerini (Siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, dini) yer ve zaman belirterek, sebep-sonuç ilişkileri içerisinde inceleyen bilim dalıdır.

Tarihinin önemini anlatma için şunları söylemek yeterlidir. Bütün yönleriyle insanlığın geçmişini inceler. Tarih insanlığın ortak mirasıdır. Tarih, insan topluluklarının sosyal, ekonomik, siyasi, kültürel, dini faaliyetlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini, kültürlerini, yer ve zaman belirterek, olayların sebeplerini, gelişmelerini ve sonuçlarını birlikte inceleyen bir bilim dalıdır. Tarih, sadece geçmişi araştırmakla kalmamakta, geçmişle günümüz ve gelecek arasında bir köprü görevi görür.

Tarih konularının neden-sonuç, yer-zaman ilişkileri içinde ele alınması gerekir. Bütün bunlar için tarihi, dogmatik bilgi yığından kurtararak tarihsel bilgilerin karşısına onu tartışabilecek değerlerin de konulması gerekir. Ayrıca tarih bilimi, insanlarda ahlak şuurunu uyandırıp, manevi değerlerin gelişmesinde rol oynar. Aileden başlayıp millete doğru gelişen bir sevgi ve bağlılığın doğmasına imkân hazırlar.

3.3.2.Coğrafya

Coğrafya, çok basit olarak; mekânda birbirini etkileyen faktörlerin incelenmesi olarak tarif edebilir. Coğrafya kelimesinin aslı eski Yunanca’ da (Latince) Geography olarak yazılır. Geo; yer, arz anlamına gelirken graphy; şekil, biçim, tasvir anlamına gelir. Günümüzde Coğrafya; yeryüzü olayları ile insan arasındaki münasebetleri, bu münasebetlerin dağılışı ve bu dağılışların nedenlerini inceleyen bir bilimdir. Yeryüzü, iklim ve insan toplulukları sayesinde şekillenir. Ya da insan ve insan gruplarının konum, yer, insan/çevre etkileşimi, göç ve bölge v.b. oluşumları, bir mekân ve zaman içindeki gelişimleriyle inceleyen doğal ve sosyal bir bilim dalı olarak tanınır.

Coğrafya’ da fiziki çevre ve insan, birbirini tamamlayan iki faktördür. Canlı ve cansız varlıklar arasındaki karşılıklı ilişkiler sonucunda farklı mekânlar oluşturur. Coğrafya’ nın konusu da bu noktada başlamıştır. Mekânların farklılaşma nedenlerini bulmak ve bu nedenleri açıklamak Coğrafya’ nın işidir. İnsan teknoloji de ne kadar ileri giderse gitsin tabiat şartlarına uymak zorundadır. Fakat tabiat şartlarına uymak onu değiştiremeyeceği anlamına da gelmez. Coğrafya’ nın asıl amacı kısaca insanın yaşadığı yeryüzünü iyice tanıması ve daha iyi yararlanmak için katkıda bulunmasıdır (Güngördü, 2001:3).

3.3.3.Sosyal Bilgiler Dersinde Vatandaşlık ve İnsan Hakları (Yurttaşlık)

10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’ ni ilk imzalayan ülkelerdendir. Milli Eğitim Bakanlığı arasında 14 Mart 1995 tarihinde imzalanan İnsan Hakları Eğitimi Protokolü uyarınca ilköğretimin ikinci kademesinde zorunlu ders olarak okutulan “Vatandaşlık Bilgileri” dersinin “Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi” adıyla yeniden düzenlenmesi ile bu ders ülkemizde okutulmaya başlanmıştır.

Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi işlenirken mümkün olduğunca diğer derslerle bağlantı kurulmasına dikkat edilir, benzer konuların işlenişinde paralellik sağlanmaya dikkat edilir. Böylece ders soyut kavramlardan kurtarılarak öğrencilerin dersi anlamaları kolaylaştırılır. Derste özellikle dikte etmek yerine katılım sağlanması dersin daha verimli geçmesi için gereklidir.

3.4.Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları

Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçları şunlardır (M.E.B.2000). Öğrenciler bu derste;

A-) Vatandaşlık görevleri ve sorumlukları yönünden;

1. Ailesine milletine vatanına Atatürk İnkılâp ve ilkelerine bağlı çalışkan araştırmacı öz verili erdemli girişimci iyi insan iyi vatandaş olarak yetiştirirler.

2. Türk milletinin Dünya tarihindeki önemini milletler ailesi içindeki onurlu geçmişini ve yerini insanlığa yaptığı hizmetleri kavrayarak büyük bir milletin evlatları olduklarını anlar milletin geleceğine olan güvelerini artırır ve Türk milletinin ülküsüne gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar.

3. Türkiye Cumhuriyetinin insan haklarına dayanan milli demokratik laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu bilir. Cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrarlar.

B-) Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden;

1. İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını anlar; grup faaliyetlerine katılmanın başkalarına yardım etmenin önemini takdir eder ve bunu uygulayabilir hale getirirler.

2. İnsanların karşılıklı hak ve sorumluluklar taşıdıklarını ve birbirlerinin görüş ve inanışlarına saygı ve hoşgörü ile karşılama gerektiğini benimserler.

3. Beraber çalışma sorumluluk alma yardımlaşma ve karar verme kurallarını uygulamayı öğrenirler.

C-) Çevreyi yurdu ve Dünya'yı tanıma yetenekleri yönünden;

1. Yurdumuzun, Dünya üzerindeki yerinin önemini kavrar, ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygularını geliştirirler.

2. Türkiye'nin yakın ve uzak komşu ülkeler ve diğer Dünya ülkeleriyle olan ilişkileri hakkında genel bilgi kazandırır.

3. Türklerin yaşadığı diğer bölge ve ülkelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler, Türklerin geniş bir alanda yaşayan büyük bir millet olduğunu kavrar.

Ç-) Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden;

1. Yakın çevrenin ekonomik değerleri ile milli kaynaklarımızı tanır ve bunları korumanın bir ödev olduğunu kavrarlar.
2. Kendi eşyasını, okulunu, okul eşya ve araçlarını dikkatli kullanma ve koruma alışkanlığı kazanırlar.
3. Tutumlu olma ve planlı çalışma alışkanlığı kazanırlar.

3.5. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Yöntem, genel olarak hedefe ulaşmak için izlenen en kısa yol olarak tanımlanır. **Teknik** ise, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünü olarak tanımlanır. Daha geniş bir açıdan yöntem, hedefe ulaştırmak için öğretme ve öğrenme sürecini düzenleme, plânlama; tekniği de bu düzenlenen ve planlanan düşüncelerin uygulamaya aktarılmasında izlenen yol olarak görülür.

Bütün derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersinde de tek bir öğretim yöntemi geçerli değildir. Konuya öğrencilere zamana göre uygulanacak yöntem ve teknikler vardır. Günümüzde konuların çokluğu ve yetiştirmek gerektiği için öğretmenler anlatım tekniğine bağlı olarak daha fazla dersi işler. Bu konuyu Uşun (2000:65) şöyle ifade eder.

“Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler incelendiğinde söz konusu yöntem ve tekniklerin genelde öğrenci merkezli gurupla öğretim yöntem ve teknikleri olduğu, öğrencinin bireysel, bağımsız ve kendi hızına göre ilerlemesine olanak veren bireysel öğretim yöntemleri (bireyselleştirilmiş öğretim, programlı öğretim, bilgisayar destekli öğretim gibi) kullanılmasına yönelik yöntem ve tekniklerin ilgili literatürde ve uygulamalarda hiç almadığı görülür.” Uşun (2000:65).

Özellikle anlatım, soru-cevap, tartışma, problem çözme, gösterip yaptırma (demostrasyon), örnek olay incelemesi, dramatizasyon, bilgisayar destekli öğretim Sosyal Bilgiler dersinde kullanılması uygun yöntem ve teknikler arasındadır (Uşun, 2000:65).

Araştırmamızda bu bölümde Uşun 2000 'e göre İlköğretim okullarında Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanan öğretim yöntem ve teknikleri gösterilir.

3.5.1. Anlatım

Günümüzde öğretmenlerin en sık kullandığı yöntemdir. Öğretmenin konuyu öğrencilere açıklayarak anlattığı, sıkça başvurulan fakat öğrencinin derse aktif katılımına fazla fırsat vermeyen bir yöntemdir. En çok konuya giriş yaparken, önemli noktaları vurgularken ve ders bitiminde konuyu özetlerken bu yöntemden yararlanır (Altun, 2001; Ersoy ve diğ. 1991).

Konuların uzun olması yetiştirme kaygıları bu yöntemin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu yöntemde öğrenci pasif durumda olduğundan, öğretmen, öğrenme-öğretimde ders anlatım dilini iyi kullanarak, sözcük ve tümcelerdeki vurguya, tonlamalara, öğrencilerin sesi tam olarak almasına, sesin sürekli aynı seviyede olmamasına özen gösterir. Öğretmen bu yöntemi kullanırken kaynak kişi rolündedir. Öğretmen, anlatım yöntemini, öğrencinin kolayca bulamayacağı veya okuduğu zaman anlamada güçlük çekeceği konuyu sunmak için seçer. Anlatım yöntemi de diğer yöntemler gibi birçok yöntemle birlikte kullanıldığında yarar sağlar.

3.5.2. Soru - Cevap

Soru yanıt yöntemi, anlatım yöntemi kadar yaygın kullanılan bir öğretim yöntemi olarak görülür. (Baytekin, 2005). Bu yöntemde dikkat edilecek önemli bir nokta soruların bir veya birkaç öğrenciye değil tüm sınıfa sorulmasıdır. Bu öğretim yönteminde soruların derse hazırlanarak gelmesi yöntemin daha etkili kullanılmasını sağlar. Konuya ilişkin hazırlanan yazılı sorular bir yerde dersin işleniş planını ortaya koyar. Bu işleniş planı da öğretim ve öğrenimin sistematik biçimde gerçekleşmesine yardımcı olur. Soru - yanıt yöntemi dersin amaç ve hedeflerine ulaşması için diğer öğretim yöntemleriyle birlikte kullanılır ve ders araç ve gereçlerinden (Baytekin, 2005).

3.5.3. Tartışma

Bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yönelten, öğretmene iyi anlaşılmayan noktaları tespit edip açıklama fırsatı tanıyan, öğrencilerin karşılıklı olarak görüşlerini paylaştıkları bir yöntemdir. Bir problemin çözüm yollarını ararken, alternatif çözüm yolları üretirken bu yönetime başvurulur (Demirel, 2002). Bu yöntemde soru sorma işlemine öğrenciler de katılır. Bu yöntemde öğrenciler ilgi ve dikkatleri tartışma boyunca yüksektir, öğrencilerin dinleme, konuşma ve düşünme yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olur. Öğrencilere konu ile ilgili düşüncelerini açıklama olanağı sağlar.

3.5.4. Problem Çözme

Öğrenciye, daha önce karşılaşmadığı, ne yapacağını hemen kestiremediği yeni bir durumla karşı karşıya geldiğinde, ne yapacağına ve nasıl yapacağına karar verme becerisi kazandırmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Kara ve Diğ. 2004:2).

Eğitmciler tarafından öğrencide yapıcı, yaratıcı düşünceyi geliştiren öğretim yönteminin sorun çözme yöntemi olduğu belirtilir, algılama ve yorumlamasını ön planda tutar öğretimi birey merkezli duruma getirir (Baytekin, 2005). Bu yöntemde akıl yürütmek çok önemlidir akıl yürütülerek doğruyu bulmaya çalışır. Kişiler arasında kuracağı ilişkilerle sosyalleşmeyi ve yaşam içinde bütünleşmeyi oluşturur.

3.5.5. Gösterip Yapma (Demostrasyon)

Öğrenci görerek öğrenmede %75 etkin olduğu düşünüldüğünde gösteri yönteminin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkar. Gösteri yöntemi, tüm ders disiplinlerinde uygulanır. İlköğretim okulları özellikle bu yöntemin sık uygulandığı okullar olması gerekir. Çünkü 07–15 yaş grubu çocukların görerek taklit etmeleri bu çağda en etkindir (Baytekin, 2005). Sosyal bilimlerde gösteri metodunun birçok teknikleri rahatlıkla kullanılır. Burada bazen gerçek ortam ve gerçek araç-gereçler kullanılır bazen de yapay ortamlar ve aletler geliştirilir. Sosyal bilgiler dersinde fizikî, ekonomik, siyasî vb. harita çizimlerinde, kroki ve plan çizimlerinde öğretmenin öncelikle çizim inceliklerini göstermesi, yaptığı işlemleri aşama aşama tahtaya yazması; daha sonra öğrencilere yaptırması gösterip yaptırmadır.

3.5.6. Örnek Olay

Öğrencilerin hayattaki gerçek problemleri görmesi ve bu olayı ders konularıyla bağdaştırmasına dayanan bir metottur. Sosyal bilgilerde özellikle vatandaşlık bilgisine dayalı ünite konularının öğrencilere kavratılması durumlarında, okulun içinde ve dışında geçen olaylardan faydalanmak gerekir. Herhangi bir durumda karşılaşılan problem, örnek olaydır. Örnek olayda asıl olan, yaşanmış gerçek olaylardan hareket etmektir. Sosyal Bilgiler dersinin "İlimiz ve Bölgemiz" ile "Yurdumuz Türkiye" vb. ünitelerde problem çözme, beyin fırtınası, küçük ve büyük grup tartışmaları, çember tartışma, münazara gibi tekniklerle desteklenir.

3.5.7. Dramatizasyon

Öğrenme durumları veya olayların jest, mimik, taklit ve konuşmadan faydalanarak oyunlaştırılmasına dayanır. Bu yöntemde öğrenciler dramatize edilen konuyu sadece izlemekle kalmayıp, olayın oluşumunu ve ayrıntılarını da fark eder. Oyunlaştırmada konunun ciddiyetinden uzaklaşılmalıdır. Öğrenciler aktiftir. Sosyal Bilgiler Dersinde; Anadolu Uygarlıkları, Osmanlı Devlet İdaresi, Medreseler, Türk Folkloru gibi birçok konuda dramatizasyon yöntemine başvurulur.

3.6. Öğrenme – Öğretmede Bireysel Çalışma Teknikleri

Bireysel öğretim – öğrenimdeki düşünce, çocuğun; bilişsel, duyuşsal ve devinsel olarak çevreyle iç içe bulunarak davranışlarını geliştirmesi, çocuğun; fizik, fizyolojik ve zihinsel olarak etkin bir biçimde bireysel özelliklerinin gelişmesini sağlamaktır (Baytekin, 2004:193-194). Bireysel öğretimde öğretmenin görevi klasik öğretimden çok farklıdır. Bireysel öğretimde, öğretmen pasif ve yol göstericidir. Bireysel öğretim tekniğinde öğrencinin hızına göre ilerleme söz konusudur.

3.6.1. Bireysel öğretim Tekniği

Bireysel öğretim tekniği Avrupa' da eski öğretim ve öğrenim anlayışının Bacon tarafından yıkılışından sonra ele alınmaya başlanır. Bireysel öğretim tekniğini uygulayan okullarda öğrenci merkezdedir dersler ve ders içerikleri bireye yönelik hazırlanır. Bireysel öğrenimde; çocuk ders ve konunun açık amaçlarını öğrenir. Öğretmen bu kısımda çocuğa rehberlik ederek onun hedefe ulaşmadaki zorluklarını giderir (Baytekin, 2005). Öğrenci merkezlidir. Öğrenci konuyu yaparak ve yaşayarak kendi öğrenim yaşantılarıyla öğrenir. Öğrenci kendi öğrenme hızını kendi düzenler, öğretmen destekleyicidir. Öğrenci tamamen serbesttir. Öğrencide ödev ve görev bilinci, benlik kazanma ve sosyalleşme daha çabuk olur.

3.6.2. Programlı Öğretim Tekniği

Programlı öğretim öğrencinin öğrenme sürecine etkin katılmasını, bireysel öğrenme hızına göre ilerleme kaydetmesini ve öğrenme sonucunun anında kontrol edilmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir (Demirel, 2004:114). Programlı öğretim, bir çeşit bireysel öğrenme ve öğrenilenlerin öğrenen tarafından kontrol edilmesine olanak verir. Baytekin' e (2004) göre herhangi bir programlı öğretim 3 temel ögeden oluşur. Öğrenci, Hazırlanmış Öğretim Programı, Öğretmen programlı öğretimde öğretim makinesinin yerini almıştır (Baytekin, 2004:195). Dersler doğrusal program ya da dallara ayrılan program ile işlenir. Doğrusal programda öğrenci verdiği yanıt doğru yanıtla karşılaştırır. Dallara ayrılan programda ise ilerleme öğrencinin doğru yanıtlarına göre biçim alır. Doğru yanıtta yeni soruya geçilirken yanlış yanıtta neden yanlış olduğu açıklanır ve verilen yanıtlara göre adım atılır. Baytekin programlı öğretimin temel özelliklerini şu şekilde açıklar.

- Küçük adımlar ilkesi: Konular basitten karmaşığa olmak üzere küçük adımlar halinde verilir.
- Etkin kılma ilkesi: Öğrencin öğrenmeye aktif olarak katılmasını cevap alınmasının kontrol edilmesidir.
- Sonuç hakkında bilgi alma ilkesi: Öğrenci performansına göre programlı öğretimin geri bildirimine açık olmasıdır.

- Bireysel hızda ilerleme: Öğrencinin guruba bağlı kalmaksızın kendi hızına göre ilerlemesidir.
- Doğru yanıtlar ilkesi: Derslerde öğrencinin doğru yanıtlarına göre ilerleme olanağı sağlamasıdır. Her öğrencinin öğrenme hızı farklıdır.

Alkan (1998) programlı öğretimin etkili uygulanması için gerekli bilimsel ilkeleri kesinlikle uygulanması gerektiğini belirtir. Öğrenme öğretme sürecini de bu ilkelerin uygulanıp uygulanmamasına bağlar. Gagne Pressey, Crowder ve Skinner' in programlı öğretim alanının öncüleri sayılır. Resim 1, 2,3, 4, bilgisayarla, programlı öğrenme örneği gösterilir.

Resim 1' de soru öğrenciye sorulmakta ve cevabın işaretlenmesi istenir.

Resim 5: Programlı Öğretim İlk Sayfa

Resim 5 'de programlı öğretimde bir fen bilgisi basınç konusunda alıştırma görülür. Soruya göre A,B,C,D şıklarından birisi işaretlenir.

Yardım için lütfen internet üzerinden kayıtlı olun.

Resim 6: Programlı Öğretim İkinci Sayfa

Resim 6’da işaretlenen A şıkkının yanlış olduğu görülmekte ve doğru şıkkı bulmak için bir şans daha verir. Yani bir şans daha vermesi öğrencinin motivasyonu açısından önemlidir. Basınç basılan yere tıkanırsa Basınç konusuna, Sıvı ve gazların kaldırma kuvvetine basılırsa o konuya dönlür.

The screenshot shows a learning interface with the following elements:

- Top Bar:** "Vitamin İkoğretim" logo, navigation icons (home, search, etc.), and a progress indicator "1/15".
- Left Panel:** "Fen Bilgisi" (Science), "Program", "Ünite" (Unit), "Konu" (Topic), "Konu Elementleri" (Topic Elements), "Basınç" (Pressure), "Sıvı ve Gazlarda Kaldırma Kuvveti" (Buoyancy in Liquids and Gases), and "Alıştırmalar" (Exercises).
- Main Content Area:**
 - Diagram:** A rectangular block labeled "Tahta" (Wood) is partially submerged in "Su" (Water).
 - Text:** "Şekildeki gibi s tahtaya etkileyen kuvvetleri aras" (Among the forces acting on the wood as shown in the diagram).
 - Options:**
 - A $F_1 = F_2$
 - C $F_1 > F_2$
 - Feedback:** "Yanıtınız yanlış, tekrar deneyebilirsiniz!" (Your answer is wrong, you can try again!).
 - Next Question:** "Bırakıldığında yüzen 2' F₃ kaldırma" (When released, the buoyancy force F₃ of the floating object).
- Right Panel:** A cartoon character, a "1/15" progress indicator, and a "B C D X" button.

Vitamin'in tüm hizmetlerinden faydalanabilmek için internet üzerinden kayıt olun

Resim 7 : Programlı Öğretim Üçüncü Sayfa

Resim 7’de İkinci olarak C şıkkı işaretlenir. C şıkkında da yanlış cevap verilir, program iki yol önerir ya çözümü incele kutusuna bastığınızda çözümü size gösterir. Konuya geri dön kutucuğuna bastığınızda konuya dönülür ve konu tekrar çalışılır.

Vitamin İkiöğretim

Fen Bilisi

Program Ünite Konu Konu Elemanları

Basınç

Sıvı ve Gazlarda Kaldırma Kuvveti

Alıştırmalar

Su

Tahta

Şekildeki gibi suda bırakıldığında yüzerek duran bir tuğla için kaldırma kuvveti F_1 ve ağırlık kuvveti F_2 arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir. Doğru yanıtı ikinci deneyişinizde de bulamadınız. Çözümü incelemelisiniz.

A $F_1 = F_2$

B $F_1 < F_2$

C $F_1 > F_2$

Çözümü İncele

Konuya Dön

1 / 15

Vitamin'in tüm hizmetlerinden faydalanabilmek için internet üzerinden kayıt olun

Resim 8: Programlı Öğretim Dördüncü Sayfa

Resim 8’de çözüm kutucuğuna basılmış halde verilir, çözüm incelenir. Diğer sorulara devam edilir.

The screenshot displays a learning interface for a physics problem. At the top, there is a navigation bar with icons for 'Fen Bilgisi', 'Program', 'Ünite', 'Konu', and 'Konu Elemanları'. Below this, the current topic is 'Sıvı ve Gazlarda Kaldırma Kuvveti'. The main content area features a diagram of a rectangular block labeled 'Tahta' (wood) partially submerged in a container of 'Su' (water). The text below the diagram asks for the relationship between the forces F_1 , F_2 , and F_3 when the block is lifted. The solution box, which is highlighted, provides the answer: 'Yanıt B'dir.' (The answer is B). The solution text explains that as the block is lifted, the total mass on the board increases, and the buoyant force F_3 increases relative to F_1 . The interface also includes a 'Çözümler' (Solutions) button, a '1 / 15' indicator, and a 'Vitamin'in tüm hizmetlerinden faydalanabilmek için internet üzerinden kayıt olun' (Register on the internet to benefit from all Vitamin services) footer.

Programlı Öğretim Dördüncü Sayfa

Fen Bilgisi Program Ünite Konu Konu Elemanları

Sıvı ve Gazlarda Kaldırma Kuvveti

Alıştırmalar

Şekildeki gibi suda, tahtaya eklenen kaldırma kuvvetleri arasında

$F_1 = F_2 = F_3$

$F_1 > F_2 > F_3$

$F_3 > F_2 > F_1$ olur.

Yanıt B'dir.

Çözüm

Tahta üzerine bırakılan kütleler toplam ağırlığı artırdığından kaldırma kuvvetleri de her seferinde artacaktır. Bu durumda, $F_3 > F_2 > F_1$ olur.

Yanıt B'dir.

1 / 15

Vitamin'in tüm hizmetlerinden faydalanabilmek için internet üzerinden kayıt olun

Resim 9: Programlı Öğretim Beşinci Sayfa

Resim 9’ da yapılan testte hangi konulardan ne kadar hata yaptığını belirtmektedir.

Vitamin İlişkileri

Fen Bilgisi
Basınç
Sıvı ve Gazlarda Kaldırma Kuvveti

Program Ünite Konu Konu Elemanları

Alıştırmalar

No	Deneme	Soru ile ilgili Konu Anlatım Ekranı	Doğru Yanıt
1	2	ETKİLEYEN FAKTÖRLER	✓
2	2	ETKİLEYEN FAKTÖRLER	✗
3	2	ETKİLEYEN FAKTÖRLER	✓
4	2	ETKİLEYEN FAKTÖRLER	✓
5	2	ETKİLEYEN FAKTÖRLER	✗
6	2	ETKİLEYEN FAKTÖRLER	✗
7	2	KALDIRMA KUV. NEDENİ	✗
8	2	ARŞİMED İLKESİ	✗
9	2	SONUÇLARI	✓
10	2	ARŞİMED İLKESİ	✓
11	2	ARŞİMED İLKESİ	✗
12	2	SONUÇLARI	✓
13	2	ETKİLEYEN FAKTÖRLER	✓
14	2	SONUÇLARI	✗
15	2	HAVA, KALDIRMA KUV.	✗

Bu konuya ilişkin alıştırmalarda 15 soru çözdünüz.
İlk yanıtlayışınızda doğru çözdüğünüz soru sayısı: 7

Vitaminin tüm hizmetlerinden faydalanabilmek için internet üzerinden kayıt olun

3.7. Eğitim Teknolojisi

Teknoloji çok değişik şekillerde tanımlayan bir çok bilim adamı vardır. Bu tanımlarda bazıları şunlardır.

McDermott (1981:142) 'a göre; somut ve deneysel anlamda temel olarak teknik yönden yeterli küçük bir grubun örgütlü bir hiyerarşi yardımıyla bütünüün geri kalanı (insanlar, olaylar, makineler vb.) üzerinde denetimi sağlamasıdır.

Simon (1983:173)'a göre; insanın bilimi kullanarak doğaya üstünlük kurmak için tasarladığı rasyonel bir disiplindir.

Demirel (1993)'e göre; teknoloji belli amaçlara ulaşmada, belli sorunları çözümede, gözleme dayalı ve kanıtlanmış bilgilerin uygulanmasıdır.

İşman (2003:23)'e göre; genel olarak insanların yaşamını kolaylaştıracak bilgileri üretme ve pratik olarak uygulama yollarıdır. Diğer bir ifade ile tarafsız ve evrenseldir.

Baytekin (2005:21)'e göre; bireyin doğa üzerinde kontrolünü artırır, araştırma arzusunu artırır, işlenmiş materyal kaynaklarıyla, insan gücünün koordineli çalışmasıyla oluşur.

Bu tanımlara bakarak teknolojinin insan hayatını kolaylaştırma açısından çok önemli görevleri olduğu görülür. İnsanın doğayı etkilemesi, değiştirmesi ve şekillendirmesi üzerinde Baytekin ve Simon durur. İşman ve Demirel teknolojinin uygulama özelliğini vurgular. Böylece basit bir tanım yapmak gerekirse; teknoloji, bilimsel yöntemleri kullanarak toplumların hayatsal problemlerini çözümede bir köprüdür, diyebiliriz.

Teknoloji ve teknolojik gelişmeler sayesinde toplumların günlük yaşamlarında bekleyen görevleri azalır. Bilim ve teknolojideki hızla değişme de gelişme sürecinde, eğitimin konumu tek başına bir inceleme sahası olmuştur. Yine uzun yıllar sadece öğretmeni ve tahtayı kullanan okullarda neden mutfakta bile kullanılan teknolojiyi sınıflarda kullanmıyoruz sorusunu doğurur. Böylece eğitim teknolojisi kavramı oluşur. Bu konuda Engler (1972) teknolojiyi eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görerek şöyle der; "eğer eğitim her yönüyle öğretmen, öğrenci, ve çevre arasındaki bir iletişim ağı olarak görülürse, o zaman öğretim teknolojisinin bu ilişkileri tanımlamada önemli bir görevi

olduğu anlaşılabilir." (Engler, 1972:62). Aynı dönemde Heinich (1970) eğitim teknolojisi gerekli değil diyerek eski yöntemleri savunanlara şu cevabı verir.

“Öğrenme ve öğretme, yeni yöntemlerden, hayatın başka hiçbir safhasının etkilenmeyeceği kadar derinden etkilenecektir. İnsanoğlunun en muhafazakar olduğu bu eski öğretme sanatında yeni yaklaşımlara, yöntem ve araçlara ihtiyaç vardır. Bu yeni geliştirilecek yöntemler sayesinde, öğretmenler beceri ve yeterliliklerini arttırarak daha etkili olacaklardır. Bu sayede öğretme, henüz araçları ile günümüze ayak uyduramamış geleneksel bir sanat olsa da, sıradan bir insanın üstün bir performans sergileyebilmesini olanaklı kılacaktır.” (Heinich, 1970:56).

Eğitim teknolojisinin de birçok bilim adamı tarafından tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır.

Gagne (1987) ise; “öğrenme ve öğretme ortamlarında etkili öğrenmeyi hedefleyen ve medyayı kullanan tekniklerin tümü.” Senemoğlu, (2001) naklettiği gibi tanımlar.

Çilenti (1995) e göre “öğrencilerin eğitim programlarında belirlenmiş olan özel amaçlara ulaştırma süreciyle uğraşan bilim dalıdır.” (Çilenti, 1995:30).

Alkan (1998), “genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla, öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılmasıdır.” şeklinde tanımlar (Alkan, 1998:13). Eğitim teknolojisi yeni gelişen bir kavram olduğu için tanımlarda bir takım farklılıklar olduğunu, bunun sonucunda da dağınık bir terminolojinin yer aldığı görülür ve disiplinin tanımının oturmadığını belirtir.

İşman' a göre; Eğitim Teknolojisinin tanımlarını gözden geçirdiğimiz zaman eğitim teknolojisinin genel bir kavram olarak üç ana özelliği kapsadığı ortaya çıkar:

1. Donanımlar

2. Öğrenme ve öğretme kuramları

3. Öğretim ortamlarının tasarımı (İşman, 2005:28).

Yukarıdaki özelliklere göre, İşman (2003) eğitim teknolojisini; “öğrenme öğretme ortamlarını etkili öğrenmeleri oluşturmak için zenginleştirme ve geliştirme süreçlerinde işe koşulan bütün kuramsal ve pratik çalışmaların bir programlı set halindeki uygulaması olarak tanımlamıştır.” (İşman, 2003:28).

Ayrıca eğitim teknolojisi bazı teknolojilerin (televizyon, radyo, film, slayt, tepegöz gibi modern araç ve makinelerin) kullanılması olarak tanımlanabilir. Bütün tanımları incelediğimizde eğitim teknolojisi; öğretme amaçlarını ve başarı düzeylerini gerçekleştirecek biçimde, öğrenme kaynaklarının düzenlenmesi olarak da tanımlanır. Bu tanıma göre eğitim teknolojisi, klasik eğitimin karşısına konulan yepyeni ve çok amaçlı bir öğretim şekli olarak görülür. Daha açıkça ifade etmek gerekirse, karmaşık bir süreçtir denilebilir fakat bu tanıma insanın öğrenme olgusunda karşısına çıkan tüm problemleri tam olarak anlamak ve çözümler geliştirmek üzere, ilgili tüm unsurları (insan gücünü, bilgileri, yöntemleri, teknikleri, araç-gereçleri, düzenlemeleri vb.) dikkate alarak uygun tasarımlar geliştiren uygulayan, değerlendiren ve yöneten yapıdadır. Günümüz dünyasının en temel özelliklerinden biri bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmelerin insanlık tarihinde görülmedik bir hıza ulaşmasıdır. Bu, var olan bilginin hızla eskimesi demektir ki, bilgiyi güncelleştirmenin önemini vazgeçilmez kılar. Teknoloji, eğitim ve toplum arasında çok yakın, neredeyse olmazsa-olmaz tarzında bir ilişki vardır. Teknoloji toplumu değiştirdikçe, genel beceri düzeyleri değişir ve doğal olarak eğitimden beklentiler de bunu takip eder.

3.8.Bilgisayar Destekli Öğretim Nedir?

Bilgisayarlardan sınıf ortamında ders içeriklerini doğrudan sunma, başka yöntemlerle öğretilenleri tekrar etme, problem çözme, çeşitli alıştırmalar yapma gibi etkinliklerde öğretim aracı olarak faydalanılmasına Bilgisayar Destekli Öğretim (B.D.Ö.) adı verilir (Özmen, 2004). Bilgisayar Destekli Öğretim; Bilgisayarın Öğretimde Öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanıldığı, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre yararlanabileceği, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar teknolojisi ile birleşmesinden oluşmuş bir öğretim yöntemidir (Uşun, 2000:52). B.D.Ö. anlayışında bilgisayar da dâhil, değişik ortamların potansiyellerinden uygun şekilde yararlanmak temel hedeftir.

Resim 10: Bir B.D.Ö. uygulaması

Bilgisayar destekli öğretimde bilgisayar, öğretmenle birlikte ve ondan ayrı, diğer yöntem-tekniplerle ve destekleyici olarak kullanılabilir bir uygulama alanı bulur. Bu nedenle, bilgisayar destekli öğretim, öğretim hizmetlerinde kullanım biçimleri arasında en ümit vaat edeni olarak görülür (Alkan, 1988).

Eğitim ilk insanla birlikte başlayarak insanın hayatının her anında karşılaştığı bir olgudur. Yirminci yüzyılın en göze çarpıcı özelliklerinden biri olan hızlı değişim ve tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş sürecinde eğitim ve eğitim sistemlerinin çok büyük etkisi olur. Yirmi birinci yüzyılın ise “bilgi toplumu” olarak ifade edilen; bilgiye çok daha çabuk ulaşan, sahip olan ve elde ettiği bilgiyi kullanabilen toplumların yüz yılı olacağı çeşitli çevreler tarafından sıkça dile getirilir. Eğitim konusunda klasikleşmiş yöntemlerle istenen kaliteye ulaşamayacağının anlaşılmasıyla yeni arayışlar içine girilir ve teknolojinin eğitim alanında etkili bir şekilde kullanılmasına dayanan projeler

geliştirilir. Üzerinde en çok durulan, tartışılan ve yaygınlaşan uygulama “bilgisayar ve internetin eğitimde kullanılması” ya da “bilgisayar destekli öğretim”dir.

“Bilgisayar destekli öğretim için gerekli öğeler incelendiğinde yazılım, donanım, öğretmen eğitimi, laboratuvar, yardımcı personel eğitimi, gibi pek çok unsuru içerdiği görülmektedir.” (Numanoğlu, 1992:13).

Yukarıdaki öğeler içerisinde ise en önemli öğe yazılımdır. Çünkü yazılım öğrenci ile temas eder ve öğrenme yazılımın kalitesine bağlı olarak artar veya azalır. B.D.Ö. ‘nün başarısı veya başarısızlığı eğitim yazılımına bağlıdır da diyebiliriz. Yazılımın iyi veya kötü olması kabaca şuna benzetilir. İyi-kötü ders işleyen öğretmen gibidir.

Eğitim ortamında bilgisayar dışında ve en az aynı ağırlıkta bir başka ortamın kullanımı, her hangi bilgisayarlı öğretim uygulamasının B.D.Ö olarak nitelenmesine yeter.

3.9.1.Dünya’da Bilgisayar Destekli Öğretim

Özkan (2000) ve Uslu (1990), bilgisayar destekli öğretimin gelişimini inceleyen çalışmalarında, Dünya’da bilgisayar destekli öğretimin gelişimini şöyle açıklar. B.D.Ö.’nün başlangıcı Öğrenme Makinelerine dayanır. Skinner’ in 1954 yılında öğrenme makinelerinin psikolojik temellerini inceleyerek öğretim makinelerinde kullanılan programların gelişmesini sağlaması ilk önemli aşamadır. Özellikle sanayi ve askeri çevreler bu çalışmalara çok ilgi gösterir ve gereken kaynağın aktarılmasını sağlar. 1962 yılında Programlı Öğretim Derneği açılmış ve bir dergi de yayınlanmaya başlar.

Bilgisayarın eğitim amacıyla kullanılmaya başlandığı ilk ülke İtalya’dır. ABD ise bilgisayarı eğitim amacıyla İtalya’dan yaklaşık 10 yıl sonra kullanmaya başlamasına karşın günümüzde bilgisayarın eğitim amaçlı kullanımı konusunda en ileri ülkeler arasında yer alır.

1950 yılında M.I.T. (Massachusetts Teknoloji Enstitüsü) tarafından pilotları eğitmek için kullanılan uçuş simülatörü bilinen ilk uygulamadır. Yine okullarda ilk kullanım ise; 1959’da IBM 650 bilgisayarları ile Newyork’ ta ilkokul çocuklarına matematik

öğretmek amacıyla kurulur. İlk çoklu öğrenme de IBM tarafından 1966 yılında öğretim ve öğrenme araştırmalarına yönelik olarak geliştirdiği bilgisayar ile okullara girer.

Sistem ilk olarak okuma ve matematik öğretiminde kullanılan birebir öğretim yazılımlarını geliştirmek amacıyla çalışan Stanford Üniversitesine yerleştirilir. Başka bir proje de 1970' li yıllarda Veri Denetim Kuruluşunun PLATO adı verilen öğretim sistemi ile yürüttüğü projedir. Yine 1977 yıllarında diğer önemli projesi TICCIT adı verilen sistemin gerçekleştirilmesidir. Bu ise Texas ve Brigham Üniversitelerince ortaklaşa geliştirilen bir projedir. Özellikle Matematik ve İngilizce derslerine yer veren bir projedir. Massachusetts Institute of Technology (MIT) 'de B.D.Ö. konusunda LOGO programlama dili geliştirmiş 1987' ye kadar araştırmalarda hâkim olur.

İnternet 1990' lı yıllardan itibaren eğitimde kullanılmaya başlamasıyla bilgisayar destekli öğretimde yeni yaklaşımlar doğar. Bunlar ortak erişimli bilgisayarlar, taşınabilir birimler (Dizüstü bilgisayar), iş istasyonları, laboratuvarlar, ağ istasyonları, etkileşimli video ve çoklu ortam istasyonları, sanal gerçekeklik sistemleridir.

3.9.2. Türkiye'de Bilgisayar Destekli Öğretim

Bilgisayar Destekli Öğretimin Türkiye' deki gelişimi ve çalışmalar şöyledir.

Ülkemizde, B.D.Ö. ile ilgili çalışmalar 1984 yılında M.E.B. tarafından oluşturulan "Ortaöğretimde Bilgisayar Eğitimi İhtisas Komisyonu" ile başlar. 1985–1986 yılında 101 orta dereceli okula bilgisayar alınır, her okuldan iki öğretmen beş hafta süreyle Hizmet İçi Eğitim Kursları'nda yetiştirilir (M.E.B. 1998). Bu dönemde hizmet içi kurslarında öğretmenlere Basic programlama dili öğretir, yani seminerlerde bilgisayarı öğretecek öğretmen değil programcı yetiştirmeye çalışılmıştır, dolayısıyla öğretimin etkinliği ve yararları belirgin olmaz.

Ülkemizde B.D.Ö. konusunda yapılan çalışmaları müfredat çalışmaları, eğitim kurumlarına alınan bilgisayarlar ve hizmet içi eğitim yolu ile öğretmen yetiştirme başlıklarında özetlenir. Müfredat çalışmaları bilgisayar okuryazarlığı derslerinin ve bilgisayar destekli eğitimde kullanılan ders yazılımlarının eğitim programlarına girmesini kapsar. Bu konudaki çalışmalar şunlardır. İki saat teorik bir saat uygulamalı

bilgisayar dersi seçmeli dersler arasındadır. Yürütülen projeler kapsamındaki okullara 3 saatlik bilgisayar dersi konulması, geliştirilen ders yazılımları ile eğitim ve öğretimde etkinliğin sağlanması, 37 derse ait toplam 2000 saatlik yazılımın geliştirilmesi hedeflenmiştir. 1984–1991 yılları arasında M.E.B. ağırlıklı olarak ortaöğretim kurumlarına bilgisayar alımları yapar, toplam olarak 924 eğitim kurumuna 11549 adet bilgisayar alımı gerçekleşmiştir. Ayrıca yürütülen projeler kapsamında da bilgisayar alımı da gerçekleşir (EĞİTEK, 2002).

Hizmet içi eğitim faaliyetleri öğretmenlerin bilgisayar okuryazarlığı ve bilgisayar destekli öğretim konularında eğitim almalarını kapsamaktadır. Yine bu konuda 1985–1991 yılları arasında 6387 öğretmen eğitimi gerçekleştirilir (EĞİTEK, 2002).

Dünya Bankası ile yürütülen 53 Bilgisayar deneme Okulları Projesi ile her coğrafi bölgeden 53 pilot okulda uygulama başlar. Bu okullarda haftada 20 saat bilgisayar eğitimi, 10 saat bilgisayar destekli eğitim, 10 saat serbest kullanım olarak belirlenir. Proje kapsamında okullara; 20 adet öğrenci, 1 adet öğretmen bilgisayarı, 1 adet ağ yazılımı, 1 adet lazer yazıcı, 1 adet modem, 1 adet idari bilgisayar, 1 adet nokta vuruşlu yazıcı, 1 adet idari amaçlı lazer yazıcı CD-ROM’lu kaynak yazılımlar verilir. Öğretmen için yazarlık sistemi, eğitsel oyunlar, İngilizce, matematik, biyoloji, fizik, kimya’dan oluşan öğretici yazılımlar satın alınır (EĞİTEK, 2002).

1995 yılından itibaren her okuldan bir ya da iki öğretmen, bilgisayar okuryazarlığı eğitimine alınır. Projeler kapsamında ders saatleri dışında okul içinde bilgisayar yazarlığı kurslarının düzenlenmesi, duvar panolarının oluşturulması, bilgisayar kulüplerinin kurulması gibi etkinliklerin düzenlenmesi istenir. Bu kapsamda Formatör El Kitabı hazırlanır ve 53 okula gönderilir (EĞİTEK, 2002).

1995 yılındaki projenin olumlu işlediğine karar verilir ve 182 okula daha bilgisayar laboratuvarı kurulmasına karar verilir. Yeni proje’ye ise “Bilgisayar Laboratuvar Okullar Projesi” adı verilir. 53 B.D.Ö kapsamında uygulanan çalışmalar 182 B.L.O. için de uygulanır (EĞİTEK, 2002).

Öğretmenlerin ve eğitim çalışanlarının istatistik, bilgiye dayalı planlama, sayılara ve belgeye dayalı yönetim, daha hızlı geri bildirim ve daha memnun çalışanlar ve hizmet

alanları oluşturmak için İLSİS projesine başlanır. İl ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin işlevlerinin bilgi teknolojileri desteğiyle yürütülmesi amacıyla bir yönetim bilgi sistemi projesi oluşturulma çalışmaları 1987 yılında başlar. Bu yılda MEBSİS projesinin bir alt sistemi olarak tasarlanan İLSİS projesinin master plan çalışması yapılır. 1995 yılı, Temmuz ayına kadar projeye ilgili, kayda değer herhangi bir çalışma yapılamaz. 1995 yılı, Temmuz ayında Dünya Bankası kaynaklı kredi ile yazılım ve donanım ihalesi yapılır. İhaleyi kazanan firmalar 1996 yılı Ocak ayından itibaren çalışmalara başlar.

İlk geniş alan ağı iletişim altyapısı Türk Telekom A.Ş.'nin Turpak X.25 protokolü ile 14.4 Kbps hızında 2 İl, 2 İlçe, Bakanlık Merkez bina ve BİLGEM Balgat binası arasında tesis edilir. Daha sonra bu iletişim modelinin pahalı olması ve sorunlu çalışması sebepleri ile bu devreler 19.2 Kbps hızında leased line şekline çevrilir. Bu yıllarda ilk defa pilot bölgelere, Bakanlık Merkez Bilgi İşlem bölümüne ve BİLGEM binasına CAT5 yapısal kablolama yapılır. Bu tarihe kadar Bakanlığın bu şekilde bir ağ yapısı bulunmaz. Bakanlık merkez binada Unix sunumcu terminallerden oluşan bir yapı mevcuttur. Bu arada yazılımlar hazırlanarak tüm illere gönderilir. Diğer İl bağlantıları henüz olmadığından 1999 yılında dial-up bağlantısı sağlanır. Dial-up bağlantı yaklaşık 18 ay kullanılır. Bu sırada, M.E.B.'nin internet ihtiyaçları da kısıtlı sayıda kullanıcıya dial-up olarak sunulur. Dial-up bağlantının yeterli olmadığı ve sürekli yüksek hızda bir iletişim altyapısı gerektiği için, Türk Telekom A.Ş. ile Haziran 2000 tarihinde görüşmeler başlanır ve 14 Eylül 2000 tarihinde MEBNET için protokol imzalanır. Tüm İl bağlantıları Frame Relay protokolü ile (128 Kbps – 1.024 Kbps hız aralığında) Haziran 2001'de tamamlanır. Aynı tarihte, M.E.B.'nin ilk defa 8 Mbps hızında ATM internet erişimi de sağlanır (MEB, 2006).

2003 yılı itibarıyla 20.000 okulun ADSL ile internete erişimi sağlanır ve 2005 sonunda da tüm okullar internete bağlanır (M.E.B. 2006).

4306 sayılı Temel Eğitim Kanunu'nun yürürlüğe girmesinde itibaren 8 yıllık zorunlu ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla yürütülen çalışmalar, B.D.Ö. ve bilgi teknolojisinin eğitim sistemimize uyumunun sağlanması faaliyetlerini de içerir. 8 yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla yine Dünya Bankası destekli

Temel Eğitim Programı yürürlüğe girmiş ve 2828 Bilgi Teknoloji sınıfı hazırlanmıştır. Hedef ise, 15.000 okul, 18.000 bilgi teknoloji koordinatörü eğitimi, 200.000 personelin bilgisayar okuryazarlığı ve B.D.E. kurslarından geçirilmesidir.

Yukarı da saydığımız, çalışmalara ilave olarak Bilgisayarlı Eğitime Destek kampanyasını da katılabilir. Ülkemizde 71 öğrenciden sadece 1 tanesinin okulda bilgisayar ile tanışma fırsatı bulurken, bazı batılı ülkelerde 8 kişiye 1 bilgisayar düşer (Dünya' da 100 kişiye 11, Türkiye' de 100 kişiye 6 bilgisayar düşürüyor.). Bu rakamlar öğrenci başına düşen bilgisayarda Avrupa ülkelerinden ne kadar geri olduğumuz açıkça ortaya çıkar (M.E.B. 2006).

Bilgisayar, ülkemizin ekonomik şartları düşünüldüğünde herkesin kolayca alabileceği, alsa bile, hızla gelişen teknolojiye ayak uydurarak kolayca değiştirebileceği bir araç değildir. Hızla ilerleyen teknoloji ortamında bir yıllık bilgisayar eski model olur. Ülkemizde, evlerde çok az rastlanan bilgisayarı, öğrenciler okulda görüp tanımakta ve sağladığı imkânlardan faydalanabilir. Okullara bu konuda büyük görevler düşer.

3.10.Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları

Teknolojinin gelişmesi ile bilgisayarın eğitim öğretim hayatına girmesi bilgisayar eğitim-öğretim için yararlı mı sorusunu akla getirir.

Aşağıda bilgisayar destekli öğretimin eğitim öğretime yararları belirtilmiştir. Öğrencilerde özgüveni sağlarken, öğrenmek için güvenli ortam yaratır. Hızlı aydınlatıcı yankı verir aynı zamanda öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını da karşılar. Kolayca değişiklik yapmaya imkân tanır. Öğrenmeye etkin katılım sağlar. Öğrenci pasif konumdan aktif konuma geçerek motivasyonu artırır. Eğitimin yönetim, araştırma, rehberlik, ölçme değerlendirme ve öğretim hizmetlerinde kullanılabilir. Öğrencilerin üretme yeteneklerini ortaya çıkartmalarına yardımcı olur. Öğrencilere sunduğu resim, ses, görüntü, animasyon gibi çoklu ortamlarla öğretim etkinlikleri önemli bir avantajdır. Öğrencilerin hatalarını diğer öğrenciler görmeyeceğinden utandırıcı olmaz. Sınıf ortamında yapılması zor ya da imkânsız deneyleri uygun programlarla zaman kaybı olmadan, düşük maliyetle, sayısız kere

yapar. (Rıza, 2001; Şahin ve Yıldırım, 1999; Demirel, 2000; Alicığüzel, 1999; Akpınar, 1999; Keser, 1995; Büyüközer, 1998; Kazandırır, 1999)

3.11. Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları

Aşağıda, bilgisayar destekli öğretimin eğitim öğretime katkısının sınırlılıkları belirtilmiştir. Maliyeti çok yüksektir. Bilgisayar kullanıcılarının (öğretmen-öğrenci) yüksek beklentilerinin olması . Piyasada yaratıcılığa imkân veren programların az üretilmesi. Uzun süre kullanım sonucunda sağlık sorunlarına yol açması. Ağa bilgisayar özel bilgi beceri gerektirdiğinden her isteyen rahatlıkla kullanamamaktadır. Günümüzde eğitim yazılımlarının birçoğunun eğitim programlarıyla tutarlılık gösterememesi ve öğretimsel değerinin az olması. İnsan ilişkilerini zayıflatması ve sosyalleşme yönünden olumsuz etkileri. Donanım ile ilgili arızalarda teknik eleman eksikliği ve tamirat giderleri sorunu . Elektrik kesilmesi gibi durumlarda hiçbir şey yapılamamaktadır. Program üretimi külfetlidir ve kaliteli yazılımların kolay bulunamamaktadır. Programlar, bu ihtimalleri tahmin etmemişse öğrenciler bu konularda uyarılmalıdır. (Rıza, 2001; Bal, Keleş ve Erbil, 2002; Şahin ve Yıldırım, 1999; Demirel, 1999; Keser, 1988; Yörükoğlu, 1988; İşman, 2005).

Eğer, çocuk bilişsel becerilere ve toplumsal gelişime sahipse, eğer, bilgisayardan yapamayacağı şeyleri beklemezsek, eğer, anne-babalık, öğretmenlik önceliğini koruyorsa, eğer, teknoloji iyi programlanmış bir müfredatı tamamlıyorsa, eğer, yazılım ve faaliyetlerin planlamasında makul davranılabiliyorsa, eğer, gösterişli grafiklerin ve” dijital el çabukluğu marifet” çekiciliğine kapılmazsak, eğer anne-babalar ve öğretmenler B.D.Ö. ’yü insani bir çerçeveye oturtmaya istekli iseler başarılı olur (Healy 1999).

Bir makine olarak bir şey ifade etmeyen bilgisayar, ancak zeki ve becerikli öğretmenlerin ve eğitimcilerin elinde faydalı olabilen bir eğitim aracıdır (Çakmak, 1999). Yani tek başına bilgisayar aslında hiçbir şeydir.

Tahir (1999) aktardığına göre; Sanders’ın (1999), bilgisayarın sınırlılığı konusunda ilginç tespitleri vardır. Öğrencilerin yaratıcılıklarını yok ettiğini savunarak şöyle der.

“Bilgisayarını açan çocuk, kuralların sabit ve önceden belirlenmiş olduğu elektronik dünyaya girer. Yazılan yazıları okumak düzeltmek burada daha kolaydır. Fakat öğrencinin yaptığı şey gerçek anlamda yazı yazmak değildir. Bilgisayarda yazımı ya da dilbilgisini kontrol eden işlevler olsa da olmasa da Huckleberry Finn’in Serüvenleri gibi bir yapıtı bilgisayarda yaratmak mümkün değildir. Çocuk otorite, gerçek bilgi ve becerinin makinenin içinde bulunduğunu ve bunların isimsiz, bedensiz bir programcı tarafından oraya yerleştirilmiş olduğunu hissetmenin ötesinde bilir, bilgisayar çocukların yaratıcılığını öldürmektedir”(Sanders, 1999:141).

3.12. Eğitim ve Öğretim’ de Bilgisayarın Kullanımı

Öncelikle bilgisayar çok yönlü bir eğitim aracıdır. Bilgisayarı kullanarak sunu yapabilirsiniz, yeni şeyler üretebilirsiniz, öğretim, yönetim ve iletişim aracı olarak da kullanabilirsiniz. Bu özellikler diğer öğretim araçlarına göre ne kadar üstün olduğunu açıkça gösterir.

“İnsan yaşamındaki en önemli süreçlerden biri olan eğitim, günün ihtiyaçlarına cevap verebilmek için gelişen teknolojinin imkânlarıyla donatılmak ve düzenlenmek zorundadır. Bilgisayarın eğitimde etkin olarak kullanılması bu yolda atılmış gerekli bir adımdır.” (Helvacı, 1998:61) diyen Helvacı da günümüz ihtiyaçlarını ve teknolojilerini yakalamak amacıyla bilgisayarın kullanımının önemini vurgular.

Bilgisayar teknolojiyi yakalamak amacıyla, eğitim öğretimde pek çok şekilde kullanılır. Bilgisayar destekli öğretimin şimdiye kadar uygulanan biçimleri aşağıdaki gibidir (Ergin,1998). Eğitim-öğretim, tekrar ve alıştırma, öğrenciyi çeşitli yönlerden destekleme, benzetim programları ile çalıştırma, etkileşimli açıklama, veri bankası olarak kullanma, verileri çekici bir şekilde gösterme, etkileşimli canlı (hypertext) kitap, uzman sistemler ve yapay zekâ, bilgisayar uygulamalı ve değerlendirmeli testler, bilgisayar yönlendirmeli öğrenme şeklinde olur.

Bilgisayar Destekli Öğretimde çeşitli öğretim modelleri kullanılır. Ancak Bayraktar, Keser ve Gürol tarafından önerilen ve yaygın kabul gören modeller şunlardır (Uşun, 2000:54). Öğretimsel Model, Hipotezci Model, Açıklayıcı Model, Arındırılmış model. Bu modellerin her birisi öğrenme öğretme sürecine katkısı yönünden bilgisayarın değişik özelliklerini ortaya koyar. Örneğin Öğretimsel Model; temelde programlı öğretime dayanmakta ve bilgisayar sabırlı bir yardımcı gibi kullanılır. Hipotezci

Modelde; öğrenciye hipotez formüle etmeye yardımcı olunmakta ve bu model bilginin, öğrencilerin yaşantıları yoluyla yaratılması gerektiği düşüncesine dayanır. Açıklayıcı Modelde; bilgisayar, öğrenci ile gerçek yaşamın gizli modeli ya da benzeşimi olarak, ilerledikçe konuyu keşfederek öğrenmesi esas alınır. Arındırılmış Modelde ise bilgisayar, öğrencinin çalışma yükünü azaltma aracı olarak kullanır ve öğrenciye hesaplama, bilgi işlem vb. olanaklar sağlamak ve onu destekler (Uşun, 2000:54).

Bu modellerin ortak özelliği, öğrenciye öğrenmesinde etkin bir biçimde yardımcı olmaları ve öğrenciyi merkeze almalarıdır.

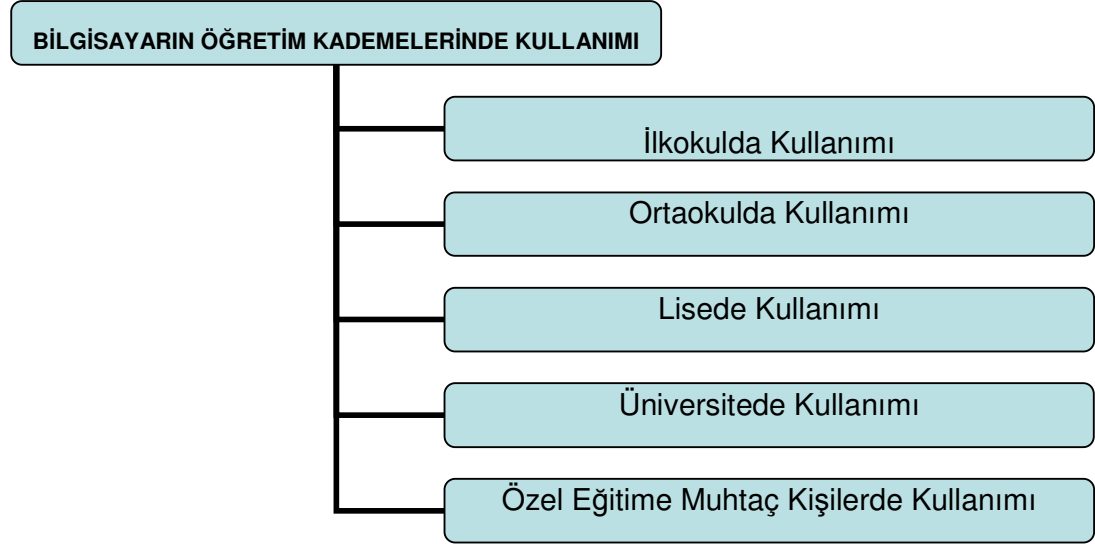
Bilgisayarın günümüzde yerli programların yetersiz kalması öğretimde kullanımı sınırlar. Dil sorununu dolayısıyla birçok program kullanılmamaktadır, zaten pek çoğu oyundan ibarettir, sakıncalı bu duruma rağmen bilgisayarın eğitim ve öğretimde birçok yararı bulunmaktadır Rıza (2001).

Okullarda bilgisayarın eğitimde kullanımı; Ergin (1998)' e göre şu şekildedir:

1. Bilgisayar öğretimi
2. Bilgisayara dayalı öğretim
3. Bilgisayar destekli öğretim
4. Bilgisayarla öğretim
5. Bilgisayar ağları ile bağlantı
6. Öğretim aracı olarak bilgisayar

“Bilgisayarın kullanımı öğrencilerin akli işlemlerine dolayısıyla öğretim kademesine göre değişmektedir. Bilgisayarın değişik öğretim kademelerindeki kullanımı aşağıda sıralanmaktadır.” (Rıza, 2001:26).

Şekil 2: Bilgisayarın Öğretim Kademelerinde Kullanımı

Bilgisayarın ilkokullarda kullanımı; bilgisayardan anaokulundan başlayarak her öğretim kademesinde yararlanmak mümkündür. “Özellikle; Eğitici oyun, anadil, basit işlemler ve resim etkinliklerinde bilgisayardan yararlanılabilir. “(Rıza, 2001:27). Bilgisayarlardan ilkokullarda da yararlanabiliriz özellikle paint rogramı sayesinde öğrenciler resimler oluşturur.

Bilgisayarın ortaokullarda kullanımı; bilgisayardan ortaokul öğrencileri ilkokul öğrencilerine göre daha fazladır. Öğrenciler eğitici programlar yardımıyla matematik, fen bilgisi, İngilizce, sosyal bilgiler derslerinde OKS hazırlık amacıyla da yaygın olarak kullanırlar. Bilgisayar ile öğretmenin başaramayacağı pek çok görevi çok iyi bir şekilde yapabilmektedir.

Bilgisayarın Liselerde Kullanımı; Bilgisayar; lise öğrencilerini biyoloji, kimya, tarih, coğrafya, müzik derslerinin sınavlarına hazırlamakta, anadili ve yabancı dil çalışmalarında kullanılır (Rıza,2001:27). Harvey (2003), Özellikle logo ile öğrenme faaliyetlerini lise düzeyinde kullanmak gerektiğini vurgular (Harvey, 2003).

Bilgisayarın Üniversitelerdeki Kullanımı; Üniversite öğrencileri, akli gelişimlerinden dolayı, diğer kademelerdeki öğrencilere göre bilgisayardan daha fazla yararlanır. Öte

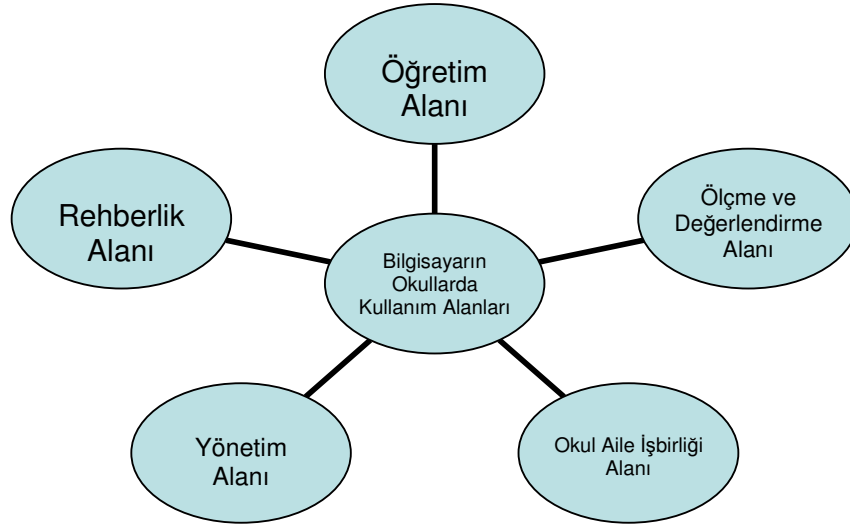
yandan çabalar organize edildiğinde ve belli eğitim hedeflerine yönletildiğinde, büyük katkı sağlar (Rıza,2001:28).

Bilgisayarın Özel Eğitime Muhtaç Kişilerde Kullanımı; bilgisayar öğrencilerin çok değişik ihtiyaçlarını karşılar. İstenildiği takdirde bir yandan yetenekler, diğer yandan göz veya kulakları zayıf olanlar, hatta görme, işitme, fiziki özürllülerle öğrenme problemi olanlar bilgisayarlardan yararlanır (Rıza,2001:29).

Öğrencilerin okulda geçirdikleri saatleri hesap edildiğinde; onların okul dışında kalan daha çok olduğu görülür. Evlerdeki bilgisayarların okullardaki bilgisayarlardan daha çok oldukları fakat bu bilgisayarların eğlence amaçlı kullanıldıkları da bir gerçektir. Okul aile işbirliği sayesinde bu bilgisayarların eğitim amaçlı kullanılması sağlanmalıdır.

I.13. Bilgisayarın Okullarda Kullanım Alanları

Şekil 3: Bilgisayarın Okullarda Kullanım Alanları Rıza (2001).

3.13.1. Bilgisayarın Öğretimde Kullanım Alanları

İşman (2005) 'e göre bilgisayar öğretim alanında aşağıdaki alanlarda kullanılır.

Pratik yapma; öğrenciler konulara ek problemler çözebilir.

Yol gösterme; öğrencilerin sınırsız tekrarını sağlar.

Oyun yönetimi; konular çeşitli oyunlar vasıtası ile öğretilir. Örneğin Bambam'ın matematik dünyası seti.

Benzeşiklik yöntemi; öğrenciler simülasyonlar sayesinde yeni deneyimler kazanır. Örneğin fen derslerinde sayısız deneyin yapılması

Keşfetme yöntemi; çeşitli keşfetme yöntemleri ile yaratıcılıklarını geliştirirler.

Problem çözme yöntemi; istedikleri sayıda ve kere problem çözebilirler.

Yazı yazma; yazı yazma yeteneklerini geliştirir.

Grafik çizimi; öğrenciler etkili grafik çizimleri yapabilir.

Masa-üstü işlemci; öğrenciler farklı masaüstü işlemleri yapabilir. Mesela Exceli kullanarak çeşitli istatistikler tutabilir.

Masa-üstü sunum; öğretmenler ders sunumlarında kullanabilirler.

Multimedya yöntemi; öğretmen ve öğrenciler multimedya uygulamaları ortaya çıkarabilirler.

3.12.2. Bilgisayarın Yönetim Alanında Kullanımı

Bilgisayarın yönetim alanında kullanımı; personele ilişkin kimlik, değerlendirme, hizmet, kadro, aylık, yan ödeme, kuruma ilişkin araç-gereç kayıtları, yazışmalar, soru bankası oluşturma vb alanlardadır.

Günümüzde internet'in de okullarda yaygınlaşması ile bilgisayarın önemi çok daha artırır. Yazışmaların bazıları, ilan ve duyuruların tamamı internet ortamında verilir. Türkiye Cumhuriyeti de, e- Devlet projesi ve e- Okul projeleri ile gelişen çağa ayak uydurur. E- Devlet ve E- Okul kamu hizmetlerinin ve işlemlerinin elektronik ortama aktarır böylece vatandaşlarına, öğretmen ve öğrencilerine daha kaliteli, hızlı şeffaf bilgiler sunmaya başlamıştır.

3.12.3. Bilgisayarın Ölçme ve Değerlendirmede Kullanımı

Ölçemediğin davranışı değerlendiremezsin. Eğitimde ölçme, bir niteliğin (başarı, ilgi, tutum, yaş vb.) gözlenip sayı ve sembollerle ifade edilmesidir. Değerlendirme ise, belli kıstaslara göre, ölçme sonuçları ile ilgili bir yargıya varmadır. Değerlendirmenin öğrenme öğretme sürecine hizmet ettiği temel işlevler ise şunlardır(Koç, 1981:6).

1. Öğrenciye geribildirim sağlar.
2. Davranışı sonunda başarılı olduğunu gören öğrenci güdülenir.
3. Öğretmen, öğretim yöntemlerinin ne derece yeterli olduğu konusunda geribildirim sağlar.
4. Yönetime ilişkin çeşitli kararlara temel teşkil edecek bilgi sağlar.

Resim 11’ de bilgisayarın ölçme ve değerlendirme maksadıyla kullanıldığı görülür.

Resim 11: Bilgisayarın Ölçme değerlendirme de kullanımı

The screenshot displays the BİLSA software interface. At the top, there is a title bar with the text "NOT GİRİŞİ (MÜLEBENT HÜCUPTAN) Ver.: 4.0.4". Below the title bar, there is a menu bar with options like "Not Girişi", "Öğretmen Gözünü", "Değerlendirme", and "Toplu Not Girişi". The main area shows a table with columns for student names and scores for various subjects. The table is titled "HAFTALIK DERS SAATİ: 3". The table has 15 rows and 15 columns. The first column contains student names, and the subsequent columns contain scores for subjects 7A, 7B, 7C, 7D, 7E, 7F, 7G, 7H, 7I, 7J, 7K, 7L, 7M, and 7N. The scores are as follows:

No	Öğrenci Adı Soyadı	51	52	53	54	55	56	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Ortalama	Dilek	Özet
1	4	MURAT TOPRAK													0	1
2	178	ZZET TEKİN													76	4
3	228	EMESULLU													100	5
4	380	FUKYE NURFESAN													80	4
5	332	MURTEBEN ZENEP													80	4
6	425	BEYZA KARAOĞLU													68	3
7	457	ELIF BİRBİR													25	1
8	499	MESURHAN İBREN													50	2
9	534	FATİH İNAL													36	1
10	618	İBROĞAÇ ÖNER													85	5
11	643	MUHAMMET HİRA													65	5
12	685	DUHAL TOKOĞLU													75	4
13	738	MERVE YILMAZ													60	3
14	809	PINAR KAMBERLER													68	3
15	842	EMAK ÇAMURTAŞ													60	3

At the bottom of the interface, there is a status bar with the text "Bu alandaki veriler 6-100 arası rakam ve 'R' (Raporlu) gösterilir." and a button labeled "Madde 37".

3.12.4. Bilgisayarın Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Alanında Kullanımı

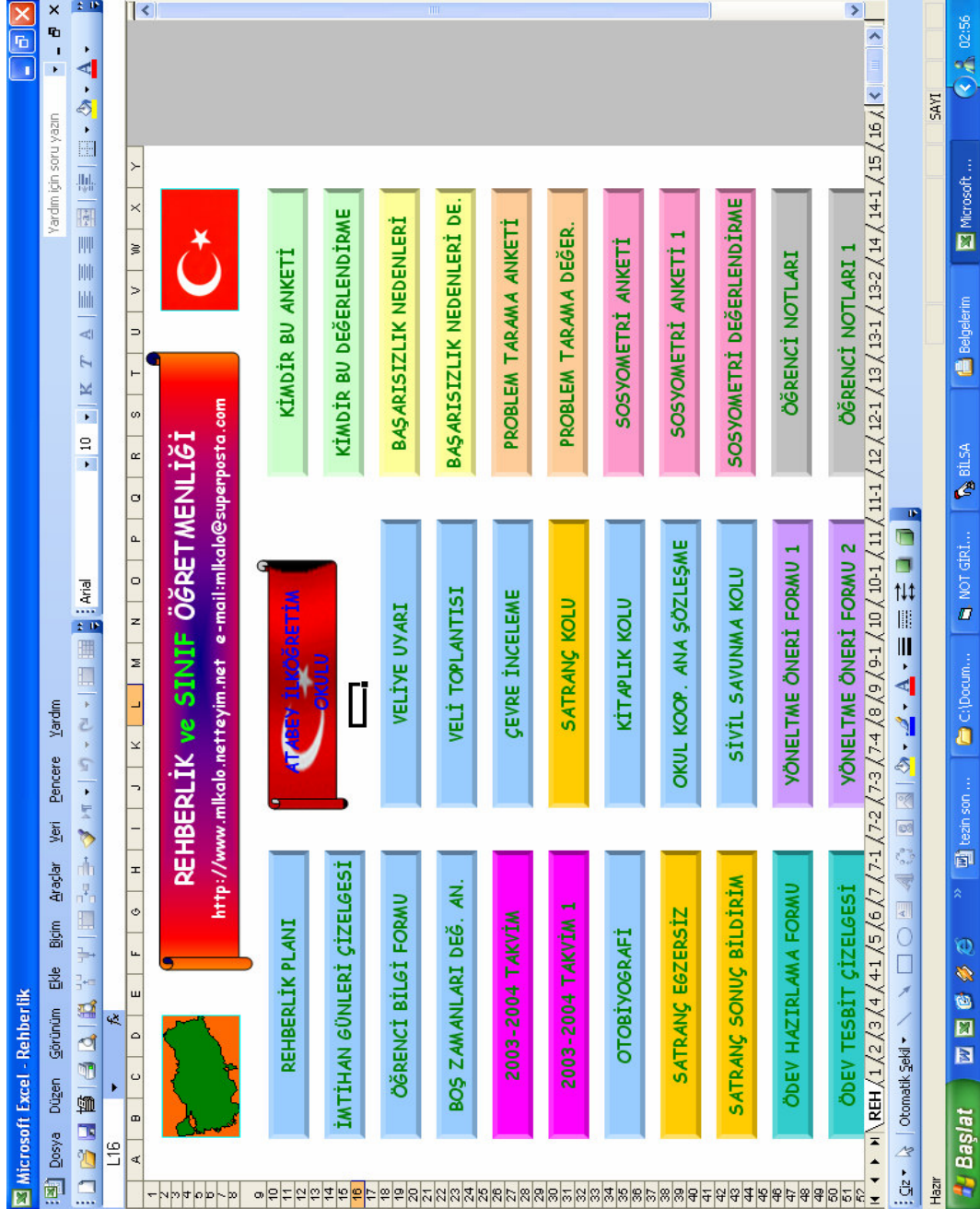
Rehberlik, bireyin en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkar uyumlar sağlamlasında gerekli olan seçmeleri (tercihleri), yorumları, planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve ulaştığı bu seçme kararları uygulaması için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel (uzmansal) yardımdır (Tan, 1992:18).

Günümüzde rehberlik servisleri bilgisayar olmadan iş göremez. Aşağıda; Aşkar (1998), rehberlik hizmetlerinde bilgisayarın kullanım alanlarını şöyle belirtir.

1. Psikolojik ölçme araçlarının bilgisayarda tutulması, böylece istenilen anda ölçme gerçekleştirilebilir.
2. Ölçme sonuçlarının analizi.
3. Ölçme sonuçlarına göre öğrencinin değerlendirilmesinin yapılması.
4. Öğrenci kişisel dosyaların saklanması
5. İş alanları, mevcut yüksek öğretim programları, boş zamanları değerlendirme faaliyetleri gibi öğrenciye gerekli olan bilgilerle ilgili veri tabanının oluşturulması.

Bilgisayarın rehberlik hizmetlerinde kullanılmasının bireye kendi psikolojik Dünyasını tanıması, anlaması ve keşfetmesinde sağladığı çeşitli olanak ve yararları vardır. Bu nedendir ki, rehberlik hizmetlerinde bilgisayar kullanımı giderek artar (Kırnik, 1998). Rehberlik servisinin kavradığı alanları olarak düşünecek olursak, öğrencileri, öğretmenler, okul yönetimi, aile ve çevre her birisine ulaşma da ve materyal sağlamada vb. konularda bilgisayarın gerekliliği kaçınılmazdır.

Resim 12: Bilgisayarın rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında kullanımı

3.12.5. Bilgisayarın Okul Aile İşbirliği Alanında Kullanımı

Okullar velilerine ulaşmak için klasik olarak öğrencilerine haber verir ve bilgi verirdi. Son yıllarda internetin yaygınlaşması ile birçok okul internet sitesini kurmuş ve duyurular, ilanlar, notlar ve daha birçok haberi siteleri sayesinde velilere ulaştırır. Şu anda belli okullarda uygulanan bu yöntem ilerleyen yıllarda bütün okulları kapsayacaktır. Görüldüğü gibi okullarda bilgisayar eğitimin çok farklı alanlarında kullanılmakta bu araştırma ise; bilgisayarın öğretim alanında kullanımının üstünlüğü gösterecektir.

BÖLÜM 4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen verilerin SPSS ile çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulguları ve yorumları yer almaktadır.

4.1. Coğrafya ve Dünya'mız Ünitesi Ön ve Son Test Değerlerine Ait Bulgular

Bu başlık altında verilen bulgular; deney ve kontrol gruplarının Coğrafya ve Dünya'mız üniteleri için ön test ve son testlere verdiği cevaplardan elde edilmiştir. Bu bölümde;

- 1- Öğrencilerin araştırma öncesi konular hakkında ne kadar bilgiye sahip olduğu ve iki gurubun ön bilgilerinin eşit olup olmadığını belirlemek,
- 2- Bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini görmek amaçlanmaktadır.

Tablo 4: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi Deney ve kontrol gruplarının istatistiki bilgileri

	Deney Kontrol	N	Ortalama	Std. Sapma	Std.Hata Ort.
ÖNTEST	Deney	97	35,48	16,486	1,674
ÖNTEST	Kontrol	68	33,06	11,935	1,447

Deney ve kontrol gruplarının Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi ön ve son testlerinin güvenilirliği KR-20 için 0,573 çıkmıştır. Bu ise testin güvenilirliğinin olduğunu göstermektedir. Tablo 4'de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi ön testlerinin grup istatistiklerine baktığımızda deney gurubundan ön teste katılan 97 öğrenci varken kontrol gurubundan ön teste 68 öğrenci katılmıştır. Deney gurubunun ön test ortalaması 35,48 iken kontrol gurubunun ortalaması 33,06 çıkmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön testlerinin ortalamalarının birbirine yakın olması, giriş düzeyinde ön bilgilerinde bir farklılık olmadığını gösterir.

Tablo 5: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurubu ön test sonuçlarının t testi değerleri

Bağımsız Guruplar Testi									
ÖN TEST	Testteki değişkenlerin Levene's eşitliği		t – testinde eşitlik olan ortalamalar						
	F	An.	t	Sd	P	Ort. Farklılık	Std. Hata farkı	Ortalama aralıkların 95% güvenirliliği	
								Alt	Üst
Varyansları eşit olması	5,934	0,016	1,037	163	0,301	2,43	2,339	-2,192	7,044

Tablo 5, bize deney ve kontrol gurubu ön test t testi sonuçlarını verir. Bu tabloya göre t testi sonuçlarının değerlendirmesi iki aşamada yapılmıştır. Birinci aşamada Levene testi sonuçlarına bakılmış, ikinci aşamada Levene testi sonuçlarına bağlı olarak t değerinin anlamlı olup olmadığı bulunmuştur.

Burada Levene testi yapılmasının amacı test yapılan iki gurubun varyanslarının eşit olup olmadığını incelenmesidir. Varyansların eşit olduğu ve olmadığı durumlarda standart sapmanın farklı şekilde hesaplanması t değerinin de farklı çıkmasına sebep olur.

Araştırmamızın Coğrafya ve Dünya'mız Ünitesi kısmında ön test değerlerine baktığımızda Levene testi değerini Anlamlılık = 0,016 çıkmıştır. Yani 0,05 değerinden küçüktür, dolayısıyla varyans farkı vardır. Varyansların farklı olması satırında p değerine baktığımızda, $p(t = 1,096) = 0,275$ değerini görürüz.

Bu değer $p > 0,05$ ' in çok üstünde olması deney ve kontrol gurupları arasında, Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde ön test değerlerine göre anlamlı bir farkın olmadığını gösterir. Deney ve kontrol guruplarının çalışma öncesinde birbirine yakın guruplar olduğunu gösterir ki 1. alt problem; Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol guruplarının ön test sonuçlarının arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir. Araştırma öncesi deney ve kontrol guruplarının ünite ön bilgileri arasında fark yoktur.

Tablo 6: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurubu son test istatistikleri

	Deney Kontrol	N	Ortalama	Std. Sapma	Std.Hata Ort.
SONTEST	Deney	97	49,40	14,818	1,505
SONTEST	Kontrol	68	37,47	14,005	1,698

Tablo 6'ya baktığımızda deney ve kontrol gruplarının Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi son testlerinin gurup istatistiklerine baktığımızda, deney gurubundan son teste katılan 97 öğrenci varken, kontrol gurubundan ön teste 68 öğrenci katılmıştır. Deney gurubunun son test ortalaması 49,40 iken kontrol gurubunun ortalaması 37,47 çıkmıştır. Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurubu son test sonuçlarının ortalamalarına baktığımızda deney gurubu ortalama değerleri kontrol gurubu ortalama değerlerine göre yüksek çıkmıştır. Bilgisayar destekli öğretim yapılan deney gurubunda klasik öğretim yapılan kontrol gurubuna göre son test ortalamalarının yüksek çıkması öğrenci başarısı üzerinde B.D.Ö. lehine anlamlı bir farkın olduğunu gösterir.

Tablo 7: Coğrafya ve Dünya'mız Ünitesi deney ve kontrol gurupları son test sonuçlarının t testi değerleri

Bağımsız Guruplar Testi									
SON TEST	Testteki değişkenlerin Levene's eşitliği		T – testinde eşitlik olan ortalamalar						
	F	An.	T	Sd	p	Ort. Farklılık	Std. Hata Farkı	Ortalama aralıkların 95 % güvenirliliği	
								alt	üst
Varyansların eşit olması	,248	,619	5,206	163	,000	11,93	2,292	7,406	16,457

Araştırmamızın Coğrafya ve Dünya'mız Ünitesi kısmında son test değerlerine için Tablo 8'e baktığımızda, Levene testi değerini 0,619 çıkmıştır, yani 0,05 değerinden

büyüktür, dolayısıyla varyans farkı yoktur. Varaynsların eşit olması satırında baktığımızda $p(t = 5,206) = 0,000$ değerini görürüz.

Bu değer $p < 0,05$ ' in çok altında olması deney ve kontrol gurupları arasında Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde son test değerlerinde anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Bu verilerden ise; Deney ve kontrol gurupları arasında B.D.Ö. ve Klasik öğretim sonucunda son testlerde anlamlı bir farkın görüldüğü sonucuna ulaşılır.

Tablo 8: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi ön ve son testlerine ilişkin istatistikî değerler

Deney Kontrol	ÖNTEST SONTEST	N	Ortalama	Std. Sapma	Std.Hata Ort.
Deney	ÖNTEST	97	35,48	16,486	1,674
Deney	SONTEST	97	49,40	14,818	1,505
Kontrol	ÖNTEST	68	33,06	11,935	1,447
Kontrol	SONTEST	68	37,47	14,005	1,698

Tablo 8'a göre deney gurubu ön test ortalaması 35,48, son test ortalaması 49,40 olarak tespit edilmiştir. Deney gurubu ön test son test ortalaması arasındaki fark 13,92 'dir. Kontrol gurubu ön test sonucu 33,06, son test ortalaması 37,47 olarak tespit edilmiştir. Kontrol gurubu ön test son test ortalaması arasındaki fark 04,41 olarak tespit edilmiştir. Deney gurubu ortalaması 9.51 puan daha yüksek çıkması sadece bu verilere baktığımızda B.D.Ö.'nün öğrenci başarısına etkisinin klasik öğretime göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşırır.

Tablo 9: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurupları ön test son test değerleri arasındaki korelasyon

Deney Kontrol	ÖNTEST SONTEST	Ortalama	Korelasyon	(Sig.) p
Deney	ÖNTEST & SONTEST	97	0,385	0
Control	ÖNTEST & SONTEST	68	0,269	0,027

Yukarıdaki, Tablo 10'da ise, Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde deney gurubu ön ve son testi arasındaki korelasyon 0,385 ve kontrol gurubu ön ve son testi arasındaki korelasyon 0,269 olarak tespit edilmiştir. Her iki p değeri de $p < 01$ ' den küçüktür ve deney gurubu için 0,000 ve kontrol gurubu için 0,027 çıkmıştır. Buradan da her öğrenci

için yapılan ön test ve son test sonuçlarının tüm öğrenciler için anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney ve kontrol gurubu son test sonuçlarının t testi değerleri

Deney Kontrol	Farkların Ölçümü					t	Sd	p
	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması	Farklı aralıkların 95 % güvenirliliği				
				Alt	Üst			
Deney Ön Son T.	-13,92	17,420	1,769	-	-	-	96	<u>,000</u>
Kontrol Ön Son T.	-4,41	15,771	1,913	-8,23	-,59	-	67	<u>,024</u>

Tablo 10'de deney ve kontrol gruplarında ön test son test arasında anlamlı farklılığın deney gurubu lehine mi kontrol gurubu lehine mi ölçmek amacıyla uygulanan t testi sonuçları görülmektedir. Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde deney gurubunda t testi sonucu; $p (t = -7,869) = 0,000$, kontrol gurubunda $p (t = -2,307) = 0,024$ bulunmuştur. Her iki grupta da $p < 0,05$ olduğundan her iki grupta da ön test ile son testler arasında anlamlı fark vardır ve $p < 0,05$ ne kadar küçük olursa anlamlı farklılık o kadar artar. Anlamlı farklılık deney grubunun lehine daha fazladır yani deney gurubunda anlamlı fark kontrol gurubuna göre daha belirgindir. ($0,000 < 0,024$). Bu veriler göstermektedir ki; ilköğretim 6. sınıf Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinin bilgisayarın öğretim aracı olarak kullanıldığı sınıflarda öğrencilerin ön ve son testleri arasında anlamlı farklılık vardır. Bu anlamlı farklılık B.D.Ö. uygulanan sınıflarda öğrenci başarısını daha fazla artırmaktadır.

Tablo 11: Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi deney kontrol gurubu kovaryans analizi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Ön Test	4061,237	1	4061,237	21,815	,000
Deney Kontrol Gurup	4904,218	1	4904,218	26,343	<u>,000</u>
Hata	30159,024	162	186,167		
Toplam	366.430,000	165			

Tablo 11'ye göre; öğrencilerin ön test puanlarının son test puanları üzerindeki etkisi sabitlendiğinde, deney ve kontrol guruplarının son test ortalama puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunur. ($p = 0,000$ ve $p < 0.01$). Yani uygulanan işlemin Sosyal Bilgiler dersi Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde bilgisayar destekli öğretim alan deney gurubunun başarı düzeyi deneysel işlem sonucunda klasik öğretim yöntemleri kullanan kontrol gurubuna göre daha yüksektir.

Sonuç olarak; Türkiye Tarihi ünitesi t testi değerleri ile kovaryans analizinin de sonuçları;

1- İlköğretim Okulu 6. sınıf Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinin bilgisayar destekli öğretimin öğretim aracı olarak kullanıldığı sınıflarda öğrencilerin ön ve son testleri arasında belirgin anlamlılık vardır.

2- Bilgisayar destekli öğretim yönteminin kullanıldığı derslerde, bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılmayan (klasik öğretim yöntemleri) derslere göre öğrencilerin son testleri arasında B.D.Ö. lehine başarı düzeyi daha yüksektir.

4.2. Türkiye Tarihi Ünitesi Ön ve Son Test Değerlerine Ait Bulgular

Bu başlık altında verilen bulgular; deney ve kontrol guruplarının Türkiye Tarihi üniteleri için ön test ve son testlere verdiği cevaplardan elde edilmiştir. Bu bulgulardan hareketle, bu bölümde;

1- Öğrencilerin araştırma öncesi konular hakkında ne kadar bilgiye sahip olduğu ve iki gurubun ön bilgilerinin eşit olup olmadığını belirlemek,

2- Bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini görmek amaçlanmaktadır.

Tablo 12: Türkiye Tarihi Ünitesi deney – kontrol gurubu ön test istatistikî değerleri

	Deney Kontrol	Toplam	Ortalama	Std. Sapma	Std. Ortalama Hata
ÖN TEST	deney	97	33,8041	14,43277	1,46543
ÖN TEST	kontrol	65	34,4308	13,02278	1,61528

Deney ve kontrol gruplarının Türkiye Tarihi ünitesi ön ve son testlerinin güvenilirliğine baktığımızda KR-20 için 0,72 çıkmıştır. Bu ise testin güvenilirliğinin olduğunu göstermektedir. Tablo 12'ye göre deney ve kontrol gruplarının Türkiye Tarihi ünitesi ön testlerinin grup istatistiklerine baktığımızda deney gurubundan ön teste katılan 97 öğrenci varken kontrol gurubundan ön teste 65 öğrenci katılmıştır. Deney gurubunun ön test ortalaması 33,80 iken kontrol gurubunun ortalaması 34,43 çıkmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön testlerinin ortalamalarının birbirine yakın olması, giriş düzeyinde ön bilgilerinde bir farklılık olmadığını gösterir.

Tablo 13: Türkiye Tarihi ünitesi deney ve kontrol gurubu ön test sonuçları t testi değeri

Bağımsız gruplar Testi									
ÖN TEST	Testteki değişkenlerin Levene's eşitliği		t- testinde eşitlik olan ortalamalar						
	F	An.	t	Sd	P	Ort. farklılık	Std. Hata Farkı	Ortalama aralıkların %95 güvenilirliği	
								Alt	Üst
Varyansların eşit olması	,633	<u>,427</u>	-,282	160	<u>,779</u>	-,6266	2,22583	-5,0224	3,7691

Tablo 13'e baktığımızda Türkiye Tarihi ünitesinin ön test sonuçlarının t testi değerlerini karşılaştırmak için önce Levene testi değerleri alınmış ve varyans farkının olup olmadığına bakılır. Anlamlılık = 0,427 çıkmıştır yani 0,05 büyük olduğu için olduğu için varyans farkının olmadığı anlaşılmaktadır. Varyansların eşit olması satırındaki p değerine bakacak olursak $p(t = -0,282) = 0,779$ görülmektedir. Yani

Türkiye Tarihi ön testi için deney ve kontrol gurupları arasında anlamlı bir fark yoktur. Ön test sonuçları araştırma öncesi deney ve kontrol guruplarında giriş düzeyinde anlamlı bir farkın olmadığını gösterir. Deney ve kontrol gurubu öğrencilerin ön test puanları arasında anlamlı bir farkın olmaması bize uygulamaya katılan öğrencilerin bu ünitelerde ön bilgilerinin eşit olduğunu gösterir.

Tablo 14: Türkiye Tarihi son test istatistikleri

	DENEY KONTROL	Toplam	Ortalama	Std. Sapma	Std. Ortalama Hata
SON TEST	DENEY	97	67,5979	17,75919	1,80317
SON TEST	KONTROL	65	41,0462	17,44315	2,16356

Türkiye tarihi son test istatistikî değerleri için Tablo 15 bakacak olursak, deney gurubundan ön teste katılan 97 öğrenci varken kontrol gurubunda teste katılan 65 öğrenci katılmıştır. Deney gurubunun son test ortalamaları 67,59 iken kontrol gurubunun son test ortalamaları 41,04 olarak tespit edilir. Deney ve Kontrol gurubunun son test ortalamalarına bakacak olursak, Türkiye Tarihi ünitesinde B.D.Ö. yapılan sınıflarda ortalamanın klasik öğretim yapan sınıflara göre belirgin bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 15: Türkiye Tarihi ünitesi son test sonuçlarının t testi değerleri

Bağımsız guruplar testi									
SON TEST	Testteki değişkenlerin Levene's eşitliği		t – testinde eşitlik olan ortalamalar						
	F	An.	t	Sd	p	Ortalama farklılık	Std. Hata farkı	Ortalama aralıkların %95 güvenirliliği	
								Alt	Üst
Varyansın eşit olması	,115	,735	9,394	160	,000	26,5518	2,82652	20,96968	32,13389

Tablo 15' deki Türkiye Tarihi ünitesinin son test sonuçlarının t testi değerlerini karşılaştırmak için önce Levene testi değerleri alınır ve varyans farkının olup olmadığına bakılır, 0,735 değerine göre $0,735 > 0,05$ olduğu için varyans farkının olmadığı anlaşılır. Varyansın eşit olması satırındaki p değerine bakacak olursak,

$p = 0,000$ görülür ve Türkiye Tarihi son test sonuçları, araştırma sonunda deney ve kontrol gurupları arasında anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir.

Tablo 16: Türkiye Tarihi ünitesi ön - son test istatistiki değerleri

DENEY KONTROL		Ortalama	Toplam	Std. Sapma	Std. Ortalama Hata
DENEY	ÖNTEST	97	33,8041	14,43277	1,46543
DENEY	SONTEST	97	67,5979	17,75919	1,80317
KONTROL	ÖNTEST	65	34,4308	13,02278	1,61528
KONTROL	SONTEST	65	41,0462	17,44315	2,16356

Yukarıdaki Tablo 16' ye göre deney gurubunda ön test ile son test değerleri arasında anlamlı bir fark vardır. Ön test ortalaması 33,80 'den son testte 67,59'a çıkmıştır. Kontrol gurubunda da ön test ortalaması 34,43' den son testte 41, 04' e çıkmıştır anlamlı bir fark vardır. Ortalamalar arasındaki fark deney gurubu lehine 27,18 daha fazladır. Sadece deney ve kontrol gurupları arasındaki ön ve son test ortalama farklarına bakıldığında deney gurubu lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo 17: Türkiye Tarihi ünitesi deney kontrol gurupları ön-son test korelasyonu

DENEY KONTROL		N	Korelasyon	P
DENEY	ÖNTEST & SONTEST	97	,466	,000
KONTROL	ÖNTEST & SONTEST	65	,140	,266

Yukarıdaki Tablo 17'ye bakıldığında Deney gurubu için $p = 0,000$ değeri görülmektedir. Kontrol gurubuna baktığımızda ise $p = 0,266$ değeri görülmektedir. Deney gurubunda da kontrol gurubunda da ön ve son testler arasında anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Deney gurubundaki fark kontrol gurubuna göre daha yüksektir. Korelasyona baktığımızda ise deney gurubu için 0,466 değeri kontrol gurubu için 0, 140 değeri görülmektedir. Ön ve son testler arasındaki ilişki deney gurubu lehine daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 18: Türkiye Tarihi ünitesi deney ve kontrol gurupları t testi değerleri

DENEY KONTROL		Farklılıkların Ölçümü					t	Sd	p	
		Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması	Farklı aralıkların %95 güvenirliliği					
					Alt	Üst				
DENEY	Ön son Test	-33,7938	16,86894	1,71278	-	37,1937	-30,394	19,73	96	0,000
KONTROL	Ön son Test	-6,6154	20,25439	2,51225	-	11,6342	-1,5966	2,633	64	0,011

Yukarıdaki Tablo 18'a göre, deney ve kontrol gurupları arasında deney gurubu lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Deney gurubunun $p(t = 19,73) = 0,000$ değeri bilgisayar destekli öğretimin uygulandığı deney gurubunun, klasik öğretim yöntem ve tekniklerin uygulandığı kontrol gurubuna $p(t = 2,633) = 0,011$ göre lehte olması bize bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Ayrıca bu araştırmada, t testi değerlerini doğrulamak maksadıyla uygulanan Sosyal Bilgiler dersinde Türkiye Tarihi ünitesinin bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrencilerin başarıları üzerinde gerçekten bir etkiye sahip olup olmadığını saptamak için ön test puanları ortak değişken olarak alınarak son test puanları üzerinde kovaryans analizi yapılmıştır.

Tablo 19: Türkiye Tarihi ünitesi deney kontrol gurubu kovaryans analizi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Ön Test	5919,703	1	5919,703	21,474	,000
Gurup	27994,705	1	27994,705	101,554	,000
Hata	43830,478	159	275,663		
Toplam	602501	162			

Yukarıdaki Tablo 20'ye bakıldığında, öğrencilerin ön test puanlarının son test puanları üzerindeki etkisi sabitlenerek deney ve kontrol guruplarının son test ortalama puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. ($p = 0,000$ ve $p < 0.01$). Yani uygulanan işlemin Sosyal Bilgiler dersi Türkiye Tarihi ünitesinde, bilgisayar destekli öğretim alan deney gurubunun başarı düzeyi deneysel işlem sonucunda klasik öğretim yöntemleri kullanan kontrol gurubuna göre daha yüksek çıkmıştır.

Sonuç olarak Türkiye Tarihi ünitesi aritmetik ortalamalarına, t testi değerlerine, korelasyon katsayılarına ve kovaryans analizi sonuçlarına baktığımızda; İlköğretim Okulu 6. sınıf Türkiye Tarihi ünitesinin bilgisayar destekli öğretimin öğretim aracı olarak kullanıldığı sınıflarda öğrencilerin ön ve son testleri arasında anlamlı farklılık vardır.

Deneysel uygulama sonucunda elde edilen bulgular daha önce yapılan birçok araştırma ile benzerlikler gösterir.

“Bilgisayar destekli Öğretim Etkinliklerinin İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Erişilerine Etkisi” (Aksu, 2002) başlıklı araştırmasında Beşinci sınıf düzeyinde bilgisayar destekli olarak yapılan Sosyal Bilgiler öğretimi, geleneksel öğretim yöntemleri ile yapılan sosyal bilgiler öğretiminden daha etkilidir sonucuna ulaşmıştır.

“Bilgisayarlı öğretimde değişik yaklaşımlar” (Güneş, 1991) başlıklı araştırmasında bilgisayarlı öğretimin uygulandığı gurupla klasik öğretimin uygulandığı gurup arasında bilgi üstü düzeylerde anlamlı fark bulmuştur.

Önceki yıllarda yapılan araştırmalarda da bilgisayar destekli öğretimin geleneksel yöntemle göre % 13 kadar dönem sonu başarısını artırdığını, hatırlamaya etkisinin büyük olduğu ve öğrenme süresini % 39-88 oranında kısalttığını ortaya çıkmıştır(Aksoy, 1989)

Sakarya ilinde, ilköğretimin 6. sınıfında okuyan öğrencilerin bilgisayar destekli öğretim ile klasik öğretimin karşılaştırılması üzerine yapılan bu araştırma sonucunda elde edilen verilerden;

- İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde; deney ve kontrol guruplarında, Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinin de Türkiye Tarihi ünitesinin de ön test ortalamalarında anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılır. Anlamlı farklılığın olmaması araştırma öncesi giriş düzeyinde deney ve kontrol guruplarında farklılık olmadığını gösterir.

- İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde; deney ve kontrol guruplarında, Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinin de Türkiye Tarihi ünitesinin de ön test sonuçlarının t testi değerlerinde anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılır. Anlamlı farklılığın olmaması araştırma öncesi giriş düzeyinde deney ve kontrol guruplarında farklılık olmadığını gösterir.
- İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde son test sonuçlarının aritmetik ortalamaları,
 - Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde deney gurubu son test ortalaması 49,40 olarak bulunurken, Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi kontrol gurubu ortalamaları 37,47 olarak bulunmuştur.
 - Türkiye Tarihi ünitesinde deney gurubu son test ortalaması 67,59 olarak bulunurken, Türkiye Tarihi kontrol gurubu son test ortalaması 41,04 olarak bulunmuştur.
 - Klasik öğretim son test ortalamaları ile bilgisayar destekli öğretim son test ortalamaları arasında B.D.Ö. lehine anlamlı farklılık olduğu anlaşılır.
- İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde son test sonuçlarının t testi değerlerinde;
 - Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde son test sonuçlarının t testi değeri ($p = 0,000$) olarak bulunmuştur,
 - Türkiye Tarihi ünitesinde son test sonuçlarının t testi değeri ($p = 0,000$) olarak bulunmuştur. Klasik öğretim ile bilgisayar destekli öğretim arasında anlamlı farklılık olduğu anlaşılmaktadır.
- İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Coğrafya ve Dünya'mız ünitesi ön test son test sonuçlarının korelasyonuna baktığımızda deney gurubu için $p = 0,385$ kontrol gurubu için $p = 0,269$ bulunmuştur. Türkiye Tarihi ünitesi ön test ve son test sonuçlarının korelasyonuna baktığımızda deney gurubu için $p = 0,466$ kontrol gurubu için $p = 0,140$ bulunur. Bu rakamlar bilgisayar destekli öğretim yapan deney gurubu lehine anlamlı farklılığı göstermektedir.
- İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde son test sonuçlarının t testi değerlerinin deney gurubu mu kontrol gurubu mu lehine olduğuna bakıldığında
 - Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde deney gurubu son test sonuçlarının t testi değeri ($p = 0,000$) olarak çıkmıştır,

- Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde kontrol gurubu son test sonuçlarının t testi değeri ($p = 0,024$) olarak çıkmıştır. Bu verilerden anlamlı farklılığın bilgisayar destekli öğretim yöntemini kullanan deney gurubu lehine olduğu anlaşılmaktadır.
- Türkiye Tarihi ünitesinde deney gurubu son test sonuçlarının t testi değeri ($p = 0,000$) olarak bulunmuştur.
- Türkiye Tarihi ünitesinde kontrol gurubu son test sonuçlarının t testi değeri ($p = 0,011$) olarak bulunmuştur. Bu verilerden anlamlı farklılığın bilgisayar destekli öğretim yöntemini kullanan deney gurubu lehine olduğu anlaşılmaktadır.
- İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde son test sonuçlarının kovaryans değerlerinde deney gurubu mu kontrol gurubu mu lehine olduğuna bakıldığında;
 - Coğrafya ve Dünya'mız ünitesinde kontrol gurubu son test sonuçlarının kovaryans değeri deney gurubu lehine (Sig. (p) = 0,000) olarak tespit edilmiştir. Bu verilerden anlamlı farklılığın bilgisayar destekli öğretim yöntemini kullanan deney gurubu lehine olduğu anlaşılmaktadır.
 - Türkiye Tarihi ünitesinde kontrol gurubu son test sonuçlarının kovaryans değeri deney gurubu lehine (Sig. (p) = 0,000) olarak bulunmuştur. Bu verilerden anlamlı farklılığın bilgisayar destekli öğretim yöntemini kullanan deney gurubu lehine olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada üzerinde durulan, bilgisayar destekli öğretim veya başka bir şekilde söylersek bilgisayara dayalı görsel materyallerin öğrencilere sunulması başarı düzeylerinde pozitif yönde bir artış göstermiştir. Araştırmada kullanılan t testi korelasyon ve kovaryans analizleri verilerine bakıldığında; hem coğrafya konularında hem de tarih konularında bilgisayar destekli öğretim yönteminin klasik öğretim yöntemlerine göre daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler (Coğrafya ve Tarih) dersinde, bilgisayar destekli öğretim yöntemi klasik öğretim yöntemine göre daha etkilidir.

Bilgisayar destekli öğretim yönteminin kullanıldığı dersler ile bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılmayan (klasik öğretim yöntemleri kullanılan) derslerde öğrencilerin son testleri arasında B.D.Ö. lehine anlamlı farklar bulunmaktadır. Planlı ve programlı bir şekilde uygulanan B.D.Ö. dersleri öğrenci başarısına etkilerinin olumlu çıkması bu uygulamaların devamlı ve etkili bir şekilde uygulanması halinde eğitim alanında beklenen gelişme sağlanacaktır.

Öneriler

Sonuçlara İlişkin Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular ve araştırmacının uygulama sürecindeki izlenim ve dersteki öğrenci aktiviteleri doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin klasik öğretim yöntem ve teknikleriyle yapılan uygulamaya göre daha başarılı olduğu görülür. Bu bilgiler ışığında şu önerilerde bulunulur:

1. Araştırma sonuçlarına bakılarak tarih ve coğrafya konularının bilgisayar destekli öğretim ile daha iyi öğretileceğinden, öğretmenler Sosyal Bilgiler derslerinde bilgisayar destekli öğretimi daha sık kullanmalıdır.
2. Sosyal Bilimler dalında, bilgisayar destekli öğretim uygulamaları üzerine araştırma daha fazla sayıda yapılmalıdır.

3. Üretilen yazılımların, öğretmenler öğrenciler ve okullar için çok pahalı olması satın alma konusunda zorluklar çıkartmaktadır. Fiyatların mümkün olduğunca azaltılmasına çalışılmalıdır.

4. Eğitim yazılımlarında özellikle uzun paragraf ve tek düzeliğe yer verilmemeli, yerine animasyonlar, haritalar, resimler, simülasyonlarla zenginleştirilmelidir.

Araştırmacılara İlişkin Öneriler

1. Araştırma süresince bilgisayar ile işlenen derslerde öğrencilerin derse katılımı ve devamlılığı çok daha fazla olduğu tespit edilmesi, öğrencilerden gelen geri bildirimlerinde aynı yönde olması, daha çok uygulamanın yapılması için önemli bir gerektir.

2. Coğrafya ve Dünya'mız ve Türkiye Tarihi Üniteleri' de B.D.Ö. ve K.Ö. karşılaştırma araştırması sonuçlarına bakılarak, 2006- 2007 de uygulamaya başlanacak yeni müfredatta yeni yöntem ve tekniklerin kullanılması önerilir.

3. Coğrafya ve Dünya'mız ve Türkiye Tarihi Üniteleri' de B.D.Ö. ve K.Ö. karşılaştırma araştırması yapılmalı, bu araştırmadaki çıkan bulgular ile 2006- 2007' den itibaren uygulanacak olan yeni müfredatta uygulanacak B.D.Ö. verileri karşılaştırılmalıdır.

4. B.D.Ö. üzerine araştırma yapacak arkadaşların öğrencilerin bilgisayara karşı tutumlarını araştırma öncesi tespit etmesi ya da tespit edilmiş bir sınıfta çalışması önemli bir sayıtlıyı ortadan kaldıracaktır.

KAYNAKÇA

- AKÇAY, Süleyman. (2002) **“İlköğretim 6. Sınıflarda Fen Bilgisi Dersinde Çiçekli Bitkiler konusunun Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi”** Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AKKOYUNLU, Buket. (1995). **“Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenin Rolü.”** Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (11), 105-109 Ankara.
- AKPINAR, Yavuz. (1999). **“Bilgisayar Destekli Öğretim ve Uygulamalar.”** Anı Yayıncılık Ankara.
- AKSOY, M. E. (1989). **“Bilgisayar Kursundan Geçen Öğretmenlerin Bir Eğitim Aracı Olarak Bilgisayara İlişkin Tutumları”** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara
- ALICIGÜZEL, İzzetin. (1999). **“Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim”** Sistem Yayıncılık Ankara.
- ALKAN, Cevat, (1984). **“Eğitim Teknolojisi”** Ankara Ün. Eğt.Bil.Fak.Yayımları Ankara.
- ALKAN, Cevat. (1988), **“Bilgisayar Destekli Öğrenme Modülleri”**, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 20, Sayı: 1-2, Ankara.
- ASLAN, Z. (2003). **“Kuhn, Popper ve 'sosyal' bilimler”** PİVOLKA, 2 (5), 4 -5. Ankara.
- AŞKAR, Petek. (1998). **“Okullarda Bilgisayar Uygulamaları.”** TÜBİTAK Matbaası Ankara.
- AYDIN, Fatma Sevgi. (2002) **“Bilgisayar Destekli Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Başarı ve Hatırlama Düzeyi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi”** Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- BAL,H. KELEŞ, M. ERBİL, O. (2002) **“Eğitim Teknolojisi Klavuzu”** Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Ankara.
- BAYTEKİN, Çetin, (2004), **“Öğrenme Öğretme Teknikleri ve Materyal Geliştirme”**, 2. Baskı, Anı Yayınları, Ankara.
- BAYTEKİN, Çetin, (2005), **“Öğrenme Öğretme Teknikleri ve Materyal Geliştirme”**, 2. Baskı, Anı Yayınları, Ankara.
- BAYTEKİN, Çetin, (1995) **Özel Öğretim Yöntemleri (Ders Notları)** Kocaeli Üniversitesi 1995, Kocaeli.
- BAYTEKİN, Çetin. (2001) **Ne niçin Neden Öğreniyoruz ve Öğretiyoruz**, Anı Yay. Ankara.
- BAYTEKİN, Çetin. TEKİNDAL Satılmış. (2004) **“Öğretimde Planlama ve Değerlendirme”** Sakarya Yayınevi Sakarya.
- BOZKURT, Veysel, (2000). **“Enformasyon Toplumu ve Türkiye”** Sistem Yayıncılık. İstanbul.
- BÜYÜKÖZER, Serdar. (1998). **“Bilgisayar Destekli Eğitim Nedir?”** B.T.I.E. 98 Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı Bildirileri içinde. 17-28 ODTÜ. Ankara
- ÇAĞLAR, Adil (1992). **İlkokul 4. ve 5.sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Üzerine Görüşler**, Eğitim Bilimleri Dergisi, S:4. Ankara.
- ÇAKMAK, Osman,(1999).**Fen Eğitiminin Yeni Boyutu: Bilgisayar-Multimedya-Internet Destekli Eğitim**, “DEÜBEF Dergisi”, (11),İzmir.
- ÇALIŞKAN, Hüseyin, (2000) **İlköğretim Okulları I. Kademe 4. ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Eğitim ve Öğretim Yöntemleri**, Niğde,

ÇEKBAŞ, Yüksel, YAKAR, Harun, YILDIRIM, Barış, SAVRAN, Ayşe **Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenciler Üzerine Etkisi** <http://www.tojet.net/articles/2411.htm> 11.03.2006

ÇİLENTİ, Kamuran. (1988). **“Eğitim Teknolojisi ve Öğretim”** Kadioğlu Matbaası. Ankara.

ÇİLENTİ, Kamuran. (1997). **“Eğitim Teknolojisi ve Öğretim.”** Yargıcı Matbaası. Ankara.

DEMİREL, Özcan. (2002). **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı** PegemA Yayıncılık. Ankara.

DEMİREL, Özcan. (2000). **“Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme.”** Pegem Yayıncılık Ankara

DERYAKULU, D. & ŞİMŞEK, A. (1996). **Türetimci öğrenme ve dikkat odaklanmanın öğrenci başarı ve tutumları üzerindeki etkisi.** Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Üçüncü Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri. Bursa.

DİLEK, Dursun (2001). **“Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi”** PegemA yayıncılık” Ankara.

DÖNGEL, A. (2002). **“Bilgi Teknolojisi Sınıfı bulunan İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitimi Tanıma Düzeyleri ve Bu Öğretime Karşı Tutumları”** Eğitim ve Denetim, Eylül (9) .İstanbul.

EĞİTEK. (2002). **“Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim Alanında Yapılan Çalışmaların Mevcut Durumu”** Ankara

ERDEM, Mukaddes, (2003) **“Öğretim Teknolojisi Kavramına Farklı Bir Bakış.”** TBD Dergisi, Sayı; 106,Ankara

ERDEM, Mukaddes, (2003) **“Öğretim Yöntemleri Üzerine Düşünmek”** TBD Dergisi, Sayı 123, Ankara

ERDEN, M. Ve Y. A. (1995). **Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretme,** Arkadaş Yayınevi. Ankara.

- ERGİN, Akif. 1998. “**Öğretim Teknolojisi İletişim**” Ankara.
- ERTÜRK, Selahattin, (1972), **Eğitimde Program Geliştirme** Yelken-tepe Yayınları 4
Ankara
- GÜVELİ, Ebru ve BAKI, Adnan, (2000).**Bilgisayar Destekli Matematik Eğitiminde Matematik Öğretmenlerinin Deneyimleri**, “DEÜBEF Dergisi” (12),İzmir.
- GÜNEŞ, N. (1991). “**Bilgisayarla Öğretimde Değişik Yaklaşımların Öğrenme Üzerindeki Etkileri**” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara.
- GÜNGÖRDÜ, Ersin, (2002), **Coğrafya’da Öğretim Yöntemleri**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- GÜNGÖRDÜ Ersin, (2001), **Coğrafya Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar** Nobel Yay. Ankara.
- HARVEY B, 2000(3), Seymour papert Mindstroms;**Children, Computers, and Powerfull Ideas Basic Boks**: Newyork 1980 Currents in Electronic Literacy Spring <http://www.cwrl.utexas.edu/currents/spr00/strom.html> 15.02.2006
- HELVACI İlker, (1998).”**Eğitimde Yeni Teknolojiler ve Akademia 98**” Bilişim Teknolojileri ışığında Eğitim Konferansı ve Sergisi, Türkiye Bilişim Derneği 22-24, Mayıs, Ankara.
- İŞMAN, Aytekin. (2001). **Bilgisayar ve Eğitim**. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 2.Sakarya
- İSMAN, Aytekin, (2001) “**Eğitimde, Planlama ve Değerlendirme,**” Bilgisayar ve Eğitim Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sakarya.
- İŞMAN Aytekin. (2001). **Teknolojinin Felsefi Temelleri**. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Bahar Sayı 1.Sakarya.

- İŞMAN, Aytekin ve Diğerleri. (2002). **Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersinin Öğrencilere Teknolojiyi Kazandırma Durumları**. BTIE 2002 Konferansı ve Sergisi. ODTÜ. Ankara.
- İŞMAN, Aytekin ve diğerleri. (2003). Online Yayıncılık TOJET (Uluslararası Online Eğitim Teknolojileri Dergisi) Örneği. **Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim (BTEİ)**, Ortadoğu Teknik Üniversitesi. Ankara
- İŞMAN, Aytekin ve ESKİCUMALI, Ahmet. (2003). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**. Değişim Yayınları. Sakarya
- İŞMAN, Aytekin ve ŞAHİN, Enis. (2004). **Tarih Öğretimi ve Eğitim Teknolojileri**. 4. International Educational Technology Conference, Sakarya, Turkey.
- İŞMAN, Aytekin (2005). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme** Pegema Yay. Ankara
- KARA, Y. ÖZGÜN-KOCA, S.A. (2004) **İlköğretim-Online** 3 (1), 2004 Sf 2-10
- KARADAĞ Zeki (2004) **“Bilgisayar Destekli Eğitim’de Öğretim Elemanı Yetiştirme ve İzleme Programı (İlköğretim 6-8 Sınıf, Matematik ve fen Bilgisi Örneği)”** Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- KAZANDIRIR, Bekir. (1999). **Bilişim Teknolojileri ve Eğitim** BTIE 99, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı Bildirileri içinde s. 36-44. ODTÜ, Ankara
- KESER, Hafize. (1988) **“Bilgisayar Destekli Öğretim İçin Bir Model Önerisi.”** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamı Doktora Tezi). Ankara
- KİRNİK, Gülçin, (1998), **7. Sınıf Düzeyinde Denklemler konusunun öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi ile Geleneksel Yönetimin Öğrenci Başarısına Etkisi**, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara

KOCAOLUK, Fatma, KOCAOLUK, M.Ş. (1999), **İlköğretim Okulu Programı**, Kocaoluk Yayınevi, İstanbul

KOÇ, M. Ve Diğerleri (2001). **Gelişim Ve Öğrenme**, Nobel Yayınları. Ankara.

MCDERMOTT, J. (1981). Technology: the opiate of the intellectuals. In A. H. Teich (Ed.). Technology and man's future. New York: St. Martin's Press
<http://www.ceit.metu.edu.tr/turkce/ot/2.htm> 15.02.2006

MEB (1962). İlkokul Programı. Ankara.

MEB (1998). İlköğretim Okulu Hayat Bilgisi Dersi Programı. Ankara.

MEB (2000). İlköğretim Okulu Programları, MEB Yayınları -3422, İstanbul

MEB (2004). İlköğretim Okulu Hayat Bilgisi Dersi Programı. Ankara.

MEYDAN A. (2001). **“İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretimi Coğrafya Ünitelerinin İşlenişinde Laboratuar ve Görsel – İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Niteliksel Gelişimine Etkisinin Değerlendirilmesi”** Selçuk Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Tez Özetleri 1998- 2004,İzmir.

NUMANOĞLU, Mustafa, (1992), **“Milli Eğitim Bakanlığı Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Bilgisayar Destekli Eğitim Yazılımlarında Bulunması Gereken Eğitsel Özellikler”**, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

OTLUOĞLU, Rahmi; ÖZTÜK, Cemil (2002). **“Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler”**, PegemA Yay., Ankara.

ÖZDEMİR, M. (1998). **“Hayat Bilgisi Öğrenme ve Öğretme Etkinlikleri.”** PegemA yay. Ankara.

ÖZTÜRK, C. ve DİLEK, D. (2002). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi.** PegemA . Ankara.

- ÖZMEN, H. & KOLOMUÇ, A. (2004). **Bilgisayarlı öğretimin çözeltiler konusundaki öğrenci başarısına etkisi.** Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, 12(1), 57-68.Ankara.
- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem (1987) “**Yükseköğretimde Öğrenci Kişilik Hizmetleri.**” Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Toplantısı, tebliğler, A.Ü. eğitim bilimleri fak. Yay. No:61, Ankara
- RIZA, E. T.(2000). **Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Materyal Geliştirme** "Anadolu Matbaası" İzmir.
- SAHİN, ve YILDIRIM,(1999) **Eğitim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme** "Anı Yayıncılık" Ankara.
- SANDERS, B, (1999). **Öküz’ün A' sı** (Çev: Sehnaz Tahir)" Ayrıntı Yayınları", İstanbul.
- SENEMOĞLU, N. (1997, 2001). **Gelişim Öğrenme ve Öğretim,** Ertem Matbaacılık Ankara
- SEZER A. ve PINAR A. (2002). “**Ortaöğretimde Coğrafya Öğretim Teknolojisinin Öğrenci Başarısına Etkisi**” Niğde Üniversitesi Fakülte Dergisi 2002,Niğde.
- SÖNMEZ, Veysel, (1998). **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu.** Milli, MEB Yayınları, İstanbul
- SÖNMEZ, Veysel. (1999). “**Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**”. İstanbul. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. İstanbul
- SÖZER, E. (1998-2004). “**Sosyal bilgiler öğretimi**” Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- SİMON, Y. R. (1983). Pursuit of happiness and lust for powerin technological society. In C. Mitcham & R. Mackey (Eds.), Philosophy and Technology. New York: Free Press. <http://www.ceit.metu.edu.tr/turkce/ot/2.htm> 15.02.2006

TAN Hasan, (1992), **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, M. E. B, Ankara.

UNEY, Tuncer, (2001), **Bilgisayar Kullanımı Öğrenciyi Yeniliyor**, Eğitim Bilim Dergisi (32). Ankara.

YALIN, Halil İbrahim, (2000).**Öğretim Teknolojisi ve Materyal Geliştirme**, "Nobel Yayın Dğt." Ankara.

YEŞİLYAPRAK, B. (Editör) (2003). **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi**, 5. Baskı, Pegem Yayınları. Ankara.

UŞUN, Salih (2000) **Dünya’da ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim** Pegem Yayıncılık, Ankara

VARIŞ, F. (1973) **Türkiye’de Lisans-Üstü Eğitim: Sosyal Bilimlerde**. Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara

VARIŞ, F. (1978) **Eğitimde Program Geliştirme Teori Ve Teknikleri** Ankara, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları Ankara.

VENÇ, Emrah, “**Sosyal Bilgiler Öğretimine Dair Sorunlar Ve Çözüm Önerileri**” S.A.F.B. Çok Programlı Lisesi Tarih Öğretmeni Cihanbeyli /KONYA

EKLER

EK A: Türkiye Tarihi Testi

Öğrencinin Adı/ Soyadı:

Sınıfı / Numarası:

Okulu:

1. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan Türk beylikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Saltukoğulları B) Mengücekler C) Danişmentliler D) Karesioğulları

2. Anadolu'nun fethinden sonra Türkler ilk defa denizcilik faaliyetlerine başlamışlardır. İlk Türk denizcisi ve beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Emir Saltuk - Saltukoğulları
B) Karesi Bey - Karesioğulları
C) Umur Bey - Aydınöğulları
D) Çaka Bey - İzmir Beyliği

3. Aşağıdakilerden hangisi Miryokefalon Savaşının sonuçlarından değildir?

- A) Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma ümidi kalmadı.
B) Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.
C) Haçlı Seferleri'yle Anadolu'daki üstünlüğünü kaybeden Selçuklular Bizans'a karşı tekrar üstün duruma geldiler.
D) Anadolu kesin olarak Türk yurdu haline geldi.

4. Anadolu Selçuklu Devleti, aşağıdaki olayların hangisinden sonra dağılarak beyliklere ayrılmıştır?

- A) Miryokefalon Savaşı
B) Köseadağ Savaşı
C) Alâaddin Keykubat' ın ölümü
D) Yassıçemen Savaşı

5. Aşağıdakilerden hangisi, Selçukluların Anadolu'yu fethetmek için Bizans ile yaptığı savaşlardan biri değildir?

- A) Malazgirt B) Pasinler C) Koyunhisar D) Miryokefalon

6. Aşağıdaki olaylardan hangisi, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslâmlaşmasını olumsuz yönde etkilemiştir?

- A) Haçlı Seferleri
B) Miryokefalon Savaşı
C) Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da beyliklerin kurulması
D) Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla beyliklerin kurulması

7. Aşağıdaki Türk beyliklerinden hangisi Türkçeyi resmî dil ilân etmiştir?

- A) Karamanoğulları B) Osmanoğulları C) Saruhanoğulları D) Artukoğulları

8. Haçlı Seferleri sonunda aşağıdakilerden hangisi güçlenmiştir?

- A) Papalar B) Din adamları C) Derebeyleri D) Krallar

9. Anadolu Selçukluları'nda yeni bir işyeri açmayı, çırak, kalfa ve usta yetiştirmeyi belli bir sisteme bağlayan kuruluşa ne ad verilir?

- A) Tımar B) Darüşşifa C) İkta D) Lonca

10. Aşağıdakilerden hangisi, Anadolu'da kurulan İlk Türk beyliklerinden biri değildir?

- A) Saltuklular B) Mengücekliler C)
Candaroğulları D) Danişmentliler

11. Anadolu Selçuklu Devletinde ikta araziler; hizmet karşılığı, maaş olarak bazı kimselere verilen topraklardı. İkta sahibi toprağın ekilip biçilmesini sağlar, elde ettiği vergi gelirinin bir kısmı ile kendi geçimini sağlar, geriye kalamı ile atlı asker besler bu askerler hem asayiş sağlar hem de gerektiğinde savaşa katılırlardı.

Yukarıdaki bilgilere bakarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) ikta araziler devlet memurlarına maaş karşılığı verilmiştir.
B) ikta sahipleri üretimi denetlemişlerdir.
C) ikta sahipleri çiftçilik yapmışlardır.
D) ikta sahipleri asayiş sağlamakla görevlendirilmişlerdir

12. Türkler, Anadolu'da ticareti geliştirmek için aşağıdaki faaliyetlerden hangisini gerçekleştirmemiştir?

- A) Karayollarını denizyollarına bağlamak amacıyla Akdeniz ve Karadeniz kıyılarındaki bazı liman şehirleri fethedildi.

B) Yolların güvenliği sağlanarak yollar üzerinde kervansaraylar yapıldı.

C) Yabancı ülkelerle ticaret antlaşmaları imzalandı.

D) Yabancı tüccarlara uygulanan vergi oranları yükseltildi

13. Avrupa'da kilisenin ve din adamlarının otoritesi ilk kez hangi olayla sarsılmıştır?

A) Rönesans

B) Haçlı Seferleri

C) Fransız İhtilâli

D) Reform

14. Aşağıdakilerden hangisi, Haçlı Seferleri'nin başlamasında etkili olmamıştır?

A) Hıristiyanların Kudüs'ü ele geçirmek istemeleri

B) Doğunun zenginliğine ulaşma istekleri

C) Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflaması

D) Papa'nın etkisini artırmak istemesi

15. Aşağıdakilerden hangisi, Haçlı Seferleri'nin sonuçlarından biri değildir?

A) Papa ve din adamlarına duyulan güven ve saygının azalması

B) Akdeniz ticaretinin zayıflaması

C) Anadolu'nun Türklerden alınamaması

D) Haçlıların barut, kâğıt ve pusulayı ülkelerine götürmeleri

16. Malazgirt savaşından sonra Türkler, Anadolu'ya yerleşmeye başladılar. Ancak Bizanslılar Anadolu'dan vazgeçemediler uzun süre Türk akınlarına karşı koydular. Özellikle Haçlı Seferleri Bizans'ın Anadolu'yu yeniden ele geçirme ümidini artırdı. Ancak 1176 Miyokefalalon Savaşında Anadolu Selçuklularına yenilen Bizanslılar, Anadolu'dan ümitlerini kestiler.Yukarıdaki bilgilere bakarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) Haçlı Seferlerini Bizanslıların yaptığı

B) Haçlı Seferlerinin Anadolu'daki Türk varlığını zayıflattığı

C) Türklerin Malazgirt Savaşından sonra Anadolu'ya yerleşmeye başladıkları

D) Miryokefalon Savaşından sonra Anadolu'nun kesin Türk yurdu olduğu

Ek B: Coğrafya ve Dünya'mız Testi

Öğrencinin

Adı/ Soyadı:

Sınıfı / Numarası:Okulu:

SORULAR

1-Dünya üzerinde Ekvator ve ona paralel çizildiği varsayılan paralel daireleri sayesinde bir yerin Ekvatora göre yerini bulmak daha kolaydır.

Buna göre, Türkiye'nin Ekvatora göre konumu hangisidir?

- A) 36 – 42 derece kuzey
- B) 36 – 42 derece güney
- C) 26 – 45 derece kuzey
- D) 26 – 45 derece güney

2-Aşağıdakilerden hangisi paralellerin bir özelliği değildir?

- A) Paralel dairelerinin çevreleri birbirine eşittir.
- B) En büyük paralel Ekvator'dur.
- C) 90 derece paraleli bir noktadır.
- D) Paralellerin sayısı 180 tanedir.

3- 29 derece doğu boylamında yer alan İstanbul'da yerel saatle Güneş 05.44'te doğduğu gün 44 derece doğu boylamında bulunan Ağrı'nın yerel saatle kaçta doğar?

- A) 06.45
- B) 04.44
- C) 06.44
- D) 04.36

4- Türkiye'nin coğrafi konumu, aşağıdakilerden hangisinin gelişmesinde etkili olmamıştır?

- A) Turizm
- B) Ulaşım
- C) Madenler
- D) Tarım faaliyetleri

5- Meridyenlerle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Meridyenlerin uzunlukları derecelerine göre değişir.
- B) Tüm meridyenler Ekvator'u dik keser.
- C) Başlangıç meridyeni, Greenwich gözlem evinden geçer.

D) Meridyenler kutuplarda birleşen dairelerdir.

6- Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'nin özel konumunu belirleyen faktörler arasında yer almaz?

- A) Denizlere göre durumu
- B) Hangi kıtalar arasında yer aldığı
- C) Hangi enlemler ve boylamlar arasında bulunduğu
- D) Ticaret yollarına göre durumu

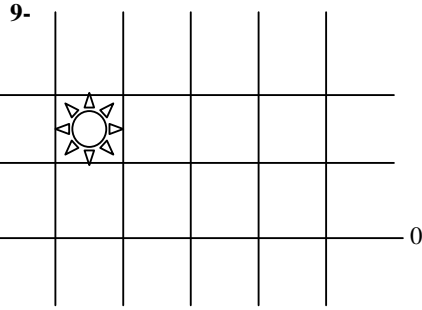
7- 20.yy 'da gelişen aşağıdaki hangi teknoloji diğerlerine göre daha tehlikeli sonuçlar doğurabilecek tehlikeler arz etmektedir?

- A) İletişim Teknolojisi
- B) Nükleer Enerji
- C) Uzay teknolojisi
- D) Doku ve Organ Nakli

8- Aşağıdakilerden hangisi enerji elde edilen madenlerden değildir?

- A-) Linyit
- B-) Uranyum
- C-) Krom
- D-) Taş Kömürü

0

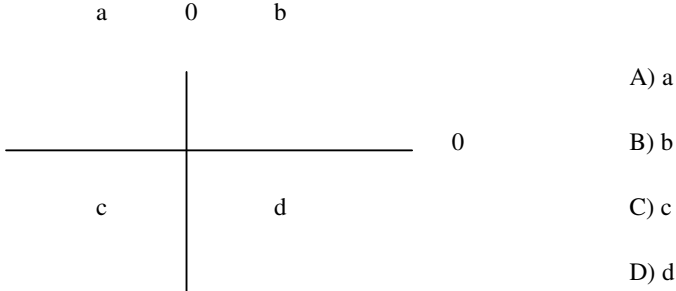
Yandaki taralı alan koordinatı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) 10- 20 Doğu, 10- 15 Güney
- B) 10 Doğu, 10- 15 Kuzey
- C) 10- 20 Batı, 15- 20 Kuzey
- D) 20 Batı, 15- 20 Güney

10- Aşağıda verilen olayların hangisinin oluşumunda matematiksel konumun etkisi yoktur?

- A) Karadeniz'in tuzluluk oranının Akdeniz'den az olmasında
- B) Deniz turizminin Akdeniz'de daha uzun olmasında
- C) Güneydoğu Anadolu'nun İç Anadolu'dan sıcak olmasında
- D) Hava sıcaklığının batıdan doğuya doğru azalmasında

11- Yandaki konumların hangisinde Türkiye bulunmaktadır?

12- Aşağıdakilerden hangisi doğal çevrenin bozulmasına yol açan durumlardan biri değildir?

- A-) Zehirli atıkların suya karışması
- B-) Tarım ilaçlarının bilinçsizce kullanılması
- C-) Ormanların tahrip edilmesi
- D-) Sulamalı tarım alanlarının genişletilmesi

13-) Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde genç nüfus fazla, ancak iş imkanları azdır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'deki işsizliği azaltmak amacıyla alınacak önlemler arasında değildir?

- A-) Yeraltı kaynaklarını işletmeye açmak.
- B-) Tarımda makine kullanımını yaygınlaştırmak.
- C-) Sanayi kuruluşlarını ülke geneline yaygınlaştırmak.
- D-) Turizm potansiyeli olan bölgeleri tespit edip ekonomik işletmelere dönüştürmek.

14-) Dünya'da nükleer enerji santrallerinin az olmasının nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A-) Meydana gelen kazaların radyasyon riskini artırması.
- B-) Nükleer enerjinin sadece silah yapımında kullanılması
- C-) Nükleer santral kurmak ve bakım maliyeti, depolama
- D-) nükleer tesislerinden yayılan çeşitli gazların atmosfere zarar vermesi

15-) Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de yaşanan göç olaylarını görmüş kişidir?

A-) Tarım alanlarının miras ile parçalanması

B-) işsizlik

C-) Erozyon ile toprağın verimsizleşmesi

D-) Çevre sorunlarının yaşanması

16-) Geri kalmış ülkelerin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi savılmaz?

A-) Eğitim seviyesi düşüktür.

B-) Sağlık hizmetleri yeterince gelişmemiştir.

C-) Doğum oranı düşüktür.

D-) İnsan hakları yeterince korunamamaktadır.

Ek C: İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programı

Ünite 2. Coğrafya ve Dünya'mız

1. "Coğrafya ve Dünya'mız" ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Coğrafyanın konusu bilgisi.
3. Coğrafya'nın gerekliliğini kavrayabilme.
4. Dünya'nın özellikleri bilgisi
5. Dünya'nın hareketleri ile ilgili sınıflamalar bilgisi.
6. Dünya'nın hareketlerinin sonuçlarını kavrayabilme.
7. Kıt'aları tanıyabilme.
8. Kıt'aların özellikleri bilgisi.
9. Okyanusları tanıyabilme.
10. Okyanusların özellikleri bilgisi.
11. Model küre üzerinde herhangi bir yerin özel konumunun sonuçlarını kavrayabilme.
12. Dünya üzerinde herhangi bir yerin coğrafi konumunu açıklayabilme.
13. Dünya üzerinde herhangi bir yerin matematik konumunun sonuçlarını kavrayabilme.
14. Dünya üzerinde herhangi bir yerin özel konumunun sonuçlarını kavrayabilme.
15. Türkiye haritası üzerinde herhangi bir yerin coğrafi konumunu bulabilme.
16. Dünya'mızda insanlığı etkileyen olaylar bilgisi.

17. Dünya’ımızda insanlığı etkileyen başlıca olayların önemini kavrayabilme.

18. 20.yüzyılda bilim ve teknolojiye meydana gelen bazı önemli olayların insanlığa etkileri bilgisi.

Ünite.3 Türkiye Tarihi

1. “Türkiye Tarihi” ünitesinde geçen kelimelerin anlam bilgisi.

2. Türklerin Anadolu’yu yurt edinmeleri ile ilgili olgular bilgisi.

3. Türklerin Anadolu’yu yurt edinmeleri ile ilgili olguları açıklayabilme.

4. Malazgirt Meydan Savaşının önemini kavrayabilme.

5. Anadolu’da kurulan ilk Türk devletlerini tanıyabilme.

6. Anadolu’ da kurulan ilk Türk devletlerinin Türk Tarihi bakımından önemini kavrayabilme.

7. Anadolu Selçuklu Devleti ile ilgili olgular bilgisi.

8. Anadolu Selçuklu Devleti ile ilgili olguları açıklayabilme.

9. Anadolu Türk beyliklerini tanıyabilme.

10. Anadolu Türk Beyliklerinin Türk tarihi bakımından önemini kavrayabilme.

11. Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemindeki Türk denizciliğinin özellikleri bilgisi.

12. Anadolu Selçukluları Dönemindeki kültür ve uygarlığın özellikleri bilgisi.

13. Beylikler dönemindeki kültür ve uygarlığın özellikleri bilgisi.

14. “Türkiye Tarihi” ünitesi ile ilgili haritaları okuyabilme.

Ek D: Coğrafya ve Dünya' mız Ünitesi Test Sonuçları

ZÜBEYDE HANIM SOSYAL BİLGİLER 6/A COĞRAFYA VE DÜNYAMIZ				
DENEY GURUBU				
SIRA NO	CİNSİYET	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TESTPUANI
1	K	İREM NUR ÇELİKTEN	75	56
2	K	CANSU TÜRKÖĞLU	69	69
3	E	RESUL TUTKUN	69	75
4	E	ÖMER CANIŞ	63	75
5	E	ALİ ÖMER EKİNCİ	63	63
6	K	NAZLICAN ÖZBEY	63	75
7	E	CİHAT YILMAZ	56	63
8	E	UMUT İNCE	56	56
9	K	MELİKE SÜREN	56	69
10	E	BURAKCAN AYYILDIZ	56	63
11	E	OĞUZHAN DÖKER	56	63
12	E	RAFET TUTKUN	56	63
13	E	EMRE OKYAR	50	50
14	E	CANER CENGİZ	50	50
15	E	FURKAN SALTİK	50	56
16	K	NURAY ÇANIŞ	44	63
17	K	ŞEYMA YILDIRIM	44	50
18	E	MUSTAFA OĞUZ	44	63
19	E	ERTUĞRUL AKBULUT	44	44
20	K	NİLGÜN SERT	44	75
21	K	NAZLICAN ÖZBEY	38	56
22	E	SELİN AKSOY	38	63
23	K	ELİF KIZ	38	81
24	E	MURAT PANCAR	38	56
25	E	RİDVAN ŞİŞKO	38	56
26	K	KEVSER KALKAN	38	50
27	K	ESRA VURAL	31	50
28	E	SAMET EVLİ	31	56
29	E	HASAN DALDAL	31	38
30	E	TUNAHAN GÖZEL	31	56
31	K	MERVE GÖKÇE	31	25
32	E	CİHAN SAĞLIK	31	25
33	E	ALİ HAMZA TEMUR	31	38
34	E	AHMET SELİM ÖZ	25	38
35	K	AYŞENUR KALKAN	25	50
36	K	ESRA ERKURT	19	63
37	E	ENES YILDIRIM	19	75
38	E	BURAK ODABAŞ	19	56
39	K	ŞEYMANUR TOÇ	19	50
40	E	MUSTAFA BULUT	19	56
41	E	ÇAĞATAY ÇETİNKAYA	19	63
42	E	MEHMET EMRE GÜREL	19	50
43	K	ŞEHRİBAN EFE	13	38
44	E	ÖMER FARUK AKIN	13	63
45	K	TUĞBA KARADAŞ	6	44
46	E	KADİR AYHAN	6	44
47	E	ENES ÇETİN	6	25
48	K	GAMZE İPAR	6	38
49	E	M. BURAK ÜSTÜN	0	56
		ORTALAMA	36.45	55.10

18 kız
31 erkek

ZÜBEYDE HANIM SOSYAL BİLGİLER 6/B COĞRAFYA VE DÜNYAMIZ				
DENEY GURUBU				
SIRA NO	CİNSİYET	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TESTPUANI
1	K	BELEMİR KAPLAN	69	56
2	E	ORHAN İRTEKİN	63	38
3	K	FATMA KARATEKELİ	63	44
4	K	DAMLA OKTAY	56	50
5	E	ÖMER FARUK ÇARK	50	63
6	K	HİLAL ÜZMEZ	50	38
7	K	HANDE ÇINAR	44	38
8	E	HÜSEYİN KARADERE	44	75
9	E	SAMED EVLİ	44	50
10	E	HARUN İBRİŞİM	44	50
11	E	EMRE ELALDI	44	25
12	K	RÜMEYSA BAŞIŞ	44	38
13	K	ŞEYDA SİPAHİ	44	44
14	E	AHMET CAN TARHAN	38	19
15	K	SİNEM SOLMAZ	38	69
16	K	ELMAS GÜRSES	38	75
17	E	ABDULLAH AÇIKBAŞ	38	63
18	E	MELİH BÖLÜKBAŞI	38	44
19	E	ADNAN CAN	38	56
20	E	YALÇIN ÇAKALOĞLU	38	50
21	E	TUGAY ŞENGÖR	38	31
22	E	ZAFER GÜNDOĞDU	38	44
23	E	VEYSEL YILDIRIM	38	31
24	K	SÜMEYYE KAYA	31	50
25	K	BÜŞRA BUTUTAKİ	31	44
26	K	SÜMEYYE TEMUR	31	25
27	E	HABİB PALA	31	38
28	K	HATİCE M. KILIÇTAŞ	31	63
29	E	UMUT ÇEVİK	31	50
30	E	ZAFER TARAÇI	31	31
31	E	AYKUT İRKEN	31	19
32	K	MELİKE SİPAHİ	31	31
33	E	İLKER İPAR	31	56
34	K	ŞEYMA KALKAN	31	56
35	K	BETÜL KUNDURACI	31	38
36	E	TUNAHAN BİCE	25	56
37	E	RİDVAN BAŞIŞ	25	44
38	E	SEZER ÖZMEN	25	25
39	E	ABDULLAH BAYRAM	25	31
40	E	RECEP TOLGA TEMEL	25	50
41	E	UFUK DEMİR	19	56
42	K	YASEMİN YENİAY	19	31
43	E	GÖKHAN KADIOĞLU	19	31
44	E	MUHAMMED F. BARIN	19	38
45	E	NURİ ŞAHİN	19	50
46	K	ASİYE BAYRAM	13	38
47	K	MERVE GÜN	6	19
48	E	İBRAHİM EKER	6	31
-	-	ORTALAMA	34.50	43.58

KIZ:19
ERKEK:29

HAKKI DEMİR SOSYAL BİLGİLER 6/A COĞRAFYA VE DÜNYAMIZ				
KONTROL GURUBU				
SIRA NO	CİNSİYET	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TEST PUANI
1	K	ESRA SAYIN	56	44
2	K	SENA AYDOĞAN	56	56
3	E	SAMET BORA	50	56
4	E	BAHTİYAR BAŞ	50	31
5	K	MERVE GÜMÜŞ	50	44
6	K	BETÜLAY EMİNOĞLU	44	44
7	K	ÖZGE AKSU	44	38
8	K	GÖZDE TÜRK	44	25
9	E	ENİS DUMAN	44	38
10	E	BAHADIR KIZDIRMA	44	56
11	K	BETÜL ÖZ	44	44
12	K	CANSU KAVAK	38	44
13	K	GAMZE KESTANE	38	44
14	K	GÖZDENUR GÜRSOY	38	38
15	K	DİLBER ŞEN	38	38
16	E	GÖKHAN ŞAHİN	31	25
17	E	SAMET UZUN	31	38
18	E	SONER AYAR	31	56
19	E	SERDAR KUVAN	31	25
20	E	BURAK İNEKÇİOĞLU	31	44
21	K	YASEMİN YILDIZ	31	13
22	K	FİKRİYE AKSARI	25	31
23	K	RABİA KAHYA	25	6
24	E	ERAY AVCI	25	44
25	E	RECEP AKKUL	19	25
26	E	ÖMER KIZANLIKLIOĞLU	19	31
27	E	YUSUF AYDIN	19	38
28	E	İBRAHİM BURAK KARAÇALI	19	44
29	E	ERDOĞAN DUMAN	19	25
30	K	GAMZE TAHAN	19	19
31	E	SALİH TAN	19	63
32	E	MUHAMMED KURT	19	63
33	E	ŞAHİN SEZKİN	13	38
34	K	EZGİ BOZTEPE	13	19
35	K	ASLIHAN PELİT	13	25
36	E	SERDAR KURTULUŞ	6	19
		ORTALAMA	31.55	36.97

17 kız

19 erkek

HAKKI DEMİR SOSYAL BİLGİLER 6/B COĞRAFYA VE DÜNYAMIZ				
KONTROL GURUBU				
SIRA NO	CİNSİYET	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TEST PUANI
1	K	BEYZA KIVRAKOĞLU	56	25
2	K	MEHTAP ATMACA	56	38
3	E	BİLAL DURAK	50	50
4	E	YAVUZ GÖNÜL	50	50
5	K	NAFİYE ŞİMŞEK	44	13
6	E	SAMET GÖÇMEN	44	56
7	E	ÜMİT GÖNÜL	44	38
8	E	NURULLAH GÖÇER	44	56
9	K	BURCU EKMEK	44	38
10	K	SALİHA ÖZTÜRK	38	44
11	K	NESLİHAN EFE	38	19
12	E	CİHAN KANBUR	38	44
13	K	TUĞBA AKKOÇ	31	31
14	E	ŞABAN KIDIK	31	44
15	K	YASEMİN KURTULUŞ	31	50
16	E	GÖKHAN KAYA	31	44
17	K	NESLİHAN KAPTAN	31	19
18	K	EMİNE DEMİR	31	25
19	E	RECEP ÇİFTÇİOĞLU	31	19
20	E	VOLKAN ŞİMŞEK	31	44
21	E	KEREM AYDIN	31	44
22	K	KÜBRA BIYIKLI	31	56
23	E	AHMET UÇAR	31	50
24	K	BÜŞRA DEMİREL	31	31
25	K	BERİVAN DOĞU	31	38
26	K	HATİCE KARSLIOĞLU	25	31
27	K	EBRU DİNDAR	25	13
28	E	EMİRHAN YILMAZ	25	38
29	K	EMİNE GENÇ	25	56
30	K	ZELAL TANGÜNER	25	69
31	E	RECEP SAYIM	19	25
32	K	SELDA BÖLÜKBAŞI	19	19
		ORTALAMA	34.75	38.03

18 kız

14 erkek

Ek E: Türkiye Tarihi Ünitesi Test Sonuçları

ZÜBEYDE HANIM SOSYAL BİLGİLER 6/A TÜRKİYE TARİHİ				
DENEY GURUBU				
SIRA N.	CİNSİYETİ	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TEST PUANI
1	K	CANSU TÜRKÖĞLU	63	94
2	K	ESRA VURAL	56	81
3	E	RESUL TUTKUN	56	75
4	E	ÖMER FARUK AKIN	50	69
5	K	ŞEYMANUR TOÇ	50	81
6	K	MELİKE SÜREN	50	69
7	K	SELİN AKSOY	50	69
8	E	MUSTAFA OĞUZ	44	94
9	K	NİLGÜN SERT	44	94
10	E	BURAK ODABAŞ	44	63
11	E	KADİR AYHAN	44	56
12	K	AYŞENUR KALKAN	44	75
13	K	ESRA ERKURT	44	50
14	K	İREM NUR ÇELİKTEN	44	63
15	E	OĞUZHAN DÖKER	44	94
16	K	NURAY ÇANIŞ	38	56
17	E	ERTUĞRUL AKBULUT	38	69
18	E	UMUT İNCE	38	81
19	E	ALİ ÖMER EKİNCİ	38	50
20	K	KEVSER KALKAN	38	50
21	E	HASAN DALDAL	38	50
22	E	TUNAHAN GÖZEL	38	81
23	K	MERVE GÖKÇE	38	38
24	E	AHMET SELİM ÖZ	38	56
25	E	GAMZE İPAR	31	25
26	E	M. BURAK ÜSTÜN	31	75
27	E	ÖMER CANIŞ	31	75
28	E	CİHAT YILMAZ	31	69
29	E	SAMET EVLİ	31	50
30	E	ENES YILDIRIM	31	69
31	E	ÇAĞATAY ÇETİNKAYA	31	50
32	E	FURKAN SALTİK	31	69
33	K	NAZLICAN ÖZBEY	25	19
34	E	MEHMET EMRE GÜREL	25	81
35	E	EMRE OKYAR	25	63
36	E	CANER CENGİZ	25	50
37	K	ŞEYMA YILDIRIM	25	44
38	K	NAZLICAN ÖZBEY	25	50
39	E	MURAT PANCAR	25	75
40	E	RİDVAN ŞİŞKO	25	44
41	K	TUĞBA KARADAŞ	25	63
42	E	MUSTAFA BULUT	13	50
43	E	CİHAN SAĞLIK	13	69
44	E	RAFET TUTKUN	13	69
45	K	ELİF İKİZ	13	81
46	E	BURAKCAN AYYILDIZ	13	75
47	E	ALİ HAMZA TEMUR	6	69
48	E	ENES ÇETİN	6	56

49	K	ŞEHRİBAN EFE	0	38
		ORTALAMA	33.04	64.00

KIZ:18

ERKEK:31

ZÜBEYDE HANIM SOSYAL BİLGİLER 6/B TÜRKİYE TARİHİ				
DENEY GURUBU				
SIRA NO	CİNSİYETİ	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TESTPUANI
1	K	BELEMİR KAPLAN	69	88
2	E	ÖMER FARUK ÇARK	69	81
3	E	HARUN İBRİŞİM	56	81
4	E	RIDVAN BAŞIŞ	56	88
5	E	HÜSEYİN KARADERE	50	100
6	E	TUNAHAN BİCE	50	88
7	K	HANDE ÇINAR	50	81
8	K	RÜMEYSA BAŞIŞ	50	88
9	K	MELİKE SİPAHİ	50	56
10	K	DAMLA OKTAY	50	100
11	E	TUGAY ŞENGÖR	50	69
12	K	BÜŞRA BUTUTAKİ	50	88
13	E	ORHAN İRTEKİN	44	56
14	K	FATMA KARATEKELİ	44	81
15	E	NURİ ŞAHİN	44	81
16	E	UFUK DEMİR	44	81
17	E	UMUT ÇEVİK	44	56
18	K	SİNEM SOLMAZ	38	88
19	K	ELMAS GÜRSES	38	94
20	E	ADNAN CAN	38	94
21	K	ŞEYMA KALKAN	38	81
22	E	RECEP TOLGA TEMEL	38	81
23	K	HATİCE MERVE KILIÇTAŞ	31	94
24	E	BURAK CAN	31	50
25	E	MELİH BÖLÜKBAŞI	31	56
26	K	HİLAL ÜZMEZ	31	81
27	K	SÜMEYYE KAYA	31	81
28	K	ASİYE BAYRAM	31	69
29	K	ŞEYDA SİPAHİ	31	81
30	K	BETÜL KUNDURACI	25	56
31	K	SÜMEYYE TEMUR	25	50
32	E	ABDULLAH BAYRAM	25	63
33	E	ABDULLAH AÇIKBAŞ	25	88
34	E	SEZER ÖZMEN	25	56
35	E	SAMED EVLİ	25	44
36	E	İLKER İPAR	25	56
37	K	YASEMİN YENİAY	25	50
38	E	ZAFER TARAĞCI	25	50
39	K	MERVE GÜN	25	56
40	E	GÖKHAN KADIOĞLU	19	81
41	E	EMRE ELALDI	19	75
42	E	VEYSEL YILDIRIM	19	56
43	E	AYKUT İRKEN	19	63
44	E	ZAFER GÜNDOĞDU	19	94
45	E	AHMET CAN TARHAN	13	38
46	E	HABİB PALA	13	44
47	E	YALÇIN ÇAKALOĞLU	6	44
48	E	MUHAMMED F. BARIN	6	44
		ORTALAMA	34.58	71.27

KIZ:19
ERKEK:29

HAKKI DEMİR SOSYAL BİLGİLER 6/A TÜRKİYE TARİHİ				
KONTROL GURUBU				
SIRA NO	CİNSİYET	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TESTPUANI
1	E	SERDAR KUVAN	25	44
2	K	GAMZE KESTANE	31	69
3	E	SAMET BORA	6	31
4	E	ŞAHİN SEZKİN	63	38
5	E	ERDOĞAN DUMAN	19	25
6	E	ÖMER KIZANLIKLIOĞLU	56	31
7	K	EZGİ BOZTEPE	38	31
8	E	YUSUF AYDIN	25	56
9	K	ESRA SAYIN	50	44
10	K	ÖZGE AKSU	13	56
11	E	SONER AYAR	25	25
12	E	SALİH TAN	19	38
13	E	RECEP AKKUL	44	13
14	K	GAMZE TAHAN	31	31
15	K	ASLIHAN PELİT	25	25
16	E	İBRAHİM BURAK KARAÇALI	44	19
17	K	FİKRİYE AKSARI	25	56
18	E	MUHAMMET KURT	31	31
19	E	BAHTİYAR BAŞ	63	63
20	E	BAHADIR KIZDIRMA	50	44
21	K	BETÜL ÖZ	38	81
22	K	SENA AYDOĞAN	50	56
23	E	GÖKHAN ŞAHİN	38	25
24	K	MERVE GÜMÜŞ	25	56
25	K	GÖZDE TÜRK	31	81
26	E	ENİS DUMAN	38	19
27	K	DİLBER ŞEN	31	25
28	K	BETÜLAY EMİNOĞLU	31	81
29	E	SAMET UZUN	25	63
30	E	BURAK İNEKÇİOĞLU	38	56
31	E	SERDAR KURTULUŞ	25	38
32	K	YASEMİN YILDIZ	31	50
33	K	RABİA KAHYA	38	56
34	K	CANSU KAVAK	25	50
		ORTALAMA	33.73	44.32

17 kız
19 erkek

HAKKI DEMİR SOSYAL BİLGİLER 6/B TÜRKİYE TARİHİ				
KONTROL GURUBU				
SIRA NO	CİNSİYET	ADI SOYADI	ÖN TEST PUANI	SON TESTPUANI
1	E	ŞABAN KIDIK	44	25
2	K	KÜBRA BIYIKLI	31	6
3	K	EBRU DİNDAR	19	19
4	K	NESLİHAN KAPTAN	19	25
5	E	SAMET GÖÇMEN	19	38
6	E	CİHAN KANBUR	38	38
7	E	RECEP ÇİFTÇİOĞLU	25	38
8	E	KEREM AYDIN	31	19
9	E	BİLAL DURAK	44	56
10	E	NURULLAH GÖÇER	13	38
11	E	ÜMİT GÖNÜL	25	19
12	K	YASEMİN KURTULUŞ	50	19
13	K	HATİCE KARSLIOĞLU	50	50
14	E	YAVUZ GÖNÜL	31	38
15	K	EMİNE DEMİR	25	56
16	E	VOLKAN ŞİMŞEK	19	25
17	E	AHMET UÇAR	63	50
18	K	BEYZA KIVRAKOĞLU	50	50
19	K	SALIHA ÖZTÜRK	44	38
20	K	BERİVAN DOĞU	31	19
21	K	TUĞBA AKKOÇ	19	25
22	K	BURCU EKMEK	56	69
23	K	NAFİYE ŞİMŞEK	31	25
24	E	EMİRHAN YILMAZ	50	50
25	K	BÜŞRA DEMİREL	50	44
26	E	GÖKHAN KAYA	25	56
27	K	ZELAL TANGÜNER	38	38
28	K	EMİNE GENÇ	44	31
29	K	NESLİHAN EFE	44	38
30	K	MEHTAP ATMACA	38	63
31	E	ENES YANGIN	25	56
		ORTALAMA	35.19	37.45

18 kız
14 erkek

ÖZGEÇMİŞ

31.12.1977 tarihinde doğmuştur. İlkokulu Adapazarı' nda Sabiha Hanım İlkokulu'nda okumuştur. Ortaokulu, Atatürk Ortaokulunda ve liseyi de Atatürk Lisesi'nde bitirdikten sonra üniversite sınavını kazanarak Trabzon'a gitmiştir. 1995 yılında girdiği K.T.Ü. Coğrafya Öğretmenliği bölümünü, 1999 yılında bitirerek aynı yıl Sakarya'nın Kaynarca ilçesinde Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak öğretmenlik görevine başlamıştır. Sakarya Üniversitesi Hendek Eğitim Fakültesi B.O.T.E. Y.Lisans bölümünde okumaktadır. Aynı zamanda halen Adapazarı Zübeyde Hanım İlköğretim okulunda Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki görevine devam etmektedir.